

Správa o stave ochrany osobných údajov za obdobie jún 2003 až marec 2005

Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky na základe § 38 ods. 1 písm. o) zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov predkladá Národnej rade Slovenskej republiky správu o stave ochrany osobných údajov najmenej raz za dva roky. Predkladaná správa dokumentuje činnosť Úradu na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky od júna 2003 do marca 2005.

Správa bude po prerokovaní v Národnej rade Slovenskej republiky zverejnená na internetovej adrese Úradu na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky www.dataprotection.gov.sk a zároveň poskytnutá elektronickým a tlačovým médiám ako aj verejnosti.

Obsah

Príhovor predsedu úradu	3
1. Úvod	5
1.1. Účel správy o stave ochrany osobných údajov	5
1.2. Nadväznosť na predchádzajúcu správu o stave ochrany osobných údajov....	6
1.3. Novelizácie zákona o ochrane osobných údajov.....	6
2. Euronovela zákona č. 428/2002 Z. z.	9
2.1. Zákon o ochrane osobných údajov v kontexte európskej legislatívy.....	9
2.2. Prvý významný zásah do zákona o ochrane osobných údajov.....	9
2.3. Zhrnutie	18
2.4. Požiadavka úplnej nezávislosti dozorného orgánu na ochranu osobných údajov vyplývajúca z medzinárodných dokumentov	18
2.5. Nepriama novela zákona o ochrane osobných údajov	21
2.6. Koniec prechodného obdobia.....	21
3. Materiálno-technické a personálne zabezpečenie	23
4. Dozor nad ochranou osobných údajov	26
4.1. Legislatívna činnosť	26
4.2. Stanoviská a vyjadrenia Úradu.....	27
4.3. Najčastejšie riešené okruhy otázok	27
4.4. Konzultácie a lektorská činnosť	29
4.5. Vybavovanie sťažností	29
4.6. Registrácia informačných systémov, ARIS	41
5. Informovanie verejnosti o stave ochrany osobných údajov	44
5.1. Prieskum verejnej mienky	44
5.2. Internetová stránka Úradu – www.dataprotection.gov.sk	65
6. Zahraničné aktivity Úradu.....	71
6.1. Aktivity Úradu vo vzťahu k EÚ a Rade Európy	71
6.2. Účasť zamestnancov Úradu na medzinárodných konferenciách a seminároch	73
6.3. Stretnutia komisárov kandidátskych krajín pripravujúcich sa na vstup do EÚ	74
6.4. Ostatné zahraničné aktivity Úradu	74
7. Záver.....	76
8. Zoznam skratiek	78
9. Prílohy	80

Príhovor predsedu úradu

V rámci ochrany základných ľudských práv a slobôd má svoje významné miesto aj ochrana osobných údajov, ktorá prechádzala svojim zákonitým vývojom vrátane legislatívnych úprav.

V zmysle zákona č. 52/1998 Z. z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch za dozor nad ochranou osobných údajov zodpovedal splnomocnenec na ochranu osobných údajov v informačných systémoch, ktorý v súčinnosti s Útvorom inšpekcie ochrany osobných údajov riešil sťažnosti občanov a dozeral na prevádzkovateľov informačných systémov.

Podstatnú zmenu priniesol zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov, ktorý túto problematiku rieši na kvalitatívne vyššej úrovni. Zákon zveril dozor nad ochranou osobných údajov Úradu na ochranu osobných údajov, ktorý bol zriadený ako orgán štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou a ktorý svoje úlohy musí plniť nezávisle.

Nezávislosť tohto úradu musí patriť medzi základné atribúty jeho fungovania, čo vyplýva z jeho samotného poslania.

Vzhľadom na zmeny, ktoré nastali v poslednom období, najmä vzhľadom na vstup Slovenskej republiky do EÚ, a v snahe vyrovnat' sa integrujúcej sa európskej legislatíve, bolo potrebné vykonať pomerne rozsiahlu novelizáciu zákona č. 428/2002 Z. z., a to formou euronovely.

V hodnotenom období sa podstatne rozšírila spolupráca úradu s partnerskými inštitúciami v členských štátoch EÚ, s orgánmi EÚ, ako aj s rezortmi a inštitúciami plniacimi európske úlohy v Slovenskej republike. Odborní zamestnanci úradu sa v stálych orgánoch EÚ zúčastňujú už povinne oproti pôvodnej pozorovateľskej pozícii. Je očakávaná účasť zástupcov úradu aj na početných medzinárodných a svetových konferenciách, pracovných stretnutiach, stážach usporiadaných pre odborný rast, koordinovaný postup a vzájomnú výmenu informácií a skúsenosti v oblasti ochrany osobných údajov. Každodenná korešpondencia úradu je obohatená, ale aj zaťažená desiatkami strán cudzojazyčných odborných materiálov, čo pre úrad znamená nepredstaviteľné zvýšenie agendy, vypätia síl a nárokov na znalosť cudzích jazykov.

Úrad bol vo viacerých prípadoch požiadaný o konzultačnú pomoc a spoluprácu na vnútroštátnych a významných európskych, respektíve medzinárodných projektoch ako napríklad Personálny informačný systém zamestnancov štátnej služby, Colný informačný systém a Schengenský informačný systém.

Zaznamenali sme vysoký záujem prevádzkovateľov informačných systémov, sprostredkovateľov, oprávnených ako aj samotných dotknutých osôb o poskytnutie odborného stanoviska úradu v najrozličnejších otázkach pri spracúvaní osobných údajov a aplikácii zákona o ochrane osobných údajov v praxi.

Je enormný záujem najmä zo strany prevádzkovateľov o zabezpečenie lektorskej činnosti zamestnancami úradu k obsahu a aplikácii zákona o ochrane osobných údajov, najmä po prijatí euronovely.

Je však potrebné povedať, že novelizovaný zákon o ochrane osobných údajov, so zmenami účinnými od 1. mája 2005, je iba všeobecnou právnou úpravou upravujúcou problematiku osobných údajov, a preto niektoré osobitné situácie v tejto oblasti bude možné a

potrebné riešiť iba prostredníctvom osobitných zákonov, ktoré budú musieť spĺňať požiadavku ustanovenia § 7 zákona o ochrane osobných údajov.

Taktiež treba povedať, že zamestnanci úradu vykonávajú svoju prácu mimoriadne odhodlane, s veľkým záujmom a pracovným nasadením. Úrad však bojuje so značným problémom, ktorý pretrváva od jeho zriadenia dodnes, a to s nedostatočným personálnym zabezpečením, najmä pokiaľ ide o vysoko kvalifikovaných odborníkov. Tento problém stupňujú stále sa zvyšujúce požiadavky kladené na úrad zo strany prevádzkovateľov a dotknutých osôb a nové, zvýšené požiadavky na kvalitu, odbornosť, jazykové vybavenie, ktoré priniesol vstup SR do EÚ. To je už nápor tak veľkého rozsahu, že na jeho zvládnutie nepostačuje iba zvýšené vypätie síl zamestnancov úradu. Ak nenastane podstatné zlepšenie finančného zabezpečenia úradu, ktoré by pomohlo zvýšiť záujem odborne dobre pripravených mladých ľudí a skúsených odborníkov o túto prácu a zotrvať v nej dlhšiu dobu, úrad len s veľkým vypätím síl bude môcť vyhovieť požiadavkám prevádzkovateľov, dotknutých osôb a plniť svoje, zákonom stanovené, úlohy.

Gyula Veszelei
predseda

1. Úvod

1.1. Účel správy o stave ochrany osobných údajov

Predkladaná správa o stave ochrany osobných údajov (ďalej ako „Správa“) si v zmysle § 38 ods. 1 písm. o) zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov (ďalej ako „zákon č. 428/2002 Z. z.“) kladie za cieľ informovať Národnú radu Slovenskej republiky (ďalej ako „Národná rada SR“) a taktiež občanov Slovenskej republiky o vývoji v oblasti ochrany osobných údajov, úspechoch či nedostatkoch za uplynulé hodnotené obdobie, t. j. od 1. júna 2003 až do 31. marca 2005 (ďalej ako „hodnotené obdobie“).

Zmeny v právnej úprave

Správa popisuje okrem iného niekoľko novelizácií zákona č. 428/2002 Z. z. v hodnotenom období, pričom svojím rozsahom a významom bola najdôležitejšia práve tretia (k dňu predloženia Správy do Národnej rady SR posledná) novela, ktorá vyšla v Zbierke zákonov pod číslom 90/2005 Z. z., a to s účinnosťou od 1. mája 2005.

Materiálno-technické a personálne zabezpečenie

Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky (ďalej ako „Úrad“) je samostatne hospodáriacou rozpočtovou organizáciou. Tretia kapitola tejto Správy popisuje rozpočet finančných prostriedkov pre Úrad v hodnotenom období a ich skutočné čerpanie. Uvedená kapitola tiež popisuje personálne zabezpečenie Úradu, predstavy a skutočné možnosti pri obsadzovaní štátnozamestnaneckých miest odborníkmi na ochranu osobných údajov.

Dozor nad ochranou osobných údajov

Zákon č. 428/2002 Z. z. nadobudol účinnosť 1. septembra 2002, pričom prevádzkovateľom už fungujúcich informačných systémov uložil povinnosť uviesť ich do súladu so zákonom do 6 mesiacov odo dňa jeho účinnosti. Toto prechodné obdobie tak uplynulo 1. marca 2003. Keďže hodnotené obdobie tejto Správy sa začína v júni 2003, možno poznamenať, že táto Správa popisuje výkon dozoru nad ochranou osobných údajov v období, v ktorom bol zákon č. 428/2002 Z. z. uplatniteľný v plnom rozsahu (jedinou výnimkou tu ostalo ustanovenie § 52 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z.).

Štvrtá kapitola tejto Správy popisuje legislatívnu činnosť Úradu v oblasti právnych predpisov upravujúcich ochranu, resp. spracúvanie osobných údajov. Táto kapitola sa tiež venuje poskytovaniu konzultácii v predmetnej problematike, vydávaniu stanovísk, vyjadrení či vysvetlení k ochrane osobných údajov, ako aj lektorskej činnosti zamestnancov Úradu. Predmetom štvrtej kapitoly je tiež prijímanie a vybavovanie sťažností. V neposlednom rade sa táto kapitola zaoberá aj registráciou informačných systémov na Úrade.

Stav informovania verejnosti o ochrane osobných údajov

Jednou z aktivít Úradu je aj sledovanie stavu informovanosti verejnosti v oblasti ochrany osobných údajov. Úrad opäť požiadal Ústav pre výskum verejnej mienky pri Štatistickom úrade Slovenskej republiky o vykonanie prieskumu názorov na niektoré otázky z oblasti ochrany osobných údajov. Výsledky tohto prieskumu verejnej mienky sú prezentované v piatej kapitole. V druhej časti sa táto kapitola venuje prezentácii vlastnej internetovej stránky Úradu, ktorá prispieva k zvyšovaniu informovanosti verejnosti.

Medzinárodné aktivity Úradu

Predmetom šiestej kapitoly sú medzinárodné aktivity Úradu, ktorých nevyhnutnosť je daná okrem iného aj tým, že spracúvanie osobných údajov sa často deje bez ohľadu na geografické hranice jednotlivých štátov. Sú tu popísané aktivity na pôde inštitúcií Európskej únie (ďalej ako „EÚ“), Rady Európy, ako aj spolupráca s partnerskými úradmi z nových členských štátov EÚ.

1.2. Nadväznosť na predchádzajúcu správu o stave ochrany osobných údajov

Predkladaná Správa je už štvrtou správou o stave ochrany osobných údajov vydanou od 1. 3. 1998, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 52/1998 Z. z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch (ďalej ako „zákon č. 52/1998 Z. z.“).

Zákon č. 52/1998 Z. z. vo svojom ustanovení § 28 písm. m) ako prvý zaviedol povinnosť (vtedy pre splnomocnenca na ochranu osobných údajov v informačných systémoch) predkladať správu o stave ochrany osobných údajov v informačných systémoch, pričom správa sa predkladala vláde Slovenskej republiky. V súčasnosti platný a účinný zákon č. 428/2002 Z. z. ukladá v zmysle § 38 ods. 1 písm. o) povinnosť (teraz pre Úrad) predkladať správu o stave ochrany osobných údajov Národnej rade SR.

Posledná (tretia) správa o stave ochrany osobných údajov Úradu sa týkala obdobia od októbra 2001 do mája 2003. Bola to správa, ktorá bola zostavená už v zmysle zákona č. 428/2002 Z. z., ktorý okrem iného zaviedol aj dvojročný cyklus podávania správ o stave ochrany osobných údajov. Táto správa o stave ochrany osobných údajov bola v júni 2003 predložená Národnej rade SR. Správu prerokoval Výbor pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien a dňa 23. 09. 2003 bola hlasovaním pléna Národnej rady SR predložená správa vzatá na vedomie.

Posledná (tretia) správa o stave ochrany osobných údajov, okrem toho, že bola prístupná na internete, bola v októbri 2003 vytlačaná v „papierovej podobe“ v počte 1000 kusov, ktoré boli prístupné na Úrade.

Predkladaná Správa nadväzuje svojou štruktúrou na predošlé správy o stave ochrany osobných údajov, pričom tento rok sa Úrad rozhodol zmeniť jej vzhľad a grafickú úpravu.

Podstatné časti predkladanej Správy budú taktiež preložené do anglického jazyka.

1.3. Novelizácie zákona o ochrane osobných údajov

V hodnotenom období bola ochrana osobných údajov upravená v zákone č. 428/2002 Z. z. Tento zákon bol Národnou radou SR prijatý dňa 3. 7. 2002 a nadobudol účinnosť 1. 9. 2002. Príprava tohto zákona a priebeh legislatívneho procesu bol podrobne popísaný v predchádzajúcej správe o stave ochrany osobných údajov.

V hodnotenom období bol zákon č. 428/2002 Z. z. novelizovaný trikrát, a to zákonmi č. 602/2003 Z. z., č. 576/2004 Z. z. a č. 90/2005 Z. z.

Pritom iba posledná novelizácia vychádzala z Plánu legislatívnych úloh vlády SR, a to z Plánu legislatívnych úloh vlády SR pre apríl 2004.

Zákon č. 602/2003 Z. z.

Zákonom č. 602/2003 Z. z. bolo zmenené prechodné ustanovenie § 52 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z.

V spoločnej správe výborov Národnej rady SR sa k tejto zmene uvádza, že stanovenie dátumu „do 31. decembra 2003“ v prechodnom ustanovení § 52 ods.2 zákona č.428/2002 Z.z. malo za cieľ umožniť prevádzkovateľom informačných systémov, ktorí ich prevádzkujú na základe osobitného zákona a ten neustanovuje náležitosti podľa zákona o ochrane osobných údajov, aby si podmienky spracúvania osobných údajov uviedli do súladu s týmto zákonom, a to v časovom horizonte 16 mesiacov od účinnosti zákona o ochrane osobných údajov (účinnosť od 1. septembra 2002).

Avšak v priebehu uplynulého času sa ukázalo, že nie dostatočne rýchlo sa darilo zosúladať platnú legislatívu Slovenskej republiky s novým zákonom o ochrane osobných údajov. Zákon o ochrane osobných údajov vyžaduje, aby osobitné zákony, ktoré sa dotýkajú aj spracúvania osobných údajov obsahovali požadované náležitosti. Predovšetkým musia obsahovať zoznam osobných údajov, ktoré sa majú o dotknutých osobách spracúvať. V Slovenskej republike bolo takých zákonov niekoľko stoviek a väčšina z nich nemala ustanovené náležitosti.

V zmysle tejto spoločnej správy bolo v okamihu prijímania uvedeného zákona č. 602/2003 Z. z. zrejme, že do konca roku 2003 sa nedosiahne úplne zosúladenie všetkých zákonov a ak nemalo dôjsť k nezákonnému spracúvaniu osobných údajov, alebo ku kolabovaniu viacerých informačných systémov, bolo potrebné týmto predkladaným návrhom lehotu prechodného ustanovenia § 52 odseku 2 predĺžiť tak, ako bolo navrhované – do 31. decembra 2005.

Zákon č. 576/2004 Z. z.

Zákonom č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov bolo zasiahnuté do § 9 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z. Z dôvodovej správy k tomuto zákonu vyplýva, že doplnenie ustanovenia súvisí so spracovaním osobných údajov pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a vykonávaní verejného zdravotného poistenia.

Zákon č. 90/2005 Z.z

Významným dokumentom, ktorý ovplyvnil legislatívny proces, ktorého vyústením bol zákon č. 90/2005 Z. z., bola tzv. Súhrnná monitorovacia správa o stave pripravenosti Slovenska na členstvo v Európskej únii (Comprehensive monitoring report on Slovakia's preparations for membership), ktorú vydala dňa 5. novembra 2003 Európska komisia.

Táto správa rozlišovala nasledovné tri druhy oblastí s nedostatkami v pripravenosti na členstvo v EÚ:

1. oblasti, ktoré sú pripravené alebo len málo otázok zostáva doriešiť, pričom sa predpokladá, že budú ukončené do dňa vstupu Slovenskej republiky do EÚ, ak sa zachová súčasné tempo zmien,
2. oblasti, ktoré budú pripravené ku dňu vstupu SR do EÚ, ak SR zvýši svoje úsilie v odstraňovaní nedostatkov, a
3. oblasti, kde pretrvávajú významné nedostatky, pričom sú nevyhnutné okamžité a rozhodné opatrenia, pokiaľ majú byť tieto oblasti vyriešené ku dňu vstupu SR do EÚ.

Správa vytýkala Slovenskej republike nedostatky v oblasti ochrany osobných údajov, pričom tieto nedostatky boli zaradené do druhej skupiny v škále závažnosti.

Vo všeobecnosti bolo v 3. kapitole tejto správy skonštatované, že niekoľko nedostatkov v legislatíve SR v oblasti ochrany osobných údajov bolo potrebné ešte odstrániť; SR však väčšinu požiadaviek na prístup do EÚ v oblasti ochrany osobných údajov už v čase vydania uvedenej monitorovacej správy spĺňala.

Takisto bolo skonštatované, že je potrebné zaručiť personálne a finančné zdroje pre Úrad.

Ďalšie podrobnosti ohľadom prípravy, schvaľovania a dôvodov prijatia zákona č. 90/2005 Z. z. sú opísané v druhej kapitole tejto Správy.

2. Euronovela zákona č. 428/2002 Z. z.

V súlade s plánom legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2004 pripravil Úrad návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 428/2002 Z.z. Dňa 22. septembra 2004 vláda Slovenskej republiky na svojom 101. zasadnutí prijala Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 895, ktorým predmetný návrh zákona schválila. Návrh zákona bol do Národnej rady SR predložený 30. septembra 2004 a Národnou radou SR bol schválený 3. februára 2005. Prezident Slovenskej republiky zákon podpísal 28. februára 2005 a v Zbierke zákonov bol zverejnený pod č. 90/2005 Z. z. s účinnosťou od 1. mája 2005 (ďalej ako „euronovela“).

2.1. Zákon o ochrane osobných údajov v kontexte európskej legislatívy

Zámerom euronovely bolo vysporiadať sa najmä s obsahom hodnotiacej správy Európskej komisie z novembra 2003, kde sa v oblasti ochrany osobných údajov požadovalo úplné zosúladenie zákona o ochrane osobných údajov so Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES o ochrane jednotlivcov pri spracúvaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov (ďalej ako „smernica 95/46/ES“). Z hodnotiacej správy vyplývala jasná požiadavka, aby Slovenská republika urýchlene splnila požiadavku Európskej komisie tak, aby jej dozorný orgán v oblasti ochrany osobných údajov disponoval vyšetrovacími a intervenčnými právomocami a vykonával svoje funkcie úplne nezávisle a nemyslelo sa tým len nezávisle od výkonnej moci, ale od vplyvov akýchkoľvek iných štátnych orgánov. Nezávislosť sa očakávala aj v oblasti financovania činnosti Úradu a personálnej politiky, ktorá by mala byť podriadená výlučne rozhodovacej právomoci predsedu úradu.

Bolo potrebné sa vysporiadať aj s obsahom Dohovoru Rady Európy č. 108 o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov v znení dodatkov (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 49/2001 Z. z.), ktorý je platný pre Slovenskú republiku od 1. januára 2001 (ďalej ako „Dohovor RE 108“), a najmä s jeho Dodatkovým protokolom (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 20/2005 Z. z.), ktorý sa stal záväzným pre Slovenskú republiku od 1. júla 2004. Citovaný Dodatkový protokol k Dohovoru RE 108 rovnako ako smernica 95/46/ES vo svojich ustanoveniach vyžaduje „úplnú nezávislosť“ dozorného orgánu a jeho vybavenie „vyšetrovacími a intervenčnými právomocami“ pri výkone dozoru nad ochranou osobných údajov.

Euronovela zareagovala aj na konkrétne pripomienky experta Európskej komisie na ochranu osobných údajov C. A. Iriarteho. Ten vo svojom stanovisku posúdil platný zákon č. 428/2002 Z. z. a poukázal na jednotlivé ustanovenia, ktoré podľa jeho názoru bolo potrebné vzhľadom na obsah smernice 95/46/ES ešte doplniť, upresniť alebo presnejšie prevziať.

2.2. Prvý významný zásah do zákona o ochrane osobných údajov

2.2.1. Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky

V súvislosti so vstupom Slovenskej republiky do EÚ nastal zvýšený nárast komunikácie nášho Úradu s obdobnými orgánmi dozoru v ostatných členských krajinách, a to nielen v súvislosti s riešením podnetov dotknutých osôb, posudzovaním cezhraničného toku osobných údajov, ale aj v súvislosti s novou úlohou Úradu povinne vysielat' svojich zástupcov do viacerých pracovných skupín zaoberajúcich sa problematikou ochrany osobných údajov. Táto povinnosť vyplýva Slovenskej republike nielen zo smernice 95/46/ES, ale aj z Dohovoru RE 108. Oficiálny názov Úradu bol preto doplnený o označenie názvu štátu, čo sa najmä pri kontaktoch so zahraničím ukazuje ako správne riešenie.

2.2.2. Vymedzenie niektorých nových pojmov na účely zákona č. 428/2002 Z. z.

Zákon o ochrane osobných údajov bol doplnený o nové pojmy v súlade s textom smernice – „tretia krajina, tretia strana, príjemca, zástupca prevádzkovateľa“. Upresnilo sa vymedzenie už použitých pojmov „informačný systém, súhlas dotknutej osoby, prevádzkovateľ, oprávnená osoba“. Ide o požiadavku experta Európskej komisie, aby sa nové členské krajiny dôsledne vysporiadali so všetkými článkami smernice 95/46/ES vo svojich národných zákonoch. Zmeny transponujú terminológiu smernice veľmi presne a sú tak potvrdením vôle Slovenskej republiky plniť prijaté záväzky. V neposlednom rade sa precizujú vo vymedzení pojmov aj niektoré ustanovenia, ktoré sa v priebehu ostatných dvoch rokov uplatňovania zákona o ochrane osobných údajov v praxi ukázali ako nie dostatočne presné.

2.2.3. Upresnenie predmetu a pôsobnosti zákona č. 428/2002 Z. z.

Podľa smernice 95/46/ES účinky zákona o ochrane osobných údajov musia dopadať aj na prevádzkovateľov, ktorí nemajú sídlo alebo trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, ale sú umiestnení v zahraničí na mieste, kde sa uplatňuje právny poriadok Slovenskej republiky prednostne z titulu medzinárodného práva verejného. Ide o presné prevzatie čl. 4 ods. 1 písm. b) smernice 95/46/ES.

Smernica 95/46/ES a zákon sa zároveň vzťahujú aj na subjekty, ktoré sú zriadené mimo územia EÚ, ak na účely spracúvania osobných údajov využívajú úplne alebo čiastočne automatizované alebo iné ako automatizované prostriedky spracúvania umiestnené na území Slovenskej republiky, pričom tieto prostriedky spracúvania nie sú využívané výlučne len na tranzit osobných údajov cez územie EÚ.

Významným upresnením je odsek 4, ktorý bol doplnený do § 1 zákona č. 428/2002 Z. z. Podľa tohto ustanovenia sa tento zákon vzťahuje len na také osobné údaje, ktoré sú systematicky spracúvané úplne alebo čiastočne automatizovanými prostriedkami spracúvania alebo inými ako automatizovanými prostriedkami spracúvania, a ktoré sú buď súčasťou informačného systému alebo sú určené na spracúvanie v informačnom systéme. V nadväznosti na upravenú a doplnenú definíciu termínu „informačný systém“ potom rozsah pôsobnosti zákona o ochrane osobných údajov v znení predmetnej novely dostáva nový rozmer.

2.2.4. Základné povinnosti prevádzkovateľa

Obsah čl. 6 smernice 95/46/ES patrí k jej kľúčovým ustanoveniam, ktoré majú dosah na princípy zakotvené v celom dokumente. V doterajšej právnej úprave tieto princípy nechýbali, avšak v súlade s doterajšími skúsenosťami pri aplikácii zákona o ochrane osobných údajov v praxi sa stala požiadavka na ich zosumarizovanie na jednom mieste zákona aktuálnou a nevyhnutnou. Tento krok neznamená len zosúladenie zákona o ochrane osobných údajov so smernicou 95/46/ES po formálnej stránke, ale jednotlivé princípy sú spresnené, doplnené a formulované v súlade s obsahom ustanovení, ktoré sa uvádzajú v smernici. Zvolený prístup zabezpečuje prehľadnosť a ľahkú orientáciu, nakoľko práve dodržiavanie „základných povinností prevádzkovateľa“ je tou základnou podmienkou zákonného spracúvania osobných údajov. Tento nový prístup odstránil aj neprehľadnosť v doteraz platnom ustanovení § 2 ods. 2, ktorú spôsobovalo trieštenie povinností prevádzkovateľov do jednotlivých ustanovení zákona. Nové znenie § 6 ods. 3 upresňuje podmienky ďalšieho spracúvania zhromaždených osobných údajov na historické, vedecké a štatistické účely, pričom spracúvanie na tieto účely sa nebude považovať za nezlučiteľné s pôvodným účelom spracúvania. Znenia ustanovení § 6 ods. 1 až 4 do zákona presne preberajú čl. 6 smernice 95/46/ES a to spôsobom, ktorý zodpovedá požiadavkám na úplnú aproximáciu cit. článku smernice pri súčasnom rešpektovaní a aplikácii čl. 5 a 11 Dohovoru RE 108.

2.2.5. Právny podklad spracúvania osobných údajov

Osobné údaje dotknutých osôb možno spracúvať so súhlasom dotknutej osoby, ak zákon neustanovuje inak. Súhlas je platný, len ak je výslovný a slobodne daný. Za súhlas platný podľa tohto zákona sa nepovažuje žiadna forma konkludentného súhlasu a je neprípustné si súhlas od dotknutej osoby vynucovať. Súhlas dotknutej osoby vyžadovaný podľa § 7 ods. 1 môže byť verbálny. Zákon však v niektorých svojich ustanoveniach výslovne vyžaduje udelenie písomného súhlasu dotknutou osobou. V súvislosti so zjednotením prístupu pri spracúvaní osobných údajov na základe súhlasu dotknutej osoby, bola vypustená prvá veta § 7 ods. 6, čím sa dosiahol úplný súlad s čl. 7 písm. a) smernice 95/46/ES, podľa ktorého sa na spracúvanie osobných údajov, ktoré nie sú osobitnými kategóriami, vyžaduje jednoznačný súhlas dotknutej osoby. Táto zmena sa premietla aj do znenia § 7 ods. 3 a § 9 ods. 1 písm. a), podľa ktorých možno osobné údaje spracúvať bez súhlasu dotknutých osôb na základe osobitného zákona, ak spĺňa tu ustanovené podmienky.

So spracúvaním osobných údajov bez súhlasu dotknutej osoby súvisia aj spresnenia a doplnenia vykonané v ustanovení § 7 ods. 4. Ustanovenie § 7 ods. 4 písm. a) súvisí s derogovaním spracúvaní osobných údajov na tu ustanovené účely pri dodržaní podmienky, že spracúvaním nie sú porušované základné práva a slobody dotknutých osôb, najmä ich právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života. Ide o spresnenia nadväzujúce najmä na čl. 9 smernice 95/46/ES.

Doplnenie nových písmen f) a g) do ustanovenia § 7 ods. 4 reaguje na obsah čl. 7 písm. e) a f) smernice 95/46/ES.

Ustanovenie § 7 ods. 6 bolo doplnené o podmienky, ktoré platia v prípadoch, keď vzhľadom na špecifický účel spracúvania osobných údajov nemožno vopred presne určiť zoznam osobných údajov, ktoré majú byť predmetom spracúvania alebo vymenovať jednotlivé subjekty, ktorým majú byť osobné údaje poskytované. V takýchto prípadoch pri splnení zákonom ustanovených podmienok bude postačovať určenie rozsahu osobných údajov a okruhu tretích strán. Obsah ustanovenia možno aplikovať aj na spracúvanie, ktoré prevádzkovateľ nevykonáva na základe osobitného zákona, ale osobné údaje spracúva na základe súhlasu dotknutej osoby, prípadne bez jej súhlasu, a preto možno (§ 7 ods. 10) predmetné ustanovenie použiť aj pre tieto prípady. Pre prevádzkovateľov potom platí povinnosť dôsledne aplikovať § 6 ods. 1 písm. d) s výnimkou tých prevádzkovateľov, ktorí spracúvajú osobné údaje na účely súdneho konania a v súvislosti s ním.

2.2.6. Poskytovanie informácií dotknutej osobe pri získavaní osobných údajov

Základnou povinnosťou prevádzkovateľa pri získavaní osobných údajov je zabezpečiť, aby dotknutá osoba mala pred samotným poskytnutím svojich osobných údajov do informačného systému dostatok informácií na to, aby sa mohla vedome a slobodne rozhodnúť, či svoje osobné údaje na takéto spracúvanie poskytne, prípadne, aby dotknutá osoba disponovala dostatkom informácií o tom, za akých podmienok sa jej osobné údaje budú spracúvať (čl. 2 písm. h) smernice 95/46/ES).

Táto zmena si vyžiadala aj zásah do vymedzenia súhlasu dotknutej osoby v § 4 ods. 1 písm. i) a významným spôsobom sa dotkla aj obsahu ustanovenia § 7 ods. 5. V zásade však možno konštatovať, že celá nová úprava nijako diametrálne nevybočuje z doteraz platných podmienok, ktoré platili pre prevádzkovateľa v súvislosti s povinnosťou informovať dotknutú osobu. Nová úprava však striktné, v súlade s obsahom čl. 10 a 11 smernice 95/46/ES, rozlišuje situácie, keď boli osobné údaje získané priamo od dotknutej osoby a situácie, keď boli získané od inej ako dotknutej osoby, prípadne boli získané bez jej súhlasu, napr. na základe osobitného zákona. § 10 ods. 1 sa týka situácií, keď prevádzkovateľ, resp. zástupca

prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa, ktorý koná v ich mene, získava osobné údaje priamo od dotknutej osoby. V § 10 ods. 1 písm. a) až c) sú uvedené informácie, ktoré je prevádzkovateľ povinný dotknutej osobe oznámiť. V § 10 ods. 1 písmene d) sú ďalšie informácie, ktoré je potrebné dotknutej osobe oznámiť vtedy, ak s ohľadom na všetky okolnosti spracúvania osobných údajov sú potrebné pre dotknutú osobu na zaručenie jej práv a právom chránených záujmov, najmä práva byť informovaná o podmienkach spracúvania svojich osobných údajov. Napríklad, ak prevádzkovateľ mieni vykonávať prenos osobných údajov do tretích krajín na základe súhlasu dotknutej osoby, je nevyhnutné, aby informáciu o tom, o ktoré tretie krajiny ide, dotknutej osobe pri získavaní predmetných osobných údajov oznámil. Informácie netreba dotknutej osobe oznamovať, ak s ohľadom na všetky okolnosti vie prevádzkovateľ Úradu kedykoľvek na jeho žiadosť preukázať, že v čase získavania osobných údajov boli všetky potrebné informácie dotknutej osobe už známe.

Ustanovenie § 10 ods. 2 sa týka situácií, keď prevádzkovateľ získal osobné údaje o dotknutej osobe od inej fyzickej osoby. V takomto prípade je povinný dotknutej osobe dodatočne oznámiť potrebné informácie o ich získaní a možnom ďalšom spracúvaní. Aj v tomto prípade logicky platí, že informácie netreba dotknutej osobe oznamovať, ak s ohľadom na všetky okolnosti vie prevádzkovateľ Úradu kedykoľvek na jeho žiadosť preukázať, že všetky potrebné informácie boli v čase rozhodujúcej udalosti dotknutej osobe už známe.

Ustanovenie § 10 ods. 3 upravuje výnimky z povinnosti uloženej v § 10 ods. 1 a 2.

2.2.7. Bezpečnosť spracúvania osobných údajov

V snahe priblížiť sa čo najviac právu EÚ, v súlade s čl. 17 ods. 1 smernice 95/46/ES, bolo spresnené a doplnené znenie § 15 ods. 1, ktorý vytvára základný rámec podmienok týkajúcich sa bezpečnosti spracúvania osobných údajov. Zákon v nových písmenách a) až c) bližšie konkretizuje, aké podmienky treba brať do úvahy pri určovaní primeranosti technických, organizačných a personálnych opatrení.

Doteraz platné ustanovenie § 15 ods. 2 písm. a) ukladalo prevádzkovateľom a sprostredkovateľom povinnosť vypracovať bezpečnostný projekt v prípade, ak je ich informačný systém prepojený na verejne prístupnú počítačovú sieť (internet) alebo je prevádzkovaný v počítačovej sieti, ktorá je prepojená na internet. Účelom zmeny tohto ustanovenia bolo sprísniť podmienky spracúvania len tých osobných údajov, ktoré patria medzi osobitné kategórie osobných údajov (§ 8) a sú vystavené možným hrozbám pri spracúvaní v prostredí, ktoré je prepojené na internet.

Ustanovenie § 15 ods. 2 písm. b) sa týka informačných systémov, v ktorých sú spracúvané osobitné kategórie osobných údajov, ale nie sú žiadnym spôsobom prepojené na internet ani inú verejne prístupnú počítačovú sieť. Pritom nie je rozhodujúce, či ide o informačný systém, v ktorom sú osobné údaje spracúvané úplne alebo čiastočne automatizovanými prostriedkami spracúvania alebo inými ako automatizovanými prostriedkami spracúvania. V takýchto prípadoch z dôvodov hospodárnosti a účelnosti aj s ohľadom na doplnený obsah § 15 ods. 1 je postačujúce zo strany prevádzkovateľov a sprostredkovateľov, ak prijaté technické, organizačné a personálne opatrenia len zdokumentujú v rozsahu, ktorý ustanovuje § 16 ods. 3 písm. c) a ods. 6.

Podľa doterajšej právnej úpravy sa ustanovenie § 15 ods. 2 písm. c) týkalo tých informačných systémov, ktoré podliehali osobitným podmienkam ustanoveným v § 2 ods. 2. Na tieto informačné systémy sa požiadavka, aby bezpečnostný projekt spĺňal náležitosti § 16 tohto zákona, generálne nevzťahovala, čo bolo deklarované zaradením § 16 medzi ustanovenia do § 2 ods. 2. Takúto výnimku smernica 95/46/ES v čl. 13 nepripúšťa. Aby

neprichádzalo ku kolízii zákona o ochrane osobných údajov a zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v ustanoveniach, ktoré sa týkajú vypracúvania bezpečnostných projektov, povinnosť vypracovať bezpečnostný projekt prevádzkovateľmi, ktorí spracúvajú osobné údaje na základe ustanovenia § 2 je len vtedy, ak pre konkrétny prípad nemajú súčasne povinnosť vypracovať bezpečnostný projekt podľa zákona č. 215/2004 Z. z.

2.2.8. Postavenie zodpovednej osoby

Významne boli doplnené ustanovenia o dohľade nad ochranou osobných údajov, ktorý u prevádzkovateľov vykonáva tzv. „zodpovedná osoba“ – referent – vymedzený v zákone v súlade s článkom 18 ods. 2 smernice 95/46/ES. Prevádzkovateľ bude povinný nahlásiť Úradu vymenovanie zodpovednej osoby a rovnako aj jej prípadnú výmenu. Zodpovednej osobe písomne poverenej dohľadom zákon presnejšie určuje povinnosti, vrátane povinnosti bezodkladne upozorňovať prevádzkovateľa na nedostatky zistené pri spracúvaní osobných údajov. Navrhované doplnenie nových odsekov v ustanovení § 19 súvisí s novým prístupom vo veci registrácie informačných systémov. Smernica 95/46/ES predpokladá oznamovanie všetkých spracovateľských operácií prevádzkovateľmi ešte pred samotným začatím spracúvania. Čl. 18 ods. 2 smernice 95/46/ES umožňuje výnimku z takéhoto oznámenia, ak prevádzkovateľ ustanovil zodpovednú osobu, ktorá dohliada na dodržiavanie zákonných ustanovení pri spracúvaní osobných údajov. Je však nevyhnutné zároveň zabezpečiť požiadavky smernice, aby takáto zodpovedná osoba vykonávala dohľad odborne a nezávisle. Na takúto osobu sa do istej miery potom nahliada, akoby dozor prostredníctvom tejto zodpovednej osoby vykonával Úrad. Ak prevádzkovateľ zamestnával viac ako päť osôb, aj doteraz bol povinný písomne ustanoviť zodpovednú osobu. To však nemalo vplyv na povinnosť registrácie informačných systémov. Nové odseky v § 19 jednoznačne určujú povinnosti zodpovedných osôb, podmienky ich vymenovania do funkcie a ich ochranu vo vzťahu k prevádzkovateľovi pri plnení úloh zodpovednej osoby.

2.2.9. Práva dotknutej osoby

Právo dotknutej osoby na prístup k informáciám o stave spracúvania jej osobných údajov a právo na presné informácie o zdroji, z ktorého prevádzkovateľ získal jej osobné údaje, tu existovalo na strane dotknutej osoby aj podľa doterajšej právnej úpravy. Vykonané zmeny a doplnenia ustanovení § 20 ods. 1 písm. a) až d) súvisia najmä so spresnením, podľa ktorých má dotknutá osoba nárok na informácie a odpis osobných údajov vo všeobecne zrozumiteľnej forme a informácie o zdroji s možnosťou oboznámiť sa aj s postupom spracúvania a vyhodnocovania operácií pri vydávaní rozhodnutia podľa § 20 ods. 4 písm. b). Uvedené zmeny presne preberajú čl. 12 smernice 95/46/ES.

Obsah § 20 ods. 4 písm. a) preberá čl. 14 písm. a) smernice 95/46/ES, čím sa rozširujú oprávnenia dotknutej osoby vo vzťahu k spracúvaniu osobných údajov vykonávanému prevádzkovateľmi podľa § 7 ods. 4 písm. a), e), f) a g).

Ustanovenie § 20 ods. 4 písm. b) je spresneným textom pôvodného ustanovenia § 20 ods. 4, do ktorého boli zapracované pripomienky expertov v súlade s dikciou čl. 15 smernice 95/46/ES. Zámerom tohto ustanovenia je dať právo dotknutej osobe žiadať prevádzkovateľa o preskúmanie rozhodnutia, ktoré bolo vydané výlučne na základe automatizovanej formy spracúvania metódou odlišnou od takejto formy spracúvania. Prevádzkovateľ je povinný žiadosti dotknutej osoby vyhovieť, a to tak, že rozhodujúcu úlohu pri preskúmaní rozhodnutia zohrá oprávnená osoba – ľudský činiteľ.

2.2.10. Cezhraničný tok osobných údajov

Z dôvodu prehľadnosti sa cezhraničný tok osobných údajov v súlade s čl. 1 ods. 2 a čl. 25 a 26 smernice 95/46/ES rozdeľuje na prenos osobných údajov v rámci členských štátov EÚ a prenos osobných údajov do krajín mimo EÚ, ktoré sú ponímané ako tretie krajiny, ktoré sa ďalej členia na krajiny s primeranou úrovňou ochrany osobných údajov a krajiny, ktoré nezaručujú primeranú úroveň ochrany osobných údajov.

Nový § 23a ustanovuje v odseku 1 záväzok Slovenskej republiky zaručiť voľný pohyb osobných údajov medzi Slovenskou republikou a členskými štátmi EÚ v súlade s čl. 1 ods. 2 smernice 95/46/ES.

Čl. 4 ods. 1 písm. a) smernice 95/46/ES požaduje prevziať do národných zákonov o ochrane osobných údajov aj záväzok pre prevádzkovateľov, ktorí majú sídlo alebo trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, ale zároveň spracúvajú osobné údaje prostredníctvom svojej organizačnej zložky alebo viacerých organizačných zložiek na území jedného alebo viacerých členských štátov EÚ, že prijímú opatrenia a zabezpečia, aby každá ich organizačná zložka spracúvala osobné údaje v súlade s právnym poriadkom platným v tom členskom štáte, v ktorom má príslušná organizačná zložka sídlo alebo trvalý pobyt.

Vychádzajúc z čl. 4 ods. 1 písm. c) a odseku 2 smernice 95/46/ES bolo nevyhnutné, aby sa zákon o ochrane osobných údajov vzťahoval aj na subjekty, ktoré majú sídlo alebo trvalý pobyt mimo územia EÚ, ak na účely spracúvania osobných údajov využívajú úplne alebo čiastočne automatizované alebo iné ako automatizované prostriedky spracúvania umiestnené na území Slovenskej republiky, pričom tieto prostriedky spracúvania nie sú využívané výlučne len na prenos osobných údajov cez územie EÚ. V takomto prípade prevádzkovateľ so sídlom alebo trvalým pobytom v tretej krajine je povinný na spracúvanie osobných údajov ustanoviť zástupcu so sídlom alebo trvalým pobytom na území Slovenskej republiky za podmienok ustanovených v § 23a ods. 3.

2.2.11. Osobitná registrácia informačných systémov

V snahe priblížiť sa čo najviac právu EÚ v súlade s čl. 18 a 20 smernice 95/46/ES bol proces registrácie rozdelený na osobitnú registráciu, ktorá vychádza z princípov zakotvených v čl. 20 a registráciu, ktorá je ustanovená v čl. 18. Osobitná registrácia sa týka takých spracovateľských operácií, pri ktorých je takmer isté, že predstavujú isté riziko, pokiaľ ide o zabezpečenie základných práv a slobôd dotknutých osôb pri spracúvaní ich osobných údajov, najmä ich práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života. Takémuto typu registrácie budú podliehať najmä systémy obsahujúce osobitné kategórie osobných údajov v prípade, že majú byť predmetom cezhraničného toku do tretích krajín, ktoré nezaručujú primeranú úroveň ochrany osobných údajov a prenos sa má vykonať na základe súhlasu dotknutej osoby. Takéto spracúvania je nevyhnutné posúdiť Úradom ešte pred ich samotným začatím. Nejde úplne o nový prístup, nakoľko v procese registrácie takéto posudzovanie prihlásených informačných systémov Úrad vykonával podľa doteraz platného právneho stavu.

2.2.12. Kompetencie Úradu pri výkone dozoru nad ochranou osobných údajov

Podľa čl. 28 ods. 3 smernice 95/46/ES a podľa čl. 1 ods. 2 Dodatkového protokolu k Dohovoru RE 108 (Oznámenie MZV SR č. 20/2005 Z. z.) sa požaduje, aby dozorné orgány disponovali vyšetrovacími a intervenčnými právomocami voči prevádzkovateľom a sprostredkovateľom a mohli získavať všetky potrebné informácie na plnenie svojich úloh.

Na tento účel sa do zákona navrhovalo ustanovenie, podľa ktorého by inšpektorom Úradu výslovne zo zákona o ochrane osobných údajov vyplývalo oprávnenie vykonať pred

začatím kontroly, teda pred odhalením svojej príslušnosti k Úradu, uzatvorenie zmluvného vzťahu alebo prijatie služby alebo tovaru, ak sú dôvodné pochybnosti, že priamy výkon kontroly nepreukáže protiprávne konanie prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa. Osobné údaje sú totiž spravidla súčasťou každého uzatváraného zmluvného vzťahu. Úrad dostáva veľa podnetov zo strany občanov, v ktorých sa sťažujú, že prevádzkovatelia alebo sprostredkovatelia nedodržiavajú povinnosti, ktoré im zákon o ochrane osobných údajov ukladá v § 10 ods. 1 pri získavaní osobných údajov. Prevádzkovateľ je totiž vopred, teda ešte pred samotným zaznamenaním osobných údajov do informačného systému, povinný dotknutej osobe bez vyzvania oznámiť svoj názov a sídlo alebo trvalý pobyt, názov a sídlo alebo trvalý pobyt sprostredkovateľa, ak v mene prevádzkovateľa získava osobné údaje sprostredkovateľ, účel spracúvania osobných údajov a ďalšie doplňujúce informácie v takom rozsahu, v akom sú s ohľadom na všetky okolnosti spracúvania osobných údajov potrebné pre dotknutú osobu na zaručenie jej práv a právom chránených záujmov, najmä právo byť informovaná o podmienkach spracúvania svojich osobných údajov. Ide napríklad o informácie o tretích stranách, ak sa predpokladá alebo je zrejmé, že im budú osobné údaje poskytnuté, informácie o tretích krajinách, ak sa predpokladá alebo je zrejmé, že sa do týchto krajín uskutoční prenos osobných údajov, poučenie o povinnosti alebo dobrovoľnosti, osobné údaje poskytnúť a ďalšie dôležité informácie. Pri získavaní osobných údajov častokrát dochádza k podmieňovaniu poskytnutia služby (napr. uzavretie zmluvy) súhlasom zároveň aj na iné spracúvanie získaných osobných údajov, napríklad na marketingové účely. Takýto prístup smernica 95/46/ES nepripúšťa a požaduje, aby o každom účele spracúvania osobných údajov bola dotknutá osoba náležite informovaná, aby na každý účel boli spracúvané len osobné údaje, ktoré sú adekvátne a nevyhnutné na dosiahnutie daného účelu spracúvania a aby osobné údaje boli využívané spôsobom, ktorý zodpovedá účelu. Zároveň je nevyhnutné, aby bola splnená základná podmienka – zákonný právny podklad na spracúvanie osobných údajov. Ak sa má spracúvanie osobných údajov vykonávať na základe súhlasu dotknutej osoby, potom tento súhlas je daný v súlade s týmto zákonom len vtedy, ak je daný slobodne, je výslovný a je zrozumiteľným prejavom vôle, ktorým dotknutá osoba na základe poskytnutých informácií vedome vyjadrila súhlas so spracúvaním svojich osobných údajov. Zároveň platí, že súhlas dotknutej osoby si nesmie prevádzkovateľ vynucovať a ani podmieňovať hrozbou odmietnutia zmluvného vzťahu, služby, tovaru alebo povinnosti ustanovenej prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi zákonom.

Skutočnosť, či neprichádza k porušovaniu uvedených povinností prevádzkovateľmi alebo sprostredkovateľmi, možno účinne kontrolovať najmä vtedy, ak inšpektor vykoná uzavretie zmluvného vzťahu s prevádzkovateľom ešte pred odhalením svojej príslušnosti k Úradu a tak preverí, do akej miery možno námietky sťažovateľa o porušovaní predmetných povinností považovať za hodnoverné a opodstatnené. K nezákonnému získavaní osobných údajov dochádza napríklad vtedy, ak prevádzkovateľ poistenie nehnuteľnosti podmieňuje vyplnením iného tlačiva, v ktorom požaduje, aby dotknutá osoba zároveň súhlasila s použitím získaných osobných údajov aj na účely marketingu. Pritom spravidla doň navyše požaduje uviesť aj také osobné údaje, ktoré s uzatvorením zmluvy o poistení nehnuteľnosti vôbec nesúvisia a nie sú potrebné na dosiahnutie účelu spracúvania – teda poistenia. Pri samotnej kontrole po odhalení príslušnosti inšpektora k Úradu je totiž zdokumentovanie a dokazovanie takéhoto porušenia zákona obtiažne, nakoľko tu existuje tvrdenie dotknutej osoby voči tvrdeniu prevádzkovateľa.

Oprávnenie vykonať tzv. „kontrolný nákup“ bežne uplatňujú pri kontrolnej činnosti viaceré kontrolné orgány. Slovenská obchodná inšpekcia by bez takéhoto oprávnenia zrejme svoju činnosť v plnom rozsahu ani vykonávať nemohla. Pri schvaľovaní novely zákona o ochrane osobných údajov bolo preto veľmi prekvapujúce, keď takéto oprávnenie Úradu

bolo z návrhu zákona vypustené, a to na základe požiadavky asociácie finančných inštitúcií, ktoré argumentovali nasadením „agentov“, ktorí údajne budú disponovať právomocou tajne kontrolovať subjekty. Vo vyjadreniach týchto subjektov bolo cítiť zjavnú obavu z toho, že Úrad by mohol kedykoľvek vykonať kontrolu bez toho, aby finančné inštitúcie mali vec „pod kontrolou“. Masovokomunikačné prostriedky často kritizujú postupy subjektov voči klientom, pri ktorých dochádza k poškodzovaniu alebo nerešpektovaniu práv spotrebiteľov (dotknutých osôb) z pozície „sily“ prevádzkovateľov, ktorí si uzurpujú právo jednostranne diktovať podmienky často bez ohľadu na platný právny poriadok. Je ale paradoxné, že keď sa navrhne spôsob, ako takémuto fenoménu čeliť, na obranu Úradu voči lobingu v rámci legislatívneho procesu, ktorý tvrdo presadil vypustenie predmetného ustanovenia z návrhu zákona, sa nenašlo žiadne médium, ktoré by vyvolalo tlak a podporilo takéto oprávnenie Úradu na posilnenie práv dotknutých osôb. Na druhej strane sa však v každom momente očakáva od Úradu, že promptne, účinne a dôkladne prešetří každé oznámenie občana tak, aby neboli porušené alebo porušované jeho práva. Odôvodnenie asociácie finančných inštitúcií, že takéto oprávnenie Úradu nevyplýva zo smernice 95/46/ES, bolo výlučne argumentom pre nezásvätených. Zo smernice 95/46/ES, ako aj z Dohovoru RE 108, hlavne z Dodatkového protokolu k Dohovoru RE 108 totiž zreteľne vyplýva, že tieto medzinárodné dokumenty priznávajú orgánom štátu, ktoré vykonávajú dozor nad ochranou osobných údajov „vyšetrovacie a intervenčné právomoci“. Zmluvné strany Dohovoru RE 108 sa zaväzujú, že prijmú také opatrenia vo svojich národných zákonoch, aby tieto právomoci mohli dozorné orgány účinne uplatňovať. Takýmto orgánom dozoru v Slovenskej republike je Úrad. Preto mu takéto právo malo byť bezpochyby výslovne priznané priamo v zákone o ochrane osobných údajov.

2.2.13. Postup Úradu pri prešetrovaní oznámení

Úrad môže konať z vlastnej iniciatívy alebo na základe oznámenia. Navrhovaná úprava nevyklučuje ani tzv. „actio popularis“, teda možnosť iniciatívy niekoho iného než dotknutej osoby. Upravuje sa proces dokazovania, predkladania a hodnotenia dôkazov. Zákon rieši doručovanie písomností adresátovi a lehoty na vykonanie úkonov v konaní.

Ustanovenie § 45 komplexne nanovo rieši konanie na základe oznámenia. Doterajšia právna úprava sa v takomto konaní odvolávala na niektoré ustanovenia zákona č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach. Tento prístup spôsoboval v praxi nemalé problémy, keď dotknuté osoby si nie celkom správne vysvetľovali ustanovenia zákona o sťažnostiach a nedokázali ich správne aplikovať vo vzťahu k zákonu o ochrane osobných údajov.

Pojem „oznámenie“ sa v rámci právnej úpravy týkajúcej sa ochrany osobných údajov používa od roku 1998, keď bol zapracovaný do zákona č. 52/1998 Z. z. a nachádza sa aj v § 20 ods. 6 zákona 428/2002 Z. z. Použitím slovného spojenia „prešetrenie oznámení“ dochádza k zjednoteniu použitej terminológie v rámci zákona.

Vybavovanie oznámenia sa vykonáva z dôvodu nájdenia skutkového stavu, a preto je nevyhnutné, aby Úrad disponoval takými právomocami, ktoré napomôžu presvedčivo a účinne zistiť, či konaním prevádzkovateľa, sprostredkovateľa alebo fyzickej osoby boli alebo neboli porušené základné práva a slobody dotknutej osoby v súvislosti so spracúvaním jej osobných údajov.

V § 45 ods. 3 a 4 sa ustanovujú podmienky aplikácie inštitútu odloženia oznámenia. V odseku 3 je upravený inštitút obligatórneho odloženia oznámenia a v odseku 4 inštitút fakultatívneho odloženia oznámenia Úradom. O odložení oznámenia a dôvodoch jeho odloženia Úrad upovedomí toho, kto oznámenie podal. Zákon dotknutým osobám účinne poskytuje viaceré práva, ktoré sú ustanovené v § 20. Spravidla je potrebné najprv aplikovať

právo vyplývajúce pre dotknutú osobu zo zákona. Nečinnosť prevádzkovateľa je potom dôvodom na zákrok zo strany Úradu. Lehota na vybavenie oznámenia je rovnaká ako v doteraz platnej právnej úprave aj napriek tomu, že sa očakáva zvýšená komunikácia pri vybavovaní oznámení s obdobnými úradmi na ochranu osobných údajov v členských štátoch EÚ, čo bude spôsobené zvýšeným voľným pohybom našich občanov v týchto členských štátoch. O vybavení oznámenia Úrad oznamovateľa informuje. Podanie oznámenia nesmie byť oznamovateľovi na ujmu. To neplatí, ak sa obsahom svojho oznámenia dopustí trestného činu alebo priestupku. Oznámenie podané iným subjektom ako oznamovateľom, sa vybavuje ako konanie začaté z podnetu Úradu, ak sa po preskúmaní oznámenia preukáže, že je tu dôvod na začatie konania.

2.2.14. Opatrenia na nápravu

Doplnenie ustanovenia § 46 ods. 1 písm. a) priamo súvisí s úlohami, ktoré Úradu vyplývajú priamo zo zákona, napr. v súvislosti s posudzovaním informačných systémov podľa doteraz platného zákona prihlásených na registráciu a teraz aj informačných systémov prihlásených na osobitnú registráciu. Môže ísť o situáciu, keď prevádzkovateľ vytvoril nový informačný systém, ktorý je pripravený na to, aby bol naplnený osobnými údajmi. V tejto fáze teda prevádzkovateľ ešte nezaznamenal do informačného systému osobné údaje, ale chce začať alebo už začal vykonávať určité aktivity, ktoré úzko súvisia so samotným spracúvaním, napríklad pripravuje, dáva tlačiť alebo už distribuuje formuláre, prostredníctvom ktorých chce oslovovať klientov a získavať osobné údaje, ktorých rozsah je v rozpore so zákonom o ochrane osobných údajov. Ide o rizikové operácie s odôvodnenou obavou, že do informačného systému tohto prevádzkovateľa sa môžu dostať aj také osobné údaje, ktorých zhromažďovanie môže vážnym spôsobom zasiahnuť do práv dotknutých osôb pri spracúvaní ich osobných údajov a do ich súkromia. Aj v takomto prípade, v súlade s čl. 28 smernice 95/46/ES, musí Úrad disponovať právomocami vydať dočasný alebo definitívny zákaz spracúvania.

Upravené znenie doteraz platného ustanovenia § 48 spresňuje oprávnenie Úradu zverejniť nezákonné konanie prevádzkovateľov a sprostredkovateľov, ak svojim konaním spôsobili ujmu dotknutým osobám na ich právach pri spracúvaní ich osobných údajov alebo inak porušili povinnosti uložené týmto zákonom, medzi ktoré možno rátať aj nesplnenie Úradom uložených opatrení. Takýmto oprávnením dozor nad ochranou osobných údajov v Slovenskej republike disponuje od 1. marca 1998, keď nadobudol účinnosť zákon č. 52/1998 Z. z. Táto možnosť zverejnenia je zakotvená v obdobných zákonoch členských štátov EÚ a je veľmi účinnou formou prevencie. Prevádzkovatelia a sprostredkovatelia sa zverejnenia obávajú natoľko, že prakticky okamžite vykonávajú požiadavky Úradu a zabezpečia tak potrebnú ochranu osobných údajov. Ustanovenie dáva predsedovi úradu a vrchnému inšpektorovi právo zverejniť základné identifikačné údaje toho, kto sa dopustil porušenia tohto zákona, ako aj charakteristiku skutkového stavu porušenia ochrany osobných údajov. Prax ukázala, že je to aj jednou z foriem ako informovať širokú verejnosť o kontrolnej činnosti Úradu a o nezákonnom spracúvaní osobných údajov niektorými prevádzkovateľmi. Povinnosť zverejniť základné informácie v rozsahu podľa § 48 ods. 1 písm. c) má prevádzkovateľ alebo sprostredkovateľ na vlastné náklady.

Opatrenia a rozhodnutia o pokute vydané Úradom sú úzko naviazané na problematiku ochrany osobných údajov a prešetrovaný problém spravidla analyzujú v celej jeho šírke. Výsledkom sú často obsiahle a podrobné odôvodnenia, ktoré približujú a ozrejmujú nielen jednotlivé ustanovenia zákona, ale prinášajú aj návrhy, ako postupovať, aby neprichádzalo zo strany prevádzkovateľov a sprostredkovateľov k porušovaniu zákona. Obsah týchto odôvodnení, resp. ich časti, ktoré budú vhodné na zverejnenie, sa môžu stať zdrojom cenných

informácií pre ostatných prevádzkovateľov a sprostredkovateľov, a najmä ich zodpovedné osoby pri aplikácii jednotlivých ustanovení zákona v praxi.

2.2.15. Sankcie za porušenie zákona

Pri ukladaní pokút za porušenie zákona o ochrane osobných údajov bolo prístupné k ich diferenciacii, a to tak, aby bola priamo do výšky možnej pokuty premietnutá závažnosť toho ktorého porušenia zákona. Zároveň bola ustanovená aj dolná hranica pokuty. Pokuta za neposkytnutie súčinnosti a za nesplnenie povinností podľa § 46 ods. 1 a 2, ktorú bolo možné uložiť prevádzkovateľovi a sprostredkovateľovi až do výšky 10 mil. Sk, bola zredukovaná na 2 mil. Sk a zaradená medzi poriadkové pokuty.

2.3. Zhrnutie

2.3.1. Hlavné princípy schválenej právnej úpravy

- spresnenie niektorých pojmov a zavedenie nových pojmov korešpondujúcich s obsahom smernice 95/46/ES,
- aplikácia článkov Dohovoru RE 108 a odporúčaní Rady Európy vydaných pre oblasť ochrany osobných údajov,
- spresnenie a sprehľadnenie základných povinností prevádzkovateľov,
- obmedzenie registrácie informačných systémov v kontexte posilnenia postavenia písomne poverenej zodpovednej osoby v súlade so smernicou 95/46/ES,
- zavedenie osobitnej registrácie pre niektoré rizikové spracovateľské operácie v súlade so smernicou 95/46/ES,
- spresnenie procesu konania a prijímania oznámení fyzických osôb,
- upresnenie ustanovení týkajúcich sa cezhraničného toku osobných údajov do tretích krajín a prenosu v rámci členských štátov EÚ.

2.3.2. Úplné znenie zákona o ochrane osobných údajov

Vzhľadom na viaceré upresnenia, zmeny a doplnenia vykonané v texte zákona o ochrane osobných údajov a vzhľadom na to, že sa tento zákon dotýka širokej verejnosti, nielen právnych subjektov, ktoré spracúvajú osobné údaje, ale aj dotknutých osôb, ktorým zákon priznáva práva, bolo žiadúce pre ďalšiu ľahšiu orientáciu v jeho ustanoveniach iniciovať vydanie úplného znenia zákona o ochrane osobných údajov.

2.3.3. Účinnosť zákona č. 90/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 428/2002 Z. z.

Experti Európskej komisie požadovali účinnosť euronovely zákona o ochrane osobných údajov ku dňu vstupu Slovenskej republiky do EÚ, respektíve v najkratšom možnom termíne po vstupe. Vzhľadom na pravidlá platné pre legislatívny proces, predmetná novela zákona nadobudla účinnosť 1. mája 2005.

2.4. Požiadavka úplnej nezávislosti dozorného orgánu na ochranu osobných údajov vyplývajúca z medzinárodných dokumentov

2.4.1. Osobitné postavenie Úradu

Návrh euronovely zákona predkladaný do medzirezortného pripomienkového konania rešpektoval poslednú hodnotiacu správu Európskej komisie z novembra 2003 aj v tej časti, podľa ktorej sa Slovenská republika mala urýchlene vysporiadať s požiadavkou Európskej komisie tak, aby jej dozorný orgán v oblasti ochrany osobných údajov – Úrad – disponoval právomocou vykonávať svoje funkcie úplne nezávisle a nemyslelo sa tým nezávisle len

od výkonnej moci, ale od vplyvov akýchkoľvek iných štátnych orgánov. Nezávislosť sa očakávala aj v oblasti financovania činnosti Úradu a personálnej politike, ktorá by mala byť podriadená výlučne rozhodovacej právomoci predsedu úradu. Čl. 1 ods. 3 Dodatkového protokolu k Dohovoru RE 108 totiž výslovne ukladá stranám dohovoru zabezpečiť dozorným orgánom na ochranu osobných údajov v jednotlivých národných štátoch také postavenie, na základe ktorého, citujeme: „Dozorné orgány vykonávajú svoje funkcie úplne nezávisle.“. Rovnaká požiadavka vyplýva aj z čl. 28 ods. 1 smernice 95/46/ES.

V súvislosti s posilnením nezávislého postavenia Úradu sa v návrhu euronovely predloženej do medzirezortného pripomienkového konania navrhovalo aj osobitné postavenie Úradu v rámci zákona č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe v znení neskorších predpisov. V tomto prípade nešlo o umelo vyvolanú aktivitu zmeniť účelovo postavenie Úradu a vydobýť si osobitné postavenie v rámci štátnych orgánov, ale sa jednalo výlučne o splnenie požiadaviek Európskej komisie, ku ktorým sa Slovenská republika zaviazala. Keďže hlavným poslaním Úradu je ochrana základných práv a slobôd fyzických osôb pri spracúvaní ich osobných údajov, najmä ochrana ich práva na súkromie, je nevyhnutné, aby postavenie Úradu zodpovedalo požiadavkám, ktoré na takéto dozorné orgány vo všeobecnosti kladú kompetentné inštitúcie EÚ prostredníctvom medzinárodných dokumentov, ktorými je Slovenská republika viazaná. Tou hlavnou a najzákladnejšou požiadavkou je, aby dozorný orgán mohol svoju právomoc vykonávať „úplne nezávisle“. Táto požiadavka nie je vo vzťahu k Úradu splnená, nakoľko do jeho kompetencií výrazným spôsobom zasahuje Úrad pre štátnu službu, keďže Úrad nepatrí medzi orgány, na ktoré sa vzťahuje niekoľko desiatok výnimiek zo zákona o štátnej službe. Pritom ide spravidla o orgány, u ktorých sa tiež vyžaduje, aby pri plnení svojich úloh konali úplne nezávisle, napríklad Najvyšší kontrolný úrad SR, Generálna prokuratúra SR, verejný ochranca práv a ďalšie.

Požiadavka Úradu, vytvoriť preň osobitý rámec, ktorý by v plnej miere rešpektoval požiadavky expertov Európskej komisie vyargumentované obsahom vyššie uvedených medzinárodných dokumentov, však nebola niektorými rezortmi správne pochopená, keď vytrvalo presadzovali len svoj parciálny názor bez ochoty akceptovať výsledky rokovaní s Európskou komisiou, ku ktorým dospela v rámci prístupových rokovaní Slovenská republika v rokoch 1999 až 2002 a zaviazala sa ich plniť. V záujme urýchleného predloženia materiálu na ďalšie legislatívne konanie, nakoľko Európska komisia očakávala splnenie záväzku zo strany Slovenskej republiky, Úrad napokon od vyššie uvedenej požiadavky ustúpil.

2.4.2. Ústavný rámec nezávislého postavenia Úradu

Čl. 19 ods. 3 Ústavy SR upravuje právo každého na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe. V tomto kontexte ponímané základné právo na ochranu osobných údajov tvorí súčasť práva na rešpektovanie súkromného života, ako ho upravuje čl. 19 ods. 2 Ústavy SR. Uvedené potvrdzuje aj výklad a praktická aplikácia týchto práv v medzinárodných zmluvách o ochrane základných ľudských práv a slobôd, ktoré Slovenská republika ratifikovala a ktoré boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. Súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky je Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý v čl. 8 ods. 1 ustanovuje právo každého na rešpektovanie jeho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie. Komisia pre ľudské práva aj Súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre už viackrát potvrdili, že súčasťou práva na rešpektovanie súkromného života je i ochrana osobných údajov (data protection), ktorá podlieha čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. 1. januára 2001 sa pre Slovenskú republiku stal záväzným Dohovor RE 108 v znení dodatkov a 1. júla 2004 nadobudol účinnosť Dodatkový protokol k Dohovoru RE

108, kde sa v Preambule konštatuje presvedčenie, že len „dozorné orgány vykonávajúce svoje funkcie úplne nezávisle, sú prvkom účinnej ochrany osôb pri spracovaní osobných údajov.“ Podľa čl. 1 ods. 3 Dodatkového protokolu sa výslovne ustanovuje, že „dozorné orgány vykonávajú svoje funkcie úplne nezávisle.“. V rámci prístupových rokovaní Slovenská republika bola povinná zosúladiť svoj právny poriadok v oblasti ochrany osobných údajov s právnym poriadkom platným v členských štátoch EÚ. Základným dokumentom platným pre oblasť ochrany osobných údajov je smernica 95/46/ES. Podľa čl. 1 ods. 1 cit. smernice sa členské štáty EÚ zaväzujú „chrániť základné práva a slobody fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov, najmä ich právo na súkromie.“. Podľa čl. 28 smernice sa od členských štátov EÚ požaduje zriadenie dozorného orgánu s vyšetrovacími právomocami, ktorý „koná pri výkone zverených úloh úplne nezávisle“.

Expertná misia Európskej komisie, ktorá posudzovala stav ochrany osobných údajov v Slovenskej republike v rokoch 1999 až 2002 odporučila Slovenskej republike pripraviť nový zákon o ochrane osobných údajov. Bol zrušený inštitút splnomocnenca na ochranu osobných údajov v informačných systémoch, ktorý bol konštituovaný pri Úrade vlády Slovenskej republiky a zákonom č. 428/2002 Z. z. bol zriadený Úrad. Podľa § 33 ods. 2 cit. zákona „Úrad ako štátny orgán vykonáva dozor nad ochranou osobných údajov nezávisle a podieľa sa na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb pri spracúvaní ich osobných údajov.“. Zámerom zákonodarcu bolo deklarovat' osobitné postavenie orgánu štátnej správy v súlade s obsahom uvedených medzinárodných dokumentov a požiadavkami expertnej misie Európskej komisie, ktorý sa má ako nezávislý dozorný orgán podieľať na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb pri spracúvaní ich osobných údajov.

Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej rozhodovacej činnosti výslovne potvrdil, že priznanie nezávislosti štátnemu orgánu v právnej úprave so silou zákona bez základu a opory v Ústave SR má za následok nesúlad zákona s ústavou: „Ústavodarca nezávislosť prisúdil len určitým orgánom a výslovne to ustanovil v ústave. U orgánov, kde nezávislosť nechce priznať, v ústave ju neuvádza. Odporovalo by ústave priznať ju prokuratúre obyčajným zákonom.“ (PL. ÚS 17/96. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 24. februára 1998. Zbierka náleзов a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 1998, s. 68). Nezávislosť je predmetom výslovnej, taxatívne určenej úpravy. Ak sa nezávislosť orgánu verejnej moci ústavou výslovne nepriznáva, znamená to, že sa nevyžaduje, aby daný orgán bol nezávislý.

Európska komisia v poslednej hodnotiacej správe v novembri minulého roku akcentovala dôraz na zabezpečenie a udržanie nezávislosti nového úradu, pričom atribút „úplnej nezávislosti“ Úradu pri výkone zverených úloh je jednou zo základných podmienok úplného súladu so smernicou 95/46/ES a Dohovorom RE 108 v znení dodatkov a Dodatkového protokolu.

Úplne nezávislé postavenie Úradu, ktorý sa podieľa na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb pri spracúvaní ich osobných údajov a ochrane ich súkromia, možno v súlade s ústavným poriadkom Slovenskej republiky zabezpečiť len jeho kreovaním v Ústave SR. Preto je nevyhnutné zaradiť Úrad medzi orgány, ktorým nezávislosť priznáva Ústava SR.

V súvislosti s vyššie uvedenými požiadavkami Európskej komisie Úrad pripravil a v priebehu januára 2004 predložil predsedovi Národnej rady SR požiadavku v podobe legislatívneho návrhu, ktorý predpokladal kreovanie Úradu ako nezávislého štátneho orgánu v Ústave SR. Pre odmietnutie samotného návrhu novely Ústavy SR nebol tento doplňujúci návrh zo strany Úradu ďalej presadzovaný.

Národnej rade SR preto teraz dávame do priamej pozornosti nutnosť riešenia otázky „úplnej nezávislosti“ Úradu spôsobom, ktorý odstráni nesúlady § 33 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z. s Ústavou SR.

2.4.3. Súvisiace skutočnosti

Obsahom euronovely predloženej do medzirezortného pripomienkového konania bolo aj odstránenie disproporcií v oblasti určovania platových náležitostí predsedu úradu. Podľa ustanovenia § 35 ods. 2 zákona o ochrane osobných údajov predsedu úradu na návrh vlády Slovenskej republiky volí a odvoláva Národná rada SR, podľa § 35 ods. 10 predseda úradu za svoju činnosť zodpovedá Národnej rade SR, avšak platové náležitosti mu podľa § 35 ods. 6 určuje vláda Slovenskej republiky. Zámerom bolo docieľiť štandardný stav, aby predsedovi úradu určoval platové náležitosti ten, kto ho do funkcie vymenoval a komu zodpovedá za svoju činnosť. Navrhovalo sa, aby táto kompetencia prešla na Národnú radu SR, respektíve predsedu Národnej rady SR. Aj túto zmenu Úrad zapracoval do euronovely v súlade s názorom expertov Európskej komisie, podľa ktorých tento prístup zároveň posilňuje nezávislosť postavenia orgánu dozoru nad ochranou osobných údajov. Aj v tomto prípade Úrad diplomaticky ustúpil a vec v rámci medzirezortného pripomienkového konania nepresadzoval za každú cenu, nakoľko tu bol záujem presadiť euronovelu ako celok.

2.5. Nepriama novela zákona o ochrane osobných údajov

Vládny návrh zákona, ktorým sa menil a dopĺňal zákon 428/2002 Z. z. v znení zákona č. 602/2003 Z. z. bol predložený do Národnej rady SR 30. septembra 2004. Národná rada SR schválila 21. októbra 2004 návrh zákona o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý bol uverejnený v Zbierke zákonov 1. novembra 2004 pod č. 576/2004 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2005 a prostredníctvom ktorého bol zároveň novelizovaný zákon o ochrane osobných údajov v platnom znení. Zmena sa týkala § 9 ods. 1 písm. e), pričom do ustanovenia § 9 ods. 1 bolo zároveň doplnené nové písmeno f). Uvedené zmeny a doplnenia Úrad v medzirezortnom pripomienkovom konaní k návrhu zákona o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov odmietol a výslovne požadoval, aby neboli do zákona o ochrane osobných údajov v takomto tvare zapracované, pretože sa predpokladala zmena prostredníctvom pripravovanej euronovely spôsobom, ktorý navrhoval expert Európskej komisie.

Ministerstvo zdravotníctva SR však napriek tejto jasne formulovanej požiadavke zo strany Úradu samo pripravilo a bez účasti Úradu presadilo nepriamu novelu zákona č. 428/2002 Z. z. v znení zákona č. 602/2003 Z. z.

2.6. Koniec prechodného obdobia

Účinnosťou zákona č. 428/2002 Z. z. vstúpilo do platnosti aj prechodné ustanovenie § 52 ods. 2, podľa ktorého „prevádzkovatelia, ktorí spracúvajú osobné údaje na základe osobitného zákona, ktorý neustanovuje náležitosti podľa § 7 ods. 3, 5, 6 alebo podľa § 9 ods. 1 písm. a), môžu osobné údaje spracúvať v rozsahu nevyhnutnom na dosiahnutie ustanoveného účelu spracúvania bez súhlasu dotknutých osôb do 31. decembra 2003.“. Predmetné ustanovenie bolo novelizované zákonom č. 602/2003 Z. z., ktorý lehotu posunul na 31. december 2005.

Na túto skutočnosť upozorňujeme najmä z toho dôvodu, nakoľko, podľa nášho názoru, v našom právnom poriadku existuje ešte stále niekoľko desiatok osobitných zákonov, na základe ktorých prevádzkovatelia informačných systémoch spracúvajú osobné údaje, ale

ktoré nespĺňajú podmienky vo vyššie citovaných ustanoveniach zákona o ochrane osobných údajov. Ak gestori týchto osobitných zákonov urýchlene nepristúpia k ich úprave spôsobom, ktorý bude zodpovedať podmienkam ustanoveným v § 7 ods. 3, 5, 6, resp. § 9 ods. 1 písm. a) zákona o ochrane osobných údajov, od 1. januára 2006 nebude možné spracúvanie osobných údajov na základe týchto osobitných zákonov považovať za zákonné. V takom prípade bude môcť prevádzkovateľ ďalej spracúvať osobné údaje len na základe súhlasu dotknutej osoby, čo môže týmto prevádzkovateľom v praxi spôsobiť nemalé problémy. Úrad na túto skutočnosť v uplynulom dvojročnom období príslušné rezorty písomne upozornil, no nie všetky pristúpili k novelizácii problémových zákonov.

3. Materiálno-technické a personálne zabezpečenie

Úrad je samostatne hospodáriacou rozpočtovou organizáciou a návrh rozpočtu predkladá Úrad ako súčasť rozpočtovej kapitoly Úradu vlády SR. Schválený rozpočet Úradu môže podľa § 34 zákona č. 428/2002 Z. z. znížiť v priebehu kalendárneho roku iba Národná rada SR.

Prostriedky z rozpočtu Úradu sú určené na bežné výdavky a kapitálové výdavky. Bežnými výdavkami sú finančné prostriedky Úradu určené na mzdy zamestnancov, odvody zamestnávateľa do Sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní, náklady na realizáciu domácich a zahraničných pracovných ciest, prevádzkové náklady na nájomné a ďalšie výdavky na služby a materiál potrebných na činnosť Úradu. Z kapitálových výdavkov uhrádza Úrad hmotný a nehmotný majetok dlhodobej spotreby.

Úrad mal na rok 2003 na výkon svojej činnosti k dispozícii 30 pracovných miest, z toho 24 štátnozamestnaneckých miest podľa zákona č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej ako „zákon č. 312/2001 Z. z.“) na oblasť ochrany osobných údajov a 6 pracovných miest vo verejnej službe podľa zákona č. 313/2001 Z. z. o verejnej službe vyčlenených pre obslužný personál, ktorý zabezpečuje vedenie účtovníctva, personalistiku, administratívu a nákup tovarov a služieb.

K 31. 12. 2003 mal Úrad obsadených 25 miest. Na rok 2004 bolo pre Úrad určených 7 miest v zmysle zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme a v systemizácii bolo pridelených 26 štátnozamestnaneckých miest. Počas roka 2004 pokračovalo personálne dobudovanie Úradu, a s týmto cieľom bolo vykonaných 14 výberových konaní na 15 štátnozamestnaneckých miest. Štátnozamestnanecké miesta v priebehu roka 2004 boli obsadzované výberovým konaním v zmysle § 15 ods. 19 zákona č. 312/2001 Z. z., teda vykonaním výberového konania bol poverený vedúci služobného úradu Úradu a výberová komisia bola zložená zo zamestnancov Úradu.

Z realizovaných výberových konaní bolo 9 výberových konaní úspešných a Úrad prijal do štátnozamestnaneckého pomeru 8 nových zamestnancov. Štátnozamestnanecký pomer s Úradom skončilo v priebehu roka 2004 7 zamestnancov. Priemerný evidenčný počet zamestnancov počas roka 2004 bol 26 zamestnancov. Celkový počet obsadených pracovných miest v Úrade k 31.3.2005 je 29.

Najväčším problémom pri obsadzovaní voľných štátnozamestnaneckých miest v Úrade v rokoch 2003 a 2004 bolo získavanie kvalitných odborníkov. Úspešný uchádzač musí mať znalosti a skúsenosti z oblasti práva alebo informatiky, pričom v tomto smere je súkromná sféra pre štátnu správu veľkou konkurenciou.

Na týchto pozíciách sa kladú na zamestnancov vysoké pracovné nároky aj z dôvodu, že osobné údaje sa spracúvajú takmer v každej oblasti ľudskej činnosti a zamestnanec sa musí vedieť orientovať v každej z nich. Nevyhnutné je aj neustále vzdelávanie sa zamestnancov v oblasti výpočtovej techniky a bezpečnosti informačných systémov, keďže v súčasnosti sa väčšina osobných údajov spracúva pomocou výpočtovej techniky.

Inšpektori a zamestnanci Úradu majú podľa zákona č. 428/2002 Z. z. kompetencie vykonávať kontroly informačných systémov na celoslovenskej úrovni nielen vo verejnom, ale aj súkromnom sektore a za porušenie zákona ukladať prevádzkovateľom informačných systémov pokuty.

Okrem toho zamestnanci Úradu sa zúčastňujú na pravidelných stretnutiach niekoľkých pracovných skupín Európskej komisie, Europolu a Rady Európy, v ktorých sa pripravujú

smernice a dokumenty týkajúce sa ochrany osobných údajov záväznú pre členské štáty EÚ a Rady Európy, a na túto prácu sú opäť potrební skúsení odborníci s výbornými znalosťami cudzieho jazyka.

V organizačnej štruktúre Úradu je šesť miest predstavených, z toho tri miesta predstavených v politickej funkcii.

Organizačná štruktúra Úradu platná v hodnotenom období je uvedená v prílohe č. 1.

Rozpočet v roku 2003

Na rok 2003 bol schválený rozpočet Úradu v celkovej výške 20 748 tis. Sk. Záväzný ukazovateľ na rok 2003 a stav čerpania rozpočtu k 31. 12. 2003 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

	Schválený rozpočet v roku 2003 (v tis. Sk)	Upravený rozpočet (v tis. Sk)	Zostatok k 31. 12. roku 2003 (v tis. Sk)
Výdavky spolu	20 748	20 778	2 844
A. Bežné výdavky	16 828	16 858	1 687
A.1 z toho mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania	6 837	6 859	0,940
B. Kapitálové výdavky	3 920	3 920	1 157

Financie z rozpočtu na rok 2003 boli použité najmä na nákup výpočtovej techniky tlačiarní a softvéru.

Vzhľadom na neobsadenie všetkých pracovných miest, Úrad nevyčerpal všetky prostriedky pridelené zo štátneho rozpočtu.

Rozpočet v roku 2004

Schválený rozpočet na rok 2004 a jeho čerpanie k 31. 12. 2004 znázorňuje nasledujúca tabuľka:

	Schválený rozpočet na rok 2004 (v tis. Sk)	Upravený rozpočet (v tis. Sk)	Zostatok k 31. 12. 2004 (v tis. Sk)
Výdavky spolu	23 032	23 264	4 822
A. Bežné výdavky	19 242	19 474	2 230
A.1 z toho mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania	8 800	8 972	222
B. Kapitálové výdavky	3 920	3 920	2 370

Okrem financovania prevádzkových nákladov boli prostriedky z rozpočtu na rok 2004 použité aj na nákup:

- osobných počítačov (z dôvodu zvýšenia počtu zamestnancov a náhrady opotrebovaného hardvéru),
- serverov,

- notebookov (pre potreby zamestnancov, ktorí sa zúčastňujú na domácich a zahraničných pracovných cestách),
- softvéru na elektronickú správu registratúrnych záznamov
- užívateľského softvéru (Aspi, PC Translator)
- nábytku do kancelárií Úradu.

Tak ako v predchádzajúcich rokoch aj v roku 2004 Úrad v dôsledku nenaplnenia plánovaného počtu zamestnancov vykázal k 31. 12. 2004 zostatok z čerpania rozpočtu.

Rozpočet na rok 2005

Záväzné ukazovatele rozpočtu Úradu na rok 2005 sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Schválený rozpočet na rok 2005 (v tis. Sk)	
Výdavky spolu	22 019
A. Bežné výdavky	19 242
A.1 z toho mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania	9 362
B. Kapitálové výdavky	2 000
Počet štátnozamestnaneckých miest	26

V dôsledku nárastu agendy súvisiacej s novými úlohami Úradu definovanými v § 33 novely zákona č. 428/2002 Z. z. s účinnosťou od 1. mája 2005 požiadal Úrad ešte v roku 2004, keď bola uvedená novela zákona už v legislatívnom procese, o zvýšenie počtu zamestnancov. Preto Výbor Národnej rady SR pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien na základe svojho uznesenia č. 264 zo dňa 23. 11. 2004 uložil Úradu vlády SR delimitovať v roku 2005 päť štátnozamestnaneckých miest Úradu. Doposiaľ bolo na základe uznesenia Národnej rady SR Úradu delimitované jedno miesto.

4. Dozor nad ochranou osobných údajov

4.1. Legislatívna činnosť

Legislatívna činnosť Úradu zahŕňala v prvom rade prípravu návrhu zákona o ochrane osobných údajov, resp. prípravu návrhov jeho novelizácií. V hodnotenom období došlo k novelizácii zákona o ochrane osobných údajov tromi zákonmi. Tieto aktivity Úradu sú popísané v prvej a druhej kapitole tejto Správy.

Druhou z ťažiskových oblastí Úradu v legislatívnej činnosti je podiel na príprave a posudzovaní všeobecne záväzných právnych predpisov v rámci medzirezortného pripomienkového konania za oblasť ochrany osobných údajov. V hodnotenom období prešlo takto pripomienkovým konaním celkom 216 návrhov všeobecne záväzných právnych predpisov prakticky z každého rezortu Slovenskej republiky. Z tohto počtu Úrad v prípade 55 návrhov vzniesol zásadné pripomienky, pričom tieto zásadné pripomienky boli akceptované v prípade 49 návrhov.

Medzi najrozsiahlejšie a obsahovo najdôležitejšie a zásadným spôsobom pripomienkované návrhy patrili napríklad:

z Ministerstva vnútra SR:

- návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru,
- návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle,
- návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore,
- návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 381/1997 Z. z. o cestovných dokladoch,
- návrh zákona o vojnových hrobách;

z Ministerstva financií SR:

- návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 429/2002 Z. z. o burze cenných papierov,
- návrh zákona o hazardných hrách,
- návrh vyhlášky, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o orgánoch štátnej správy v colníctve;

z Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR:

- návrh zákona o autoškolách,
- návrh zákona o informačných systémoch verejnej správy;

z Ministerstva hospodárstva SR:

- návrh zákona o elektronickom obchode;

z Ministerstva školstva SR:

- návrh zákona o študentských pôžičkách;

z Ministerstva zdravotníctva SR:

- návrhy zákonov zdravotníckej reformy, vznikajúce v rokoch 2003 – 2004;

z Úradu geodézie, kartografie a katastra SR:

- návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 162/1995 Z. z. (katastrálny zákon).

Väčšina zásadných pripomienok Úradu bola prevzatá bez rozporového konania; po telefonickej či e-mailovej konzultácii. V ostatných prípadoch, kedy boli zásadné pripomienky akceptované, boli nezhodné názory odstránené v rozporovom konaní.

4.2. Stanoviská a vyjadrenia Úradu

Nemenej dôležitou oblasťou práce Úradu na úseku legislatívy pri vedomí pomernej novosti tejto právnej úpravy ochrany jedného zo základných ľudských práv a slobôd je riešenie otázok odbornej verejnosti k problematike ochrany osobných údajov. Táto oblasť vysvetľovania jednotlivých ustanovení zákona č. 428/2002 Z. z. ako aj ich praktickej aplikácie spočívala:

a/ v písomnej odpovedi na písomné alebo e-mailové dožiadania:

- za hodnotené obdobie bolo odoslaných celkom 1024 písomných vysvetlení na širokú škálu otázok fyzických osôb, podnikateľskej sféry, ako aj orgánov verejnej správy;

b/ v odpovedi na telefonické dožiadania:

- pre vybavenie telefonických dožiadaní je na Úrade pre každý pracovný deň vyčlenený jeden odborný zamestnanec; týchto telefonických hovorov býva niekoľko desiatok týždenne, pričom po prijatí novely zákona č. 428/2002 Z. z. zákonom č. 90/2005 Z. z. možno očakávať zvýšenie záujmu o výklad zákona o ochrane osobných údajov;

c/ v poskytovaní vyžiadaných odborných konzultácií:

- odborné konzultácie sú poskytované na požiadanie podnikateľskej sféry, orgánov verejnej správy, ale aj na pozvanie zo strany Úradu pri riešení zložitejšieho problému.

4.3. Najčastejšie riešené okruhy otázok

Používanie rodného čísla:

Táto otázka rezonovala aj za platnosti predošlého zákona č. 52/1998 Z. z., pričom na jednej strane je použitie rodného čísla preceňované a na strane druhej je nedocenené.

Režim rodného čísla je daný v ustanovení § 8 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z. ako všeobecne použiteľného identifikátora, ktorý možno použiť vtedy, ak je to nevyhnutné na dosiahnutie daného účelu spracúvania. V praxi to znamená, ak je potrebné s určitou rozlíšiť identitu dotknutej osoby z veľkého počtu ľudí, aby nedošlo k zámene ich totožnosti. To je dôvod použitia rodného čísla daného osobitnými zákonmi /napr. v oblasti zdravotníctva, poisťovníctva, bankovníctva, daňovníctva a pod./, kde slúži prakticky aj k ochrane záujmov občana pred zámenou jeho osoby za inú.

Viacero otázok k použitiu rodného čísla bolo z oblasti organizovania valných zhromaždení akciových spoločností. Bolo vysvetlené, že použitie rodného čísla aj v tomto prípade zaručuje práva akcionára, vylučuje možnosť zámene identity osôb pri uplatňovaní jeho práv a tým aj možnosť ich zneužitia.

Obdobne Úrad zaujal postoj v prípade dodávateľov „energií“, t. j. vody, elektrickej energie, plynu. Nakoľko uvedení prevádzkovatelia spracúvajú osobné údaje o rádovo niekoľko desiat a viac tisíc odberateľov, je nevyhnutné na presnú identifikáciu odberateľa spracúvať aj jeho rodné číslo. Táto identifikácia je nevyhnutná tak pri platení za poskytnuté služby, ako aj pri vyúčtovaní a vracaní preplatkov odberateľovi.

Opačným prípadom je použitie rodného čísla nad rámec účelu. Takto bolo napríklad žiadané rodné číslo v prípade zákazky na opravu vecí, alebo aj v prípadoch, keď banka zaslala klientovi údaje o čísle jeho účtu a jeho rodnom čísle viditeľné v okienkovej obálke.

Zverejňovanie zoznamov neplatičov

Táto časť otázok najčastejšie pochádza od správcovských bytových spoločenstiev a družstiev – či môžu zverejniť mená neplatičov, ale aj zo strany občanov – či mohli byť takéto zoznamy zverejnené.

Miestom zverejnenia zoznamu neplatičov sú najčastejšie spoločné priestory bytového domu, alebo verejnosti prístupné miesta bytových družstiev, pričom sa vyskytli aj otázky o možnosti zverejnenia v miestnych novinách. Zoznam obsahuje meno, priezvisko, bydlisko (ak je potrebné). K týmto údajom je priradený údaj o výške nedoplatku, alebo postačuje aj údaj v záhlaví zoznamu – neplatič.

Skladba údajov meno, priezvisko, bydlisko, ku ktorej prístupuje údaj o ekonomickej či sociálnej identite, je skladbou, ktorá je podľa § 3 zákona č. 428/2002 Z.z. osobným údajom. Zverejniť osobné údaje možno iba so súhlasom dotknutej osoby.

Rovnako postihujúcim súkromie dotknutej osoby bol zámer odboru pomoci v hmotnej núdzi orgánu verejnej správy oznamovať občanom v sociálnej núdzi stav vybavenia ich žiadosti „vylepením“ verejnej vyhlášky.

Zásadne inak treba posudzovať prípady, kedy je zverejňovanie zoznamu neplatičov, resp. dlžníkov upravené v osobitnom zákone. V týchto prípadoch nie je súhlas dotknutej osoby (dlžníka, neplatiča) potrebný. Ako príklad zákonnej právnej úpravy umožňujúcej zverejňovanie dlžníkov uvádzame ustanovenia § 23b zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov a § 171 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

V tomto zmysle bolo takto za hodnotené obdobie daných približne 40 odpovedí.

Zverejňovanie odmien poslancov

Počet otázok o možnosti zverejniť odmeny poslancov, či už obecného zastupiteľstva alebo Národnej rady SR, narastal hlavne od začiatku roka 2005. Boli to otázky smerované od samotných obecných zastupiteľstiev, od všetkých médií /televízia, rozhlas, tlač/, ako aj od občanov.

Odpoveďou tu bol právny stav, podľa ktorého:

- podľa § 12 ods. 4 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, ktorý by mohol byť v hodnotenom prípade osobitným zákonom, platí, že obecné zastupiteľstvo vyhlási svoje rokovanie za neverejné, ak sú predmetom rokovania informácie chránené osobitným zákonom,
- výšku odmeny, ktorá nie je daná žiadnym osobitným zákonom, možno zverejniť v zmysle § 7 ods. 1 a 6 zákona č. 428/2002 Z. z. len s písomným súhlasom dotknutej osoby,
- do tohto stavu vstupuje aj znenie § 9 ods. 2 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) (ďalej ako „zákon č. 211/2000 Z. z.“), ktorý poskytnutie tohto osobného údaje vylučuje.

Vyžadovanie údajov o občanoch od obecného zastupiteľstva

V hodnotenom období bolo vysvetľovaných viac otázok od obcí o ich povinnosti poskytovať rôznym podnikateľským subjektom údaje o všetkých občanoch obce. Tak napríklad sa na mestský úrad obrátil podnikateľský subjekt s požiadavkou na poskytnutie menného zoznamu všetkých občanov mesta s uvedením ich trvalého bydliska na účely vyhodnotenia potreby rekonštrukcie domov v meste. I keď zákon č. 135/1982 Zb. o hlásení a evidencii pobytu občanov v znení zákona č. 441/2001 Z.z. (ďalej ako „zákon

č. 135/1982 Zb.“) ku konkrétnej osobe umožňuje takéto údaje získať na základe písomnej žiadosti a uvedenia dôvodu, neumožňuje to podľa dikcie uvedeného zákona takýmto hromadným spôsobom. Poskytnutím tohto zoznamu (okrem časovej a technickej náročnosti) by mestský úrad šiel nepovolene nad zamýšľaný rámec citovaného zákona, ako aj zákona č. 428/2002 Z. z.

V podobnom prípade stavebná firma požiadala obecný úrad o súpis všetkých stavebných nehnuteľností v obci spolu s uvedením ich vlastníkov.

Rovnako stavebná firma žiadala obec o zoznam všetkých vydaných stavebných povolení.

Podobne niektoré vodárenské spoločnosti na Slovensku žiadali od obcí zoznam všetkých vlastníkov nehnuteľností, ktorí sú napojení na vodovodnú sieť, alebo cez ktoré prívod vody prechádza. Túto vec Úrad riešil okrem usmernenia obcí aj prizvaním vodárenských spoločností na osobnú konzultáciu na Úrade.

Do tejto oblasti patria aj požiadavky na sprístupnenie výsledkov priestupkového konanie osobami, ktoré nie sú účastníkmi konania, alebo dokonca požiadavkou na zaslanie prvých strán týchto rozsudkov. Požiadavky tohto typu sú nielen v rozpore so zákonom o priestupkoch, ale aj s § 8 ods. 3 zákona č. 428/2002 Z. z., pretože ide o osobitnú kategóriu osobných údajov.

Všetky uvedené prípady boli hodnotené ako požiadavky idúce nad rámec, ktorý je daný účelom jednotlivého osobitného zákona – či už nad rámec zákona č. 135/1982 Zb. alebo zákonov ďalších – zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov, zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov, zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej ako „zákon č. 372/1990 Zb.“).

4.4. Konzultácie a lektorská činnosť

V hodnotenom období Úrad poskytoval konzultácie v súvislosti s objasnením aplikácie zákona č. 428/2002 Z. z. v oblastiach:

- bankovníctva
- spoločností úverového predaja
- vodárenských spoločností
- onkologického ústavu
- katastra nehnuteľností
- telekomunikácií
- tvorby personálneho informačného systému Úradom pre štátnu službu SR.

Úrad v hodnotenom období lektorsky zabezpečil 103 prednášok organizovaných pre zodpovedné osoby písomne poverené výkonom dohľadu podľa § 19 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z.

4.5. Vybavovanie sťažností

Zákon č. 428/2002 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. septembra 2002 Z. z., okrem toho, že posilnil kompetencie Úradu v rámci výkonu dozoru v oblasti ochrany osobných údajov, rozšíril a presnejšie vymedzil práva, ktoré si môže dotknutá osoba pri spracúvaní osobných údajov o svojej osobe sama uplatniť.

Je dôvod predpokladať, že aj vzhľadom na relatívne vysoké právne povedomie občanov narástol v hodnotenom období počet prijatých sťažností Úradom vo veci podozrenia z porušenia ochrany osobných údajov oproti predchádzajúcemu obdobiu (rok 2001, 2002).

Úrad v prípadoch dôvodného podozrenia z porušenia zákona č. 428/2002 Z. z. konal aj z vlastnej iniciatívy - ex offio.

V hodnotenom období bolo prešetrovaných Úradom 175 sťažností, z toho neopodstatnených (t.j. Úrad neskonštatoval porušenie zákona č. 428/2002 Z. z. a zároveň neprijal žiadne opatrenia na nápravu) bolo 85. Do úvahy sa neberú tie sťažnosti, ktorých šetrenie v mesiaci marec 2005 ešte prebieha, t.j. cca 65 sťažností.

Osem sťažovateľov využilo možnosť podať opakovanú sťažnosť na Úrad podľa zákona č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach. V jednom prípade bola zo strany sťažovateľa podaná aj žaloba voči Úradu.

V dvoch ďalších prípadoch, avšak zo strany prevádzkovateľov informačných systémov, došlo k podaniu žaloby voči Úradu.

Okruh problémov, ktorých sa sťažnosti týkajú, nie je možné jednoznačne vymedziť. Predmet prešetrovaných sťažností zasahoval do rôznych právnych odvetví a často súvisel aj so spoločenskými problémami, ktoré boli aktuálne v tom ktorom období.

Nasledujúce príklady sťažností majú poukázať na rôznorodosť prešetrovanej problematiky, priblížiť činnosť Úradu pri ich prešetrovaní a možno aj poskytnúť odpoveď na niektoré často kladené otázky z oblasti ochrany osobných údajov. Upozorňujeme však, že pri prešetrovaní jednotlivých sťažností, ktoré sú ďalej uvádzané ako príklad, boli použité právne predpisy platné a účinné v čase ich vybavovania, a to vrátane vtedy platného a účinného znenia zákona č. 428/2002 Z. z.

4.5.1. Spracúvanie osobných údajov v rozsahu titul, meno, priezvisko a adresa na účely priameho marketingu

Úradu bola začiatkom roka 2005 doručená sťažnosť dotknutej osoby, ktorá namietala spracúvanie jej osobných údajov „directmarketingovou“ spoločnosťou. Zároveň žiadala Úrad, aby prešetril, odkiaľ táto spoločnosť získala jej osobné údaje, nakoľko tak, ako uvádzala, jej osobné údaje sa nenachádzajú v žiadnych verejne prístupných zoznamoch.

Uvedená problematika je upravená v zákone č. 428/2002 Z. z. v druhej časti prvej hlavy zákona (Zásady spracúvania osobných údajov) a v druhej časti tretej hlavy zákona (Ochrana práv dotknutých osôb).

Spracúvanie osobných údajov v rozsahu titul, meno, priezvisko a adresa je upravené v § 7 ods. 4 písm. d) zákona č. 428/2002 Z. z.

Osobné údaje možno spracúvať iba so súhlasom dotknutej osoby (§ 7 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z. Podľa § 7 ods. 4 písm. d) zákona č. 428/2002 Z. z. súhlas podľa odseku 1 sa nevyžaduje aj vtedy, ak predmetom spracúvania sú výlučne titul, meno priezvisko a adresa dotknutej osoby bez možnosti priradiť k nim ďalšie jej osobné údaje a ich využitie je určené výhradne pre potreby prevádzkovateľa v poštovom styku s dotknutou osobou a evidencie týchto údajov; ak je predmetom činnosti prevádzkovateľa priamy marketing, uvedené osobné údaje môže poskytovať, bez možnosti ich sprístupňovania a zverejňovania, len vtedy, ak sú poskytované inému prevádzkovateľovi, ktorý má rovnaký predmet činnosti výhradne na účely priameho marketingu a dotknutá osoba písomne neuplatnila námietku podľa § 20 ods. 3 písm. c) zákona č. 428/2002 Z. z. Pri prvom kontakte je však prevádzkovateľ povinný poskytnúť dotknutej osobe informácie podľa § 10 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z. a zároveň ju

oboznámiť aj s právom písomne namietat' proti ich poskytovaniu a využívaniu v poštovom styku (§ 10 ods. 8 zákona č. 428/2002 Z. z.).

Jedným z najčastejších problémov, s ktorými sa dotknuté osoby obracali na Úrad, je otázka, odkiaľ „directmarketingové“ spoločnosti získali ich osobné údaje.

Zákon č. 428/2002 Z. z. dával právo priamo dotknutej osobe v § 20 ods. 1 písm. b) zákona písomne od prevádzkovateľa vyžadovať presné informácie o zdroji, z ktorého získal osobné údaje spracúvané podľa § 7 ods. 4 písm. d) a e). Od 1. mája 2005 má právo dotknutá osoba si písomne od prevádzkovateľa vyžadovať presné informácie o zdroji, z ktorého získal jej osobné údaje bez obmedzenia na § 7 ods. 4 písm. d) a e).

Zákon č. 428/2002 Z. z. ďalej umožňuje priamo dotknutej osobe na základe bezplatnej písomnej žiadosti u prevádzkovateľa namietat' voči:

a) spracúvaniu jej osobných údajov, o ktorých predpokladá, že sú alebo budú spracúvané na účely priameho marketingu bez jej súhlasu a žiadať ich likvidáciu,

b) využívaniu osobných údajov uvedených v § 7 ods. 4 písm. d) na účely priameho marketingu v poštovom styku, alebo

c) poskytovaniu osobných údajov uvedených v § 7 ods. 4 písm. d) na účely priameho marketingu (§ 20 ods. cit. zákona).

Ad a)

Ak bude dotknutá osoba u prevádzkovateľa namietat' podľa § 20 ods. 3 písm. a) zákona č. 428/2002 Z. z., prevádzkovateľ je povinný zlikvidovať všetky jej osobné údaje s výnimkou titulu, mena, priezviska a adresy, nakoľko je povinný rešpektovať § 13 ods. 2 písm. b) zákona č. 428/2002 Z. z., podľa ktorého prevádzkovateľ zabezpečí bezodkladne likvidáciu osobných údajov okrem osobných údajov uvedených v § 7 ods. 4 písm. d) aj vtedy, ak dotknutá osoba uplatní námietku podľa § 20 ods. 3 písm. a); ďalej prevádzkovateľ postupuje podľa odseku 5.

Na účely zabezpečenia práva dotknutej osoby, napr. aby nebola opakovane oslovovaná na účely priameho marketingu tou istou spoločnosťou napriek tomu, že písomne vyjadrila svoj nesúhlas s takýmto spracúvaním osobných údajov, nie je možné zlikvidovať jej osobné údaje v rozsahu titul, meno, priezvisko a adresa. Prevádzkovatelia, ktorých predmetom činnosti je priamy marketing, vedú zoznam poskytnutých osobných údajov podľa § 7 ods. 4 písm. d) cit. zákona v rozsahu meno, priezvisko, titul a adresa dotknutej osoby, dátum ich poskytnutia, prípadne dátum, od ktorého platí zákaz ich ďalšieho poskytovania podľa § 13 ods. 6 cit. zákona a názov právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktorej boli uvedené osobné údaje poskytnuté. Zoznam v rovnakom rozsahu vedú aj právnické osoby a fyzické osoby, ktorým boli tieto osobné údaje poskytnuté (§ 10 ods. 9 zákona č. 428/2002 Z. z.).

Ad b)

Ak si dotknutá osoba uplatní u prevádzkovateľa námietku podľa § 20 ods. 3 písm. b) zákona č. 428/2002 Z. z., prevádzkovateľ je povinný ukončiť využívanie osobných údajov v rozsahu titul, meno, priezvisko a adresa v poštovom styku (§ 13 ods. 5 cit. zákona), a teda už nesmie zasielať reklamné materiály spoločnosti.

Ad c)

Uplatnením námietky podľa § 20 ods. 3 písm. c) zákona č. 428/2002 Z. z. vzniká prevádzkovateľovi povinnosť bezodkladne písomne oboznámiť s uplatnenou námietkou každého, komu poskytol osobné údaje dotknutej osoby v rozsahu titul, meno, priezvisko a adresa; t. j. postupovať v súlade s § 13 ods. 6 zákona č. 428/2002 Z. z.

Ak dotknutá osoba písomne uplatní niektorú z námietok podľa § 20 zákona č. 428/2002 Z. z. u prevádzkovateľa, ten je povinný vyhovieť jej požiadavke a písomne ju o tom informovať najneskôr do 30 dní odo dňa jej prijatia (§ 21 ods. 3 cit. zákona).

V prípade, ak aj po uplatnení námietok podľa § 20 zákona č. 428/2002 Z. z., t. j. po využití všetkých možností, ktoré priznáva zákon č. 428/2002 Z. z. dotknutej osobe, bude directmarketingová spoločnosť ďalej spracúvať jej osobné údaje na účely priameho marketingu (napr. zasielať reklamné materiály), je možné podať sťažnosť na Úrad.

4.5.2. Spracúvanie osobných údajov v žiadostiach o pridelenie malometrážneho bytu

V mesiaci január 2003 bola Úradu doručená sťažnosť dotknutej osoby vo veci podozrenia z porušovania zákona č. 428/2002 Z. z. magistrátom mesta ako prevádzkovateľom pri vyžadovaní osobných údajov k žiadosti o malometrážny byt.

V súvislosti s prešetrovaním sťažnosti bola vykonaná podrobná analýza relevantných právnych predpisov, najmä zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov, v znení účinnom v čase, keď došlo ku konaniu, ktoré je predmetom šetrenia (ďalej ako „zákon č. 195/1998 Z. z.“), vo vzťahu k ustanoveniam zákona č. 428/2002 Z. z. a Dohovoru RE 108.

Predmetná sťažnosť obsahovala skutočnosti, ktoré zakladali vážne pochybnosti o zákonom spracúvaní osobných údajov v informačnom systéme magistrátu mesta. Z uvedeného dôvodu bola na magistráte mesta vykonaná kontrola informačného systému, v ktorom magistrát mesta spracúval osobné údaje na účely pridelenia malometrážneho bytu.

Úrad v danej veci vydal opatrenie, ktorým magistrátu mesta uložil povinnosť zosúladiť spracúvanie osobných údajov so zákonom č. 428/2002 Z. z.

Opatrením Úrad uložil magistrátu mesta bezodkladne ukončiť v žiadosti o prenajatie malometrážneho bytu vyžadovanie osobných údajov, ktoré bolo v rozpore s § 6 ods. 1 a 3 zákona č. 428/2002 Z. z. (národnosť, životné povolanie pôvodné – vyučený, osobné údaje o manželovi(ke), rodičoch, vnukoch, zaťoch a nevestách bývajúcich mimo spoločnej domácnosti [meno a priezvisko, príbuzenský pomer k žiadateľovi, dátum narodenia, stav, počet nezaopatrených detí, adresa zamestnávateľa, zamestnanie, adresa]). V časti „Vyjadrenie lekára“ bezodkladne zmeniť štruktúru tlačiva do podoby identifikácia žiadateľa v rozsahu: titul, meno, priezvisko, rodné priezvisko, rodné číslo, číslo a séria občianskeho preukazu, vyjadrenie lekára k otázke duševného stavu žiadateľa, prípadne k prejavom narušajúcich kolektívne spolunažívanie, k otázke mobility žiadateľa, k otázke nositeľstva chronického infekčného ochorenia ohrozujúceho okolie, záverečné vyjadrenie posudkového lekára a bezodkladne ukončiť vyžadovanie osobných údajov podľa vtedy platného formulára.

Problematiku domovov sociálnych služieb upravoval zákon č. 195/1998 Z. z. Zriaďovateľom domovov sociálnych služieb môže byť okresný úrad, krajský úrad, obec, ale aj samosprávny kraj. Môžu byť zriadené ako rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, iné právnické osoby alebo ako organizačné jednotky okresného úradu, obce alebo samosprávneho kraja (§ 18 zákona č. 195/1998 Z. z.).

Nakoľko zákon č. 195/1998 Z. z., ale ani iný zákon taxatívne nevymenúval zoznam osobných údajov spracúvaných domovami sociálnych služieb, ich rozsah určoval magistrát mesta a musel byť v súlade s § 6 zákona č. 428/2002 Z. z. (účel spracúvania). Zariadenia sociálnych služieb spracúvajú osobné údaje o dotknutých osobách na účely poskytovania starostlivosti s ich súhlasom.

Zákon č. 428/2002 Z. z. v § 6 ods. 1 ukladá prevádzkovateľovi povinnosť vymedziť účel spracúvania osobných údajov pred samotným začatím spracúvania, ak nebol ustanovený zákonom a zabezpečiť, aby sa v informačnom systéme nespracúvali osobné údaje, ktoré svojim rozsahom a obsahom sú nezlučiteľné s daným účelom spracúvania, s výnimkou ďalšieho spracúvania na historické, štatistické a vedecké účely [§6 ods. 1 písm. a) cit. zákona].

Spracúvať možno len také osobné údaje, ktoré svojim rozsahom a obsahom zodpovedajú účelu ich spracúvania (§ 6 ods. 3 zákona č. 428/2002 Z. z.).

Pravidlá prenajímania malometrážnych bytov pre dôchodcov na území mesta upravovalo všeobecne záväzné nariadenie (ďalej ako „VZN“), ktorým bol zároveň vymedzený účel spracúvania osobných údajov. Žiadny osobitný zákon nevymedzoval iný rozsah osobných údajov a neopravňoval magistrát mesta spracúvať osobné údaje nad rámec účelu vymedzeného vo VZN. Na základe uvedeného Úrad konštatoval, že magistrát mesta spracúval osobné údaje v rozpore s § 6 ods. 1 a 3 zákona č. 428/2002 Z. z.

V tomto konaní Úrad zároveň uložil magistrátu mesta poriadkovú pokutu vo výške 200 000,- Sk za zavinené marenie výkonu kontroly vykonanej Úradom.

Podľa § 50 ods. 1 písm. b) zákona č. 428/2002 Z. z. Úrad môže uložiť prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi poriadkovú pokutu do výšky 500 000 Sk, ak marí výkon kontroly [§ 40 ods. 2 písm. b)]. Z § 40 ods. 2 písm. b) zákona č. 428/2002 Z. z. vyplýva, že kontrolovaná osoba je povinná poskytovať kontrolnému orgánu potrebnú súčinnosť v súlade s oprávneniami podľa § 39 ods. 1 cit. zákona a zdržať sa konania, ktoré by mohlo mariť výkon kontroly.

Z ustanovení § 39 ods. 1 písm. c) zákona č. 428/2002 Z. z. vyplýva oprávnenie pre vrchného inšpektora a ostatných inšpektorov, ako aj predsedu Úradu a podpredsedu Úradu požadovať v primeranej lehote od kontrolovanej osoby úplné a pravdivé, ústne a písomné informácie, vyjadrenia a vysvetlenia ku kontrolovaným a súvisiacim skutočnostiam a k zisteným nedostatkom.

Na kontrole vykonanej zamestnancami Úradu na magistráte mesta, kontrolovaná osoba tvrdila, že Úradu poskytla pravdivé a úplné informácie, vyjadrenia a vysvetlenia ku kontrolovaným a súvisiacim skutočnostiam a k zisteným nedostatkom. Avšak bolo zistené a preukázané, že kontrolovaná osoba preukázateľne dodatočne doplnila jednotlivé spisové zložky o písomné súhlasy dotknutých osôb so spracúvaním ich osobných údajov, a tie vystavila s dátumom nadobudnutia účinnosti zmluvy medzi magistrátom mesta a dotknutou osobou (roky 1999, resp. 2000). Ide o písomné vyhlásenie dotknutej osoby o tom, že výslovne súhlasí so spracúvaním svojich osobných údajov na účely posúdenia žiadosti o prenájom malometrážneho bytu. V rokoch 1999, 2000 resp. 2001, keď mali byť údajne vyhotovené uvedené súhlasy, bol platný zákon č. 52/1998 Z. z., avšak predložené doklady obsahovali odkaz na zákon č. 428/2002 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť až 1. septembra 2002.

Z uvedeného je zrejmé, že písomné vyhlásenia dotknutých osôb nemohli byť pravdivé, nakoľko nemohli byť podpísané dotknutými osobami v dni uvedenom na týchto vyhláseniach, ktoré boli Úradu doručené do spisu v mesiaci marec 2003.

4.5.3. Podozrenia z neoprávneného získavania osobných údajov príslušníkmi Dopravného inšpektorátu Policajného zboru Slovenskej republiky

V novembri 2003 riešil Úrad sťažnosť vo veci podozrenia z porušenia zákona č.428/2002 Z. z. príslušníkmi Dopravného inšpektorátu Policajného zboru SR. Predmetom sťažnosti dotknutej osoby bolo konanie príslušníkov Dopravného inšpektorátu pri riešení

dopravného priestupku, osobitne oprávnenosť zaznamenávania dopravného priestupku videokamerou, postup pri zisťovaní totožnosti dotknutej osoby ako aj rozsah získavaných údajov vo vzťahu k účelu ich spracúvania t. j. k zaplateniu pokuty.

Právne predpisy, z ktorých Úrad pri prešetrovaní sťažnosti vychádzal, boli najmä zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov a zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. K posúdeniu správnosti procesných postupov príslušníkov Dopravného inšpektorátu Úrad požiadal o súčinnosť a o stanovisko Úrad kontroly ministra vnútra Slovenskej republiky.

Na používanie video-zariadenia príslušníkmi Dopravného inšpektorátu sa vzťahuje § 69 ods. 2 zákona č. 171/1993 Z. z. Podľa citovaného ustanovenia „Policajný zbor je oprávnený, ak je to potrebné na plnenie jeho úloh, vyhotovovať zvukové, obrazové alebo iné záznamy z miest verejne prístupných a zvukové, obrazové alebo iné záznamy o priebehu služobnej činnosti alebo služobného zákroku.“

Podľa § 10 odsek 7 zákona č. 428/2002 Z. z. priestor prístupný verejnosti možno monitorovať pomocou videozáznamu alebo audiozáznamu len na účely verejného poriadku a bezpečnosti, odhaľovania kriminality alebo narušenia bezpečnosti štátu, a to len vtedy, ak priestor je zreteľne označený ako monitorovaný. Označenie monitorovaného priestoru sa nevyžaduje, ak tak ustanovuje osobitný zákon. Vyhotovený záznam možno využiť len na účely trestného konania alebo konania o priestupkoch, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Z uvedeného je zrejmé, že použitie videozáznamu bolo v tomto prípade v súlade so zákonom č. 428/2002 Z. z.

Nakoľko dotknutá osoba v čase riešenia priestupku nemohla preukázať svoju totožnosť (podľa § 1 zákona č. 162/1993 Z. z. o občianskych preukazoch), príslušník Dopravného inšpektorátu na preukázanie hodnovernosti poskytnutých osobných údajov (v rozsahu meno, priezvisko, dátum narodenia a adresa bydliska) bol oprávnený postupovať v súlade s § 18 ods. 3 zákona č. 171/1993 Z. z. V zmysle citovaného ustanovenia mal príslušník Dopravného inšpektorátu možnosť predviesť dotknutú osobu na útvar Policajného zboru za účelom zistenia totožnosti, alebo overiť pravdivosť údajov poskytnutých dotknutou osobou z vlastných, policajných zdrojov. V danom prípade príslušník Dopravného inšpektorátu zvolil na overenie poskytnutých údajov druhú možnosť t. j. prostredníctvom mobilného telefónu sa spojil s operačným strediskom Okresného riaditeľstva Policajného zboru (ďalej ako „OR PZ“), kde mu stála služba OR PZ poskytla údaje potrebné na overenie totožnosti dotknutej osoby.

Dňa 15. 2. 2003 nadobudlo účinnosť nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. 11/2003 o zásadách ochrany osobných údajov v informačných systémoch prevádzkovaných v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a Policajného zboru. Toto nariadenie osobitne upravuje prístup k údajom uchovávaným v informačnom systéme Policajného zboru, ako aj podmienky ich poskytovania. Na príslušníkov polície vykonávajúcich službu v teréne pri žiadosti o poskytnutie informácií z policajných informačných systémov platí povinnosť identifikácie, autentifikácie a znalosti hesla, ktoré oznamujú stálej službe na operačnom stredisku OR PZ. To znamená, že právo požadovať údaje z policajných informačných systémov sa netýka kohokoľvek, ale len oprávnených osôb. Na komunikáciu s operačným strediskom OR PZ sa bežne používajú služobné vysielacky, v prípade ich poruchy alebo nevhodných prenosových podmienok ako náhradne riešenie sa môžu použiť mobilné telefóny.

Ministerstvo vnútra SR vo svojom stanovisku potvrdilo možnosť zvoleného postupu príslušníkov Dopravného inšpektorátu pri komunikácii s operačným strediskom OR PZ.

Dotknutá osoba ďalej namietala voči rozsahu získavaných údajov (vrátane rodného čísla) potrebných na vyplnenie príslušných formulárov potvrdzujúcich zaplatenie pokuty. Blokové konanie v priestupkovom konaní je upravené ustanoveniami zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej ako „zákon č. 372/1990 Zb.“).

V prípade, že ten, kto sa dopustil priestupku, zaplatí pokutu na mieste, použije sa pokutový blok, ktorý neobsahuje údaj o rodnom čísle. Orgány poverené zákonom (§ 86 zákona č. 372/1990 Zb.) na ukladanie a vyberanie pokút, t. j. aj príslušníci PZ, tento údaj nevyžadujú, nakoľko na daný účel je nadbytočný.

Ak dotknutá osoba, ktorá sa dopustila priestupku, nechce, resp. nemôže uhradiť pokutu na mieste, príslušný orgán t. j. príslušník PZ vyplňuje tlačivo: Blok na pokutu nezaplatenú na mieste. Vyžadovanie rodného čísla má v takomto prípade svoje opodstatnenie. Umožňuje jednoznačnú identifikáciu osoby v prípade, že pokuta nebude uhradená a bude ju potrebné vymáhať v správnom konaní. Nakoľko v prešetrovanom prípade nebola pokuta uhradená na mieste, vyžadovanie rodného čísla príslušníkom Dopravného inšpektorátu bolo v súlade so zákonom č. 428/2002 Z. z.

Posudzovanie procesného postupu pri ukladaní pokuty za priestupok, ako aj dodržiavania postupu pri komunikácii s operačným strediskom OR PZ nie je v kompetencii Úradu. Z uvedeného dôvodu bolo dotknutej osobe odporúčané voči konaniu príslušníka Dopravného inšpektorátu najmä vo vzťahu k dodržiavaniu zákona č. 171/1993 Z. z. a interných nariadení ministra vnútra SR, podať sťažnosť na Odbor kontroly a vybavovania sťažností a petícií fyzických a právnických osôb Úradu kontroly ministra vnútra SR.

4.5.4. Použitie rodného čísla v poštovom styku

Úrad v roku 2004 riešil prípad, kedy prevádzkovateľ porušil ustanovenie zákona č. 428/2002 Z. z. v ustanovení § 8 ods. 2 cit. zákona v nadväznosti na ustanovenie § 6 ods. 3 cit. zákona, pretože využil získané osobné údaje v rozpore s účelom ich spracúvania.

Podnet z marca 2004 smeroval voči mestskej pobočke banky. V sťažnosti dotknutá osoba uviedla, že mestská pobočka banky jej doručila poštou oznámenie, kde na obálke v jej adresných údajoch bol uvedený všeobecne použiteľný identifikátor - teda rodné číslo. Ako dôkaz dotknutá osoba na vyžiadanie Úradu poskytla obálku.

Úrad začal v predmetnej veci konanie predvolaním zástupcov ústredia banky na podanie vysvetlenia, pretože v sťažnosti bola uvedená mestská pobočka banky bez právnej subjektivity, ktorá je priamo riadená ústredím. Zástupcovia banky v predmetnej veci okrem iného uviedli, že vo veci poštového styku s klientom ústredie vydalo pre všetky pobočky interné usmernenie upravujúce postup pri vybavovaní poštových zásielok. Na základe dohody z podania vysvetlenia ústredie doručilo Úradu jeho text. V ňom sa uvádzalo, že na poštových zásielkach je banka oprávnená uvádzať údaje klienta presne podľa oznámenia poštového úradu v rozsahu meno, priezvisko, ulica, číslo domu, mesto, PSČ. V usmernení je explicitne uvedený zákaz zasielať korešpondenciu banky tak, aby bolo akýmkoľvek spôsobom použité, a teda viditeľné rodné číslo, resp. dátum narodenia.

Podľa ustanovenia § 8 ods. 2, druhá veta zákona č. 428/2002 Z. z. rodné číslo ako osobitnú kategóriu osobného údajov možno spracúvať len vtedy, ak je to nevyhnutné na dosiahnutie účelu spracúvania. V danom prípade táto podmienka nebola splnená. Podľa § 6 ods. 3 druhá veta cit. zákona prevádzkovateľ je zároveň povinný zabezpečiť, aby spôsob spracúvania a využívania osobných údajov zodpovedal účelu ich spracúvania.

Vzhľadom na skutočnosť, že k porušeniu ustanovení § 8 ods. 2 a § 6 ods. 3 druhá veta zákona č. 428/2002 Z. z. došlo aj napriek existencii uvedeného usmernenia, Úrad vyjadril

vážne pochybnosti o jeho uplatňovaní, preto podľa § 46 ods. 1 písm. b) cit. vydal v predmetnej veci opatrenie. V ňom uložil banke bezodkladne ukončiť spracúvanie všeobecne použiteľného identifikátora na účely poštového styku.

4.5.5. Sťažnosť vo veci spracúvania osobných údajov Ústavom pamäti národa

Úrad riešil v priebehu roku 2004 sťažnosť dotknutej osoby vo veci spracúvania osobných údajov Ústavom pamäti národa. Vo svojej sťažnosti dotknutá osoba uvádzala, že Slovenská informačná služba neoprávnene odovzdala bez jej vedomia a súhlasu služobný personálny spis Ústavu pamäti národa.

Podľa § 7 ods. 6 zákona č. 428/2002 Z. z. spracúvané osobné údaje o dotknutej osobe možno z informačného systému poskytnúť, sprístupniť alebo zverejniť len s jej písomným súhlasom. To neplatí, ak je to nevyhnutné na plnenie úloh orgánov činných v trestnom konaní, alebo ak sa osobné údaje poskytujú, sprístupňujú alebo zverejňujú z informačného systému na základe osobitného zákona, ktorý ustanovuje zoznam osobných údajov, účel a podmienky poskytovania, sprístupňovania alebo zverejňovania osobných údajov, ako aj právnické osoby, fyzické osoby, prípadne subjekty v cudzine, ktorým sa osobné údaje poskytujú alebo sprístupňujú.

Takýmto osobitným zákonom je aj zákon č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939 – 1989 a o založení Ústavu pamäti národa a o doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „zákon č. 553/2002 Z. z.“). Podľa § 27 ods. 1 zákona č. 553/2002 Z. z. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a Slovenská informačná služba odovzdajú ústavu dokumenty o činnosti bezpečnostných zložiek, ktoré majú vo vlastníctve, držbe alebo správe, do ôsmich mesiacov od účinnosti tohto zákona. Z vyššie uvedeného vyplýva, že odovzdaním služobného spisu dotknutej osoby Ústavu pamäti národa Slovenská informačná služba neporušila zákon č. 428/2002 Z. z.

Vo svojej sťažnosti ďalej sťažovateľ namietal, že Ústav pamäti národa neoprávnene vlastní, nakladá a zámerne zadržáva jej personálny spis. Podľa § 7 ods. 1, prvej vety zákona č. 428/2002 Z. z. osobné údaje možno spracúvať iba so súhlasom dotknutej osoby. Podľa § 7 ods. 3 zákona č. 428/2002 Z. z. súhlas podľa odseku 1 sa nevyžaduje, ak sa osobné údaje spracúvajú na základe osobitného zákona, ktorý ustanovuje zoznam osobných údajov, účel ich spracúvania, podmienky ich získavania a okruh dotknutých osôb. Podľa § 8 ods. 1 písm. f) zákona č. 553/2002 Z. z. úlohy zverené ústavu štátom sú najmä systematicky zhromažďovať a odborne dokumentačne spracovávať všetky druhy informácií, dokladov a dokumentov vzťahujúcich sa na dobu neslobody. Medzi takéto dokumenty patria aj personálne (kádrové) spisy príslušníkov bezpečnostných zložiek [§ 2 písm. e) zákona č. 553/2002 Z. z.]. Zároveň podľa § 8 ods. 3 dokumenty o činnosti bezpečnostných zložiek štátu [§ 2 písm. f) a g) cit. zákona] vo vlastníctve ústavu sú nenahraditeľným svedectvom o historickom období, v ktorom vznikli, a preto ako dôležité pre uchovanie pamäti národa sú jeho kultúrnym dedičstvom. Ústav pamäti národa spracúval personálny spis dotknutej osoby na základe osobitného zákona (zákon č. 553/2002 Z. z.) v súlade so zákonom č. 428/2002 Z. z.

Zároveň sťažovateľ uvádzal, že v zmysle § 20 ods. 1 písm. e) zákona č. 428/2002 Z. z. požiadal Ústav pamäti národa o vrátenie svojho personálneho spisu. Podľa cit. ustanovenia dotknutá osoba má právo na základe písomnej žiadosti od prevádzkovateľa vyžadovať likvidáciu jej osobných údajov, ak bol splnený účel ich spracúvania podľa § 13 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z.; ak sú predmetom spracúvania úradné doklady obsahujúce osobné údaje, môže požiadať o ich vrátenie.

Účel spracúvania osobných údajov je určený v § 1 písm. b) zákona č. 553/2002 Z. z. a je ním evidovanie, zhromažďovanie, sprístupňovanie, zverejňovanie, správu a využívanie dokumentov bezpečnostných orgánov Nemeckej tretej ríše a Zväzu sovietskych socialistických republík a tiež bezpečnostných orgánov štátu, ktoré boli vytvorené a zhromaždené v období od 18. apríla 1939 do 31. decembra 1989 (rozhodné obdobie) a ktoré sa týkali zločinov spáchaných na osobách národnosti slovenskej alebo slovenských občanoch iných národností.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že práva dotknutej osoby podľa § 20 ods. 1 písm. e) zákona č. 428/2002 Z. z. sa možno domáhať až po ukončení účelu spracúvania osobných údajov. V tomto prípade účel spracúvania osobných údajov nebol ukončený, a preto Ústav pamäti národa, ako prevádzkovateľ, nebol oprávnený vrátiť požadované doklady a v zmysle zákona č. 553/2002 Z. z. bol povinný ďalej spracúvať tieto osobné údaje. Ústav pamäti národa sťažovateľa v zmysle § 22 zákona č. 428/2002 Z. z. písomne informoval o obmedzení práv podľa § 20 ods. 1 písm. e) listom zo dňa 24. augusta 2004. Úrad bol o tejto skutočnosti informovaný dňa 2. septembra 2004. Nakoľko v uvedenom prípade nedošlo k bezodkladnému oznámeniu o obmedzení práv dotknutej osoby, Úrad zaslal Ústavu pamäti národa upozornenie vo veci dodržiavania lehôt na vybavovanie žiadosti dotknutých osôb, ktoré si uplatňujú práva podľa § 20 a postupovať podľa § 21 a 22 zákona č. 428/2002 Z. z.

4.5.6. Získavanie osobných údajov nevyhnutných na dosiahnutie účelu spracúvania kopírovaním, skenovaním alebo iným zaznamenávaním úradných dokladov na nosič informácií v telekomunikačnom sektore

V roku 2003 a 2004 bolo Úradu doručených niekoľko sťažností týkajúcich sa spracúvania osobných údajov prevádzkovateľmi pôsobiacimi v oblasti telekomunikácií.

Problematika spracúvania osobných údajov v tomto sektore bola upravená zákonom č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej ako „zákon č. 195/2000 Z. z.“), ktorý bol nahradený zákonom č. 610/2003 Z. z. o elektronických komunikáciách (ďalej ako „zákon č. 610/2003 Z. z.“) a ktorý nadobudol účinnosť 1. 1. 2004. Oba tieto zákony boli na účely zákona č. 428/2002 Z. z. považované za osobitné zákony.

Zákon č. 195/2000 Z. z. ešte neobsahoval náležitosti vyžadované zákonom č. 428/2002 Z. z. Aj napriek tejto skutočnosti boli prevádzkovatelia oprávnení spracúvať osobné údaje dotknutých osôb v rozsahu nevyhnutnom na dosiahnutie ustanoveného účelu, nakoľko im to umožňovalo ustanovenie § 52 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z.

Zákon č. 610/2003 Z. z. náležitosti vyžadované zákonom č. 428/2002 Z. z., t. j. zoznam osobných údajov, účel ich spracúvania, podmienky ich získavania a okruh dotknutých osôb už obsahoval a spracúvanie osobných údajov upravil v niekoľkých ustanoveniach.

Z hľadiska nižšie spracovanej témy je potrebné vyjadriť sa predovšetkým k ustanoveniam upravujúcim zoznam osobných údajov, účel ich spracúvania a okruh dotknutých osôb.

Zoznam a účel spracúvania osobných údajov je upravený:

- v ustanovení § 55 ods. 1 písm. b) zákona č. 610/2003 Z. z., ktoré upravuje ochranu súkromia a zahŕňa obsah telekomunikačného tajomstva, ktoré tvoria aj osobné údaje fyzických osôb - komunikujúcich strán v rozsahu meno, priezvisko, akademický titul a adresa;
- v ustanovení § 57 ods. 2 zákona č. 610/2003 Z. z. je ustanovené „Podnik, ktorý poskytuje siete, služby alebo siete a služby, je oprávnený získavať a spracúvať osobné údaje užívateľov, ktorými sú okrem osobných údajov podľa § 55 ods. 1 písm. b) aj rodné číslo,

číslo identifikačného preukazu alebo iného dokladu totožnosti a štátna príslušnosť, len na účel

- a) uzavretia a plnenia zmluvy, jej zmeny alebo ukončenia,
- b) fakturácie vyúčtovania úhrady a evidencie pohľadávok,
- c) vypracovania zoznamu účastníkov,
- d) podávania informácií v rámci činnosti koordinačných a operačných stredísk tiesňového volania,
- e) spolupráce a poskytovania súčinnosti podľa § 55 ods. 6.“

K okruhu dotknutých osôb, ktoré sú vymedzené týmto osobitným zákonom patria

- účastníci, pričom účastník je ten koncový užívateľ, ktorý uzavrel s podnikom poskytujúcim verejnú službu zmluvu o pripojení a
- užívatelia, pričom užívateľ je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá používa alebo požaduje poskytovanie verejne dostupnej služby. Za užívateľa sa na účely tohto zákona považuje aj účastník a koncový užívateľ, ak sa ďalej neustanovuje inak.

Pri riešení sťažností musel mať Úrad na pamäti aj obsah ustanovenia § 55 ods. 1 písm. c) zákona č. 610/2003 Z. z., podľa ktorého len práva a povinnosti súvisiace s ochranou osobných údajov, ktoré nie sú upravené v tomto zákone sa spravujú osobitným predpisom, t. j. zákonom č. 428/2002 Z. z.

Úrad sa zaoberal najčastejšie problematikou vyžadovania úradných dokladov a ich kopírovania ako aj vyžadovania iných dokladov pred poskytnutím telekomunikačných služieb prevádzkovateľmi, pričom zistil, že prevádzkovatelia postupovali rozdielnym spôsobom.

Jeden z prevádzkovateľov vyžadoval od fyzických osôb, záujemcov o uzavretie dodatkov k zmluve (dotknutých osôb) občiansky preukaz na účely preukázania jeho totožnosti a adresy jeho trvalého pobytu. Ostatné doklady požadoval výlučne na účely overenia zhody údajov uvedených v občianskom preukaze a preukázanie schopnosti plniť záväzky. Fotokópie uvedených dokladov prevádzkovateľ nevyhotovoval ani nespracúval, a teda nespracúval ani prípadné ďalšie osobné údaje dotknutej osoby uvedené v týchto dokladoch.

U iného prevádzkovateľa však bolo kontrolou zistené a preukázané porušenie zákona č. 428/2002 Z. z.

Podľa § 10 ods. 6 zákona č. 428/2002 Z. z., ktorý ustanovuje „Získavať osobné údaje nevyhnutné na dosiahnutie účelu spracúvania kopírovaním, skenovaním alebo iným zaznamenávaním úradných dokladov na nosič informácií možno len vtedy, ak s tým dotknutá osoba písomne súhlasí alebo ak to osobitný zákon výslovne umožňuje bez súhlasu dotknutej osoby. Súhlas dotknutej osoby si prevádzkovateľ ani sprostredkovateľ nesmú vynucovať ani podmieňovať hrozbou odmietnutia zmluvného vzťahu, služby, tovaru alebo povinnosti ustanovenej prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi zákonom.“

Tak ako už bolo uvedené vyššie, zákon č. 195/2000 Z. z. ešte neobsahoval náležitosti vyžadované zákonom č. 428/2002 Z. z. Zákon č. 610/2003 Z. z. tieto náležitosti obsahoval, výslovne však z neho nevyplývala možnosť získavať osobné údaje nevyhnutné na dosiahnutie účelu spracúvania kopírovaním, skenovaním alebo iným zaznamenávaním úradných dokladov na nosič informácií bez súhlasu dotknutej osoby. Ak teda prevádzkovatelia mali záujem získavať osobné údaje nevyhnutné na dosiahnutie účelu spracúvania kopírovaním, skenovaním alebo iným zaznamenávaním úradných dokladov na nosič informácií zabezpečenie písomného súhlasu bolo ich povinnosťou.

Pri kontrole bolo zistené a preukázané, že oprávnená osoba prevádzkovateľa porušila uvedené ustanovenie, ako aj pracovný postup vydaný prevádzkovateľom, a to tým, že z predložených dokladov získavala osobné údaje na účely uzavretia zmluvy a následne vyhotovovala kópie predložených dokladov bez toho, aby vopred požiadala dotknutú osobu o poskytnutie súhlasu s vyhotovením fotokópie úradných dokladov. Taktiež bolo zistené a preukázané, že prevádzkovateľ spracúva kópie úradných dokladov bez písomného súhlasu dotknutých osôb.

V súvislosti so spracúvaním kópií úradných dokladov bolo zistené a preukázané, že prevádzkovateľ získaval a spracúval aj osobné údaje iných osôb než účastníkov a užívateľov, ktoré neboli nevyhnutné na dosiahnutie vyššie uvedených účelov ustanovených zákonom č. 610/2003 Z. z., čím porušil ustanovenie § 6 ods. 1 a 3 zákona č. 428/2002 Z. z, ktoré ustanovujú:

„(1) Ak účel spracúvania osobných údajov neustanovuje osobitný zákon, prevádzkovateľ pred začatím spracúvania jednoznačne vymedzí účel a zabezpečí, aby sa nespracúvali osobné údaje, ktoré

- a) svojím rozsahom a obsahom sú nezlučiteľné s daným účelom spracúvania, pričom ďalšie spracúvanie osobných údajov na historické, štatistické a vedecké účely sa nepovažuje za nezlučiteľné, alebo
- b) sú časovo alebo vecne neaktuálne vo vzťahu k účelu spracúvania.

(3) Spracúvať možno len také osobné údaje, ktoré svojím rozsahom a obsahom zodpovedajú účelu ich spracúvania. Spôsob spracúvania a využívania osobných údajov musí zodpovedať účelu ich spracúvania.“

Kontrolou bolo zistené a preukázané, že prevádzkovateľ spracúval kópie úradných dokladov obsahujúcich nielen osobné údaje dotknutých osôb uzatvárajúcich zmluvu s prevádzkovateľom ale aj osobné údaje iných dotknutých osôb, a to bez ich súhlasu. Pri vyhotovovaní kópie, napr. sobášneho listu prevádzkovateľ získaval aj osobné údaje iných dotknutých osôb vrátane rodného čísla, ktoré svojím rozsahom a obsahom nie sú zlučiteľné s danými účelmi spracúvania vymedzenými zákonom č. 610/2003 Z. z. a spôsob ich spracúvania a využívania nezodpovedal účelu ich spracúvania.

Podľa § 8 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z. pri spracúvaní osobných údajov možno využiť na účely určenia fyzickej osoby všeobecne použiteľný identifikátor ustanovený osobitným zákonom len vtedy, ak jeho použitie je nevyhnutné na dosiahnutie daného účelu spracúvania. Spracúvať iný identifikátor, ktorý v sebe skrýva charakteristiky dotknutej osoby, alebo zverejňovať všeobecne použiteľný identifikátor sa zakazuje. Spracúvanie rodného čísla ako aj ďalších osobných údajov iných dotknutých osôb na kópiách úradných dokladov však na dané účely nie je nevyhnutné.

Z kópií odobratých počas výkonu kontroly vyplynulo, že prevádzkovateľ nezabezpečil kopírovanie osobných údajov len v nevyhnutnom rozsahu. Pri vyhotovovaní kópií neboli použité žiadne fólie, ktoré by slúžili na prekrytie takých osobných údajov, ktoré neboli nevyhnutné na dosiahnutie účelu, napríklad osobných údajov manželky, ktorá nie je klientom prevádzkovateľa v spomínanom sobášnom liste.

Tým, že na uvedených fotokópiách sa nenachádzali písomné súhlasy všetkých dotknutých osôb, ktorých osobné údaje sa v uvedených kópiách nachádzali, sa prevádzkovateľ dopustil porušenia ustanovenia § 7 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z., podľa ktorého osobné údaje možno spracúvať iba so súhlasom dotknutej osoby, pričom prevádzkovateľ je povinný zabezpečiť preukázateľnosť súhlasu, a to tak, že možno o ňom

podat' dôkaz, Zároveň porušil aj vyššie citované ustanovenie § 10 ods. 6 zákona č. 428/2002 Z. z.

Hoci kontrolou nebolo preukázané vynucovanie súhlasu s kopírovaním úradných dokladov a jeho podmieňovanie hrozbou odmietnutia zmluvného vzťahu, služby, tovaru alebo povinnosti ustanovenej prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi zákonom, Úrad upozornil na nevyhnutnosť zabezpečenia dodržiavania správneho postupu zo strany prevádzkovateľa, ako aj sprostredkovateľov pri vyhotovovaní kópií úradných dokladov, čo znamená v prvom rade zistiť, či dotknutá osoba s vyhotovením kópie súhlasí; ak áno, kópia môže byť vyhotovená, a to takým spôsobom, aby boli okopírované len údaje nevyhnutné na dosiahnutie účelu (ostatné osobné údaje, resp. osobné údaje iných než dotknutých osôb prekryť); následne je nevyhnutné vyhotovenú kópiu úradného dokladu predložiť dotknutej osobe, aby priamo na nej vyjadrila svojim vlastnoručným podpisom, že s vyhotovením kópie súhlasí; ak dotknutá osoba s vyhotovením kópie nesúhlasí, v žiadnom prípade si oprávnená osoba prevádzkovateľa ani sprostredkovateľ súhlas nesmie vynucovať ani podmieňovať hrozbou odmietnutia zmluvného vzťahu, služby, tovaru alebo povinnosti ustanovenej prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi zákonom.

Vynucovanie ani podmieňovanie súhlasu s vyhotovením kópií úradných dokladov oprávnenou osobou pod hrozbou odmietnutia zmluvného vzťahu, služby, tovaru alebo povinnosti ustanovenej prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi zákonom nebolo kontrolou preukázané.

U daného prevádzkovateľa bolo ďalej zistené a preukázané, že požadoval predložiť aj ďalšie doklady obsahujúce osobné údaje dotknutých osôb, napr. vojenskú knižku, z ktorej oprávnené osoby na základe pokynu prevádzkovateľa mali taktiež vyhotovovať kópie.

Podľa § 40 zákona 351/1997 Z. z. Branného zákona v znení neskorších predpisov (ďalej ako „zákon č. 351/1997 Z. z.“) vojenská knižka bola vojenským preukazom vojaka vo výkone základnej služby, náhradnej služby, zdokonaľovacej služby, prípravnej služby, mimoriadnej služby a v zálohe, ktorý nebolo možné pripojiť ako prílohu k podaniu, odovzdať nepovolanej osobe alebo vyvieť do zahraničia. Ustanovenie § 40 zákona č. 351/1997 Z. z. však bolo zrušené od 1.7.2002 a samotný zákon bol zrušený zákonom č. 512/2002 Z. z., ktorý novelizoval zákon č. 320/2002 Z. z. o brannej povinnosti v znení neskorších predpisov (ďalej ako „zákon č. 320/2002 Z. z.“). Ten však pojem vojenská knižka neobsahoval. Nakoľko Úrad mal podozrenie z porušovania osobitného zákona, požiadal Ministerstvo obrany Slovenskej republiky o vyjadrenie k uvedenej problematike.

Obsah vyjadrenia, ktorým Úrad disponuje, potvrdil vyššie uvedený záver, že osobnú identifikačnú kartu (predtým vojenský preukaz, resp. vojenská knižka – ide o jeden a ten istý doklad) nemožno pripojiť ako prílohu k podaniu ani odovzdať nepovolanej osobe, nakoľko osobná identifikačná karta vojaka slúži výhradne v služobnom styku na preukazovanie príslušnosti k ozbrojeným silám a pre potreby vojenskej evidencie občanov, ktorí vykonávajú povinnú vojenskú službu, a preto ju nemožno použiť aj na iné účely. Iný ako služobný orgán (resp. v civile územná vojenská správa) teda nemajú právo požadovať predloženie osobnej identifikačnej karty, nakoľko tým dochádza k jej použitiu v rozpore s ustanovením § 37 ods. 1 zákona č. 320/2002 Z. z. Z uvedeného vyplýva, že aj požiadavka prevádzkovateľa pôsobiaceho v telekomunikačnom sektore na predloženie a vyhotovenie jej kópie nie je v súlade s týmto zákonom. O vyžadovaní predmetného dokladu prevádzkovateľom bola Úradom podaná informácia Ministerstvu obrany Slovenskej republiky.

Spomínaní prevádzkovatelia boli okrem iného upozornení aj na skutočnosť, že nerešpektujú ani ustanovenia osobitného zákona č. 162/1993 Z. z. o občianskych preukazoch v znení neskorších predpisov (ďalej ako „zákon č. 162/1993 Z. z.“), z ktorého vyplýva, že

občiansky preukaz je verejná listina, ktorou občan Slovenskej republiky preukazuje svoju totožnosť, štátne občianstvo Slovenskej republiky a ďalšie údaje zapísané v občianskom preukaze, pričom pri preukazovaní skutočnosti zapísanej v občianskom preukaze nie je povinný predkladať ďalší doklad, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 1 a 5 ods. 2 zákona č. 162/1993 Z. z.).

Vychádzajúc z uvedeného ustanovenia Úrad dal prevádzkovateľom do pozornosti predovšetkým ustanovenie § 5 ods. 2 zákona č. 162/1993 Z. z., podľa ktorého „pri preukazovaní skutočnosti zapísanej v občianskom preukaze nie je občan povinný predkladať ďalší doklad, ak tento zákon neustanovuje inak“, čím ich upozornil na skutočnosť, že vyžadovaním predloženia občianskeho preukazu a ďalších dokladov, ako napr. faktúr za spotrebu elektriny, plynu a pod., postupujú nad rámec citovaného ustanovenia.

Úrad na základe zistených a preukázaných skutočností vydal opatrenie, v ktorom danému prevádzkovateľovi okrem iného uložil aj povinnosť zosúladiť spracúvanie osobných údajov so zákonom č. 428/2002 Z. z. a prehodnotiť a prepracovať príslušný metodický pokyn, ktorý okrem iného upravuje aj postup oprávnených osôb prevádzkovateľa pri vyžadovaní úradných a ďalších dokladov a vyhotovovaní ich kópií.

4.6. Registrácia informačných systémov, ARIS

4.6.1. Registrácia informačných systémov

V zmysle § 38 ods. 1 písm. k) zákona č. 428/2002 Z. z. patrí medzi úlohy Úradu aj vykonávanie registrácie informačných systémov a zabezpečovanie sprístupnenia stavu registrácie.

Pritom registrácia informačných systémov nebola zavedená až zákonom č. 428/2002 Z. z., ale bola vykonávaná vo svojej podobe už od roku 1998, a to na základe ustanovení § 19 až 24 zákona č. 52/1998 Z. z.

Zákon č. 428/2002 Z. z. upravuje registráciu a evidenciu informačných systémov vo svojej druhej časti, piatej hlave, konkrétne v ustanoveniach § 24 až 32.

V hodnotenom období bolo Úradom zaregistrovaných celkovo 3 321 informačných systémov. Podľa sídla prevádzkovateľov informačných systémov, ktorí informačné systémy prihlásili na registráciu, možno tento počet informačných systémov rozdeliť nasledovne:

Tabuľka podľa krajov:

Kraj	Počet prihlásených IS
Banskobystrický	289
Bratislavský	1 007
Košický	484
Nitriansky	246
Prešovský	400
Trenčiansky	316
Trnavský	208
Žilinský	371
Spolu za SR	3 321

V hodnotenom období bolo z registrácie odhlásených 88 informačných systémov.

Tabuľka podľa krajov:

Kraj	Počet odhlásených IS
Banskobystrický	5
Bratislavský	39
Košický	4
Nitriansky	11
Prešovský	5
Trenčiansky	6
Trnavský	7
Žilinský	11
Spolu za SR	88

Je zaujímavé poukázať na štruktúru prevádzkovateľov informačných systémov podľa ich právnej formy. Tabuľka uvádza podiel (v %) zaregistrovaných informačných systémov podľa právnej formy prevádzkovateľa.

Tabuľka - podľa právnej formy:

Právna forma prevádzkovateľa	Podiel prihlásených IS v %
spoločnosť s ručením obmedzeným	27,51 %
akciová spoločnosť	22,46 %
rozpočtová organizácia	11,51 %
príspevková organizácia	6,05 %
obec	5,85 %
družstvo bytové	3,71 %
živnostník	3,39 %
družstvo	2,24 %
družstvo spotrebné	1,88 %
živnostník v Obchodnom registri	1,80 %
základná škola	1,32 %
spoločenstvá vlastníkov	1,24 %
ostatné subjekty	11,04 %
Spolu	100,00 %

Nakoniec uvádzame rozdelenie prevádzkovateľov podľa počtu zaregistrovaných informačných systémov, taktiež v percentuálnom vyjadrení.

Tabuľka – podľa počtu IS:

Počet IS prihlásených 1 prevádzkovateľom	Podiel prihlásených IS v %
1	80,53 %
2	11,40 %
3	4,15 %
4	1,53 %
5	0,78 %
6	0,68 %
7	0,27 %
8	0,14 %
9	0,17 %
10	0,07 %
viac ako 10	0,28 %
Spolu	100,00 %

4.6.2. Automatizovaný registračný informačný systém ARIS II, sprístupnenie stavu registrácie

V poslednej správe o stave ochrany osobných údajov Úradu sa pojednávalo o snahe Úradu zaviesť Automatizovaný registračný informačný systém ARIS II.

Použitie aplikačného programového vybavenia ARIS II pri registrácii informačných systémov a úkonov s tým súvisiacich však dostatočne nespĺňalo viaceré požadované funkcie. Napriek vynaloženej námahe a disponibilným prostriedkom sa praktickým použitím ukázalo, že ARIS II je náročný na editovanie vstupných dát z papierového na elektronické médium. Pri tejto činnosti sme boli nútení prijať externú brigádnickú pomoc.

Takisto bolo v hodnotenom období cieľom Úradu sprístupniť databázu registrovaných informačných systémov na internetovej adrese Úradu vychádzajúc z ustanovenia § 31 zákona č. 428/2002 Z. z. Technologické problémy pri zabezpečení funkcií systému však mali za následok aj to, že sme nedokázali túto databázu on-line sprístupniť. Sprístupnenie registra verejnosti sme riešili individuálnymi odpoveďami na doručené žiadosti.

V zmysle § 26 ods. 4 zákona č. 428/2002 Z. z. sa registrácia informačných systémov realizuje odovzdaním požadovaných údajov o informačnom systéme Úradu v písomnej forme potvrdené štatutárnym orgánom prevádzkovateľa alebo elektronicky vo forme databázového súboru s doloženým výtlačkom obsahu súboru potvrdeným štatutárnym orgánom prevádzkovateľa. Písomnú formu a formát databázového súboru pritom určuje Úrad. Doloženie výtlačku sa nepožaduje, ak databázový súbor je opatrený elektronickým podpisom podľa osobitného zákona. Za hodnotené obdobie sa však zatiaľ nevyskytlo elektronické predloženie registrácie informačného systému, ani vo forme s opatreným elektronickým podpisom.

5. Informovanie verejnosti o stave ochrany osobných údajov

5.1. Prieskum verejnej mienky

5.1.1. Úvod

Na základe žiadosti Úradu realizoval Ústav pre výskum verejnej mienky pri Štatistickom úrade SR (ďalej ako „ÚVVM“) prieskum názorov na niektoré otázky z oblasti ochrany osobných údajov. Predmetom výskumu boli najmä:

- vedomosti občanov o svojich právach na ochranu osobných údajov,
- najcitlivejšie osobné údaje z pohľadu možnosti zneužitia,
- vedomosti občanov o povinnosti oprávnenej osoby oznámiť vopred všetky informácie týkajúce sa spracovania osobných údajov,
- skúsenosti občanov s vyžiadanim fotokópie úradného dokladu na spracúvanie,
- miera využívania zákonného práva občanmi vyžiadať si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov, vrátane ich ochrany ako aj ich odpis toho, čo sa o nich spracúva,
- súhlas občanov s rozhodnutím o zaradení ich biometrických údajov do cestovných a iných identifikačných dokladov,
- ktorým prevádzkovateľom informačných systémov dôverujú občania najmenej,
- vedomosti občanov o možnosti uplatnenia zákonného práva v oblasti ochrany osobných údajov.

5.1.2. Metodika výskumu

Terénna fáza výskumu bola realizovaná v dňoch od 1. do 9. marca 2005 školenými externými spolupracovníkmi ÚVVM - anketármi technikou štandardizovaného rozhovoru. Základný súbor tvorilo 4 185 271 obyvateľov SR vo veku 18 a viac rokov, t. j. 77,79 % z 5 380 053 všetkých obyvateľov SR ku 31. 12. 2003.¹

Výberový súbor bol utvorený voľným kvótovým výberom so znáhodnením v poslednom kroku. Kontrolovanými premennými boli: pohlavie, vek, národnosť, vzdelanie, veľkosť bydliska a kraj. Po zhodnotení úrovne terénnych prác a kontrole jednotlivých dotazníkov bolo na spracovanie odovzdaných 1 283 dotazníkov, čo predstavuje 95,32 %-nú návratnosť z plánovaného rozsahu výberovej vzorky $n = 1\,346$. Jeden respondent „reprezentuje“ 3 262 obyvateľov SR zo sledovaného základného súboru populácie SR vo veku 18 a viac rokov.

Na zabezpečenie kvalitnej práce externých spolupracovníkov - anketárov má ÚVVM vypracovaný systém permanentnej kontroly so spätnou väzbou, preto si anketári kontrolu svojej práce plne uvedomujú.

Štatistickú presnosť výsledkov výskumu hodnotíme pomocou intervalov spoľahlivosti. Charakteristika reliability vzťahovaná na celý súbor pri rozsahu $n = 1\,283$ je +/- 2,74 %.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame podrobnejšie testovanie reprezentatívnosti celého súboru. Pri uvažovanej 5 %-nej úrovni významnosti sa potvrdila reprezentatívnosť výberového súboru podľa kvótových znakov pohlavie, vek, vzdelanie, národnosť, veľkostná skupina obce a kraj.

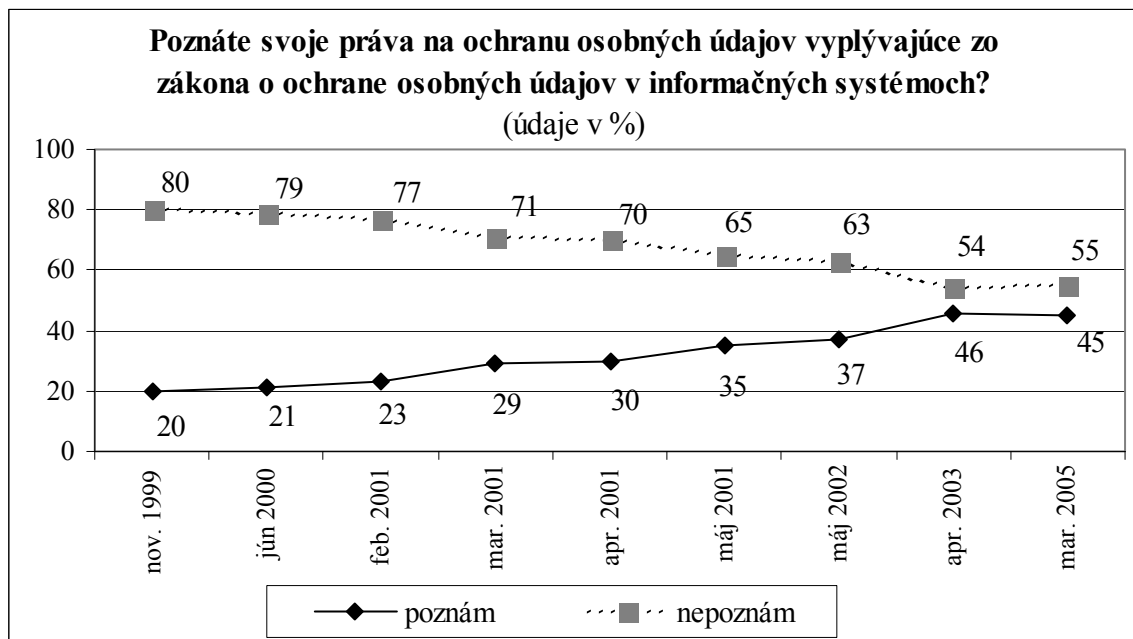
¹ Vekové zloženie obyvateľstva SR v roku 2003. Demografická a sociálna štatistika. ŠÚ SR, 2004 a Sčítanie obyvateľov, domov a bytov Slovenskej republiky v roku 2001. ŠÚ SR Bratislava

Reprezentatívnosť výberového súboru populácie SR vo veku 18 a viac rokov				
Znak	Základný súbor	Výberový súbor	Rozdiel %	CHI2 Test HV 5 %
Pohlavie:				rozdiely nie sú
muž	47,78	47,16	-0,62	štatisticky
žena	52,22	52,84	+0,62	významné
Vek:				rozdiely nie sú
18-24	15,19	15,43	+0,24	štatisticky
25-29	11,16	10,91	-0,25	významné
30-39	18,22	18,32	+0,10	
40-49	19,06	18,86	-0,20	
50-59	16,04	16,21	+0,17	
60 a viac	20,33	20,27	-0,06	
Vzdelanie:				rozdiely nie sú
základné	23,98	24,32	+0,34	štatisticky
stredné bez maturity	31,37	30,40	-0,97	významné
stredné s maturitou	34,13	34,68	+0,55	
vysokoškolské	10,52	10,60	+0,08	
Národnosť:				rozdiely nie sú
slovenská	86,14	86,36	+0,22	štatisticky
maďarská	10,42	10,21	-0,21	významné
iná	3,44	3,43	-0,01	
Veľkostná skupina obce:				rozdiely nie sú
do 1999	30,15	31,57	+1,42	štatisticky
2000 -9999	20,67	19,25	-1,42	významné
10000 - 49999	24,19	23,15	-1,04	
50000 - 99999	12,13	12,31	+0,18	
100 000 a viac	12,86	13,72	+0,86	
Kraj:				rozdiely nie sú
Bratislavský	11,73	11,54	-0,19	štatisticky
Trnavský	10,45	9,90	-0,55	významné
Trenčiansky	11,38	12,00	+0,62	
Nitriansky	13,52	14,03	+0,51	
Žilinský	12,64	12,55	-0,09	
Banskobystrický	12,37	12,63	+0,26	
Prešovský	13,95	13,56	-0,39	
Košický	13,96	13,80	-0,16	

5.1.3. Vedomosti občanov o svojich právach na ochranu osobných údajov v informačných systémoch

Podľa zákona č. 428/2002 Z. z. má každý občan právo na ochranu osobných údajov. Znalosť občanov o svojich právach zisťoval ÚVVM pri ŠÚ SR už po deviaty krát. Podiel respondentov, ktorí poznajú tieto svoje práva dosiahol v aktuálnom prieskume 45%, čo je o 25 percentuálnych bodov viac ako v prvom prieskume realizovanom na rovnakú tému v novembri 1999 a o 1 percentuálny bod menej ako v poslednom prieskume, ktorý ÚVVM uskutočnil v apríli 2003.

Graf č. 1

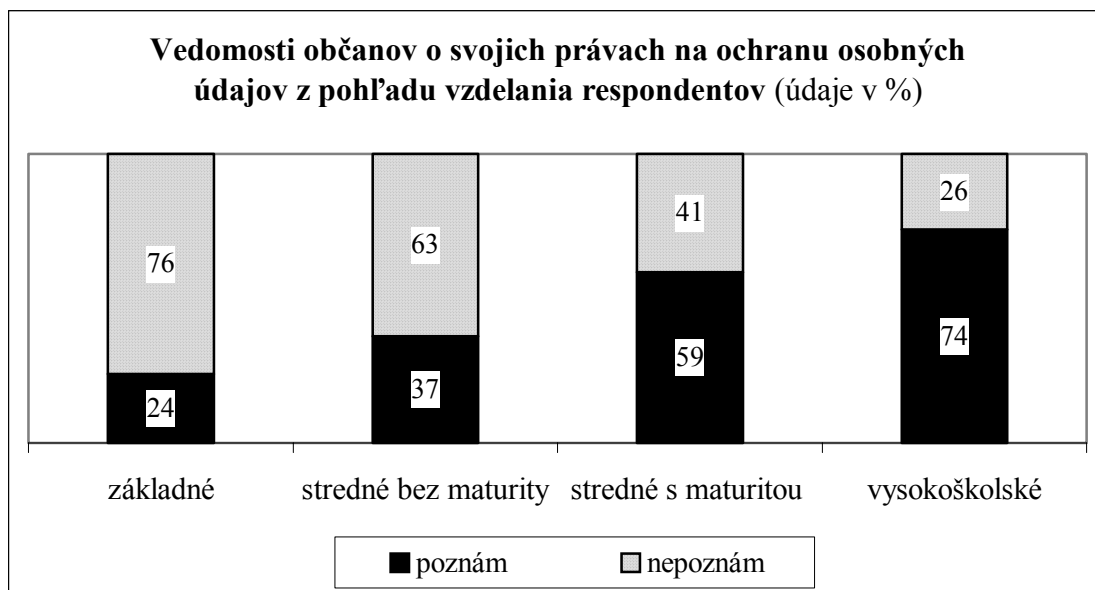

Nadpriemernú znalosť svojich práv v uvedenej súvislosti prejavujú opýtaní, so stredným vzdelaním s maturitou (59 %), ďalej vysokoškolsky vzdelaní respondenti (74 %), podnikatelia (70 %), zamestnanci (61 %), kvalifikovaní robotníci (51 %), z vekových skupín najmä 30 – 39 roční (54 %) a 40 – 49 roční (51 %), občania pochádzajúci z miest s 10 až 50 tisíc obyvateľmi (57 %) a z krajového rozloženia najmä obyvatelia Bratislavského (51 %) a Žilinského kraja (53 %).

Naopak, svoje práva na ochranu osobných údajov vyplývajúce zo zákona o ochrane osobných údajov v informačných systémoch nepoznajú vo zvýšenej miere oproti celoslovenskému priemeru obyvatelia starší ako 60 rokov (73 %), respondenti so základným vzdelaním (76 %), ďalej opýtaní s neúplným stredoškolským vzdelaním (64 %), nekvalifikovaní robotníci (69 %), nezamestnaní (68 %), oslovení žijúci v malých obciach do 1 999 obyvateľov (62 %), v mestách od 50 do 100 tisíc obyvateľov (61 %) a z hľadiska krajového rozloženia obyvatelia Trnavského kraja (69 %).

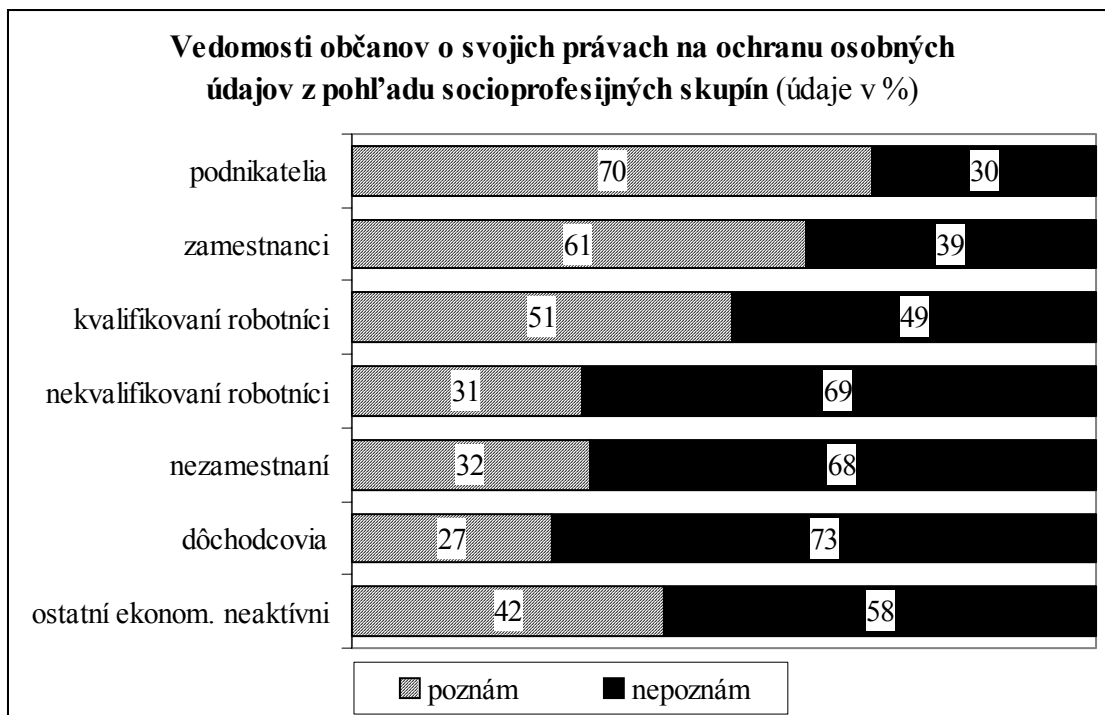
Výraznejšie diferencie v odpovediach respondentov zaznamenal výskum v optike vzdelania a socioprofesijnej príslušnosti. Prezentať ich nasledujúce dva grafy.

Graf č. 2

So zvyšujúcim sa vzdelaním rastie podiel respondentov poznajúcich svoje práva, nad celoslovenským priemerom sú opýtaní so stredným vzdelaním s maturitou (59 %) a vysokoškolským vzdelaním (74 %). Diferencia medzi respondentmi so základným a vysokoškolským vzdelaním je až 50 percentuálnych bodov.

Graf č. 3

Vzdelanostná tendencia sa potvrdila i pri skúmaní odpovedí respondentov na základe ich socioprofesionálneho zaradenia. Väčší podiel respondentov, ktorí uviedli, že majú poznatky

o svojich právach na ochranu osobných údajov, sme zaznamenali medzi oslovenými, ktorých socioprofesionálne zaradenie vyžaduje vyššie dosiahnuté vzdelanie (zamestnanci, kvalifikovaní robotníci), prípadne u respondentov, ktorí k svojej činnosti potrebujú vyššiu mieru právneho vedomia (podnikatelia).

5.1.4. Citlivosť osobných údajov z pohľadu možnosti ich zneužitia

Výskum verejnej mienky sondujúci problematiku ochrany osobných údajov v marci 2005 ukázal, že väčšina občanov vníma svoje rodné číslo ako najcitlivejší osobný údaj, ktorý je potrebné chrániť pred zneužitím. V aktuálnom prieskume mohli respondenti uviesť tri z pätnástich kategórií osobných údajov, ktoré považujú za najcitlivejšie, pokiaľ ide o možnosť ich zneužitia. Medzi najcitlivejšie osobné údaje sú opýtanými vnímané rodné čísla, údaje o zdravotnom stave a údaje o majetku a financiách. Podrobné poradie vnímania citlivosti osobných údajov prezentuje nasledujúca tabuľka.

Ktoré osobné údaje považujete za najcitlivejšie z pohľadu možnosti zneužitia okrem mena, priezviska a adresy ? (údaje v %) ²		
Osobné údaje:	apríl 2003	marec 2005
rodné číslo	67	72
údaje o majetku a financiách	34	40
údaje o zdravotnom stave	48	40
biometrické údaje	18	22
údaje o psychickom stave	21	21
údaj o odsúdení alebo treste	10	13
údaj o politickom názore či členstve v politickej strane	19	12
údaj o pohlavnom živote	13	12
údaj o náboženskej viere	14	10
údaj o rasovom alebo etnickom pôvode	7	5
údaj o národnosti	6	5
údaje o sociálnej identite	3	3
údaje o fyzickej identite	2	1
údaj o členstve v odboroch	1	1
údaje o kultúrnej identite	1	1
iná odpoveď	1	1

V porovnaní s výskumom realizovaným v apríli 2003 sa vo verejnej mienke nezmenil názor, že najcitlivejší osobný údaj z pohľadu občanov je rodné číslo, čo si myslí 72 % opýtaných. Údaj o majetku a financiách považuje dnes za citlivý z pohľadu zneužitia 40 % oslovených, čo je o 6 percentuálnych bodov viacej ako pred dvoma rokmi a citlivosť zneužitia údajov o zdravotnom stave klesla v porovnaní s predchádzajúcim zisťovaním o 8 percentuálnych bodov, tiež na 40 %. Biometrické údaje považuje za citlivé z pohľadu ich zneužitia až 22 % občanov, čo je o 4 percentuálne body viacej v porovnaní s rokom 2003, a

² Súhrn všetkých odpovedí prevyšuje 100 %, pretože respondenti mohli uviesť tri odpovede

v pomyselnom rebríčku predbehli údaje o psychickom stave a o politickom názore či členstve v politickej strane.

V nasledujúcej časti uvádzame sociodemografickú charakteristiku respondentov prvých šiestich osobných údajov, ktoré oslovení občania považujú za najcitlivejšie z pohľadu možnosti ich zneužitia.

Rodné číslo vnímajú ako najcitlivejší osobný údaj z pohľadu jeho zneužitia prevažne 25 až 29 roční, nezamestnaní (po 77 %), občania zo sídel s 50 až 100 tisíc obyvateľmi (78 %) a respondenti žijúci v Trenčianskom (77 %) a Prešovskom kraji (81 %). Menšie obavy o zneužitie svojho rodného čísla prejavili v porovnaní s celoslovenským priemerom obyvatelia Trnavského kraja (62 %).

Údaje o majetku a financiách sú osobné údaje, ktorých zvýšenú možnosť zneužitia predpokladajú hlavne oslovení žijúci v sídlach nad 100 tisíc obyvateľov (45 %), vysokoškolsky vzdelaní respondenti, zamestnanci (po 51 %), podnikatelia a vo zvýšenej miere aj opýtaní vo veku 30 až 39 rokov (po 46 %). Z hľadiska krajovej príslušnosti sa obavy o zneužitie údajov o majetku a financiách prejavili vo zvýšenej miere u obyvateľov Trenčianskeho (45 %), Bratislavského (46 %), Trnavského (48 %) a Prešovského kraja (50 %), zatiaľ čo o nižšej možnosti zneužitia týchto údajov sú presvedčení obyvatelia Banskobystrického a Košického kraja (po 31 %).

Údaje o zdravotnom stave považujú za najcitlivejšie v porovnaní s celoslovenským priemerom najmä kvalifikovaní robotníci (47 %) a opýtaní v Žilinskom kraji (54 %). Nižšiu váhu tomuto osobnému údaju z pohľadu zneužitia pripisujú 18 – 24 roční (35 %), občania maďarskej národnosti (27 %), ostatní ekonomickí neaktívni respondenti (32 %) a obyvatelia Bratislavského a Košického kraja (32 %).

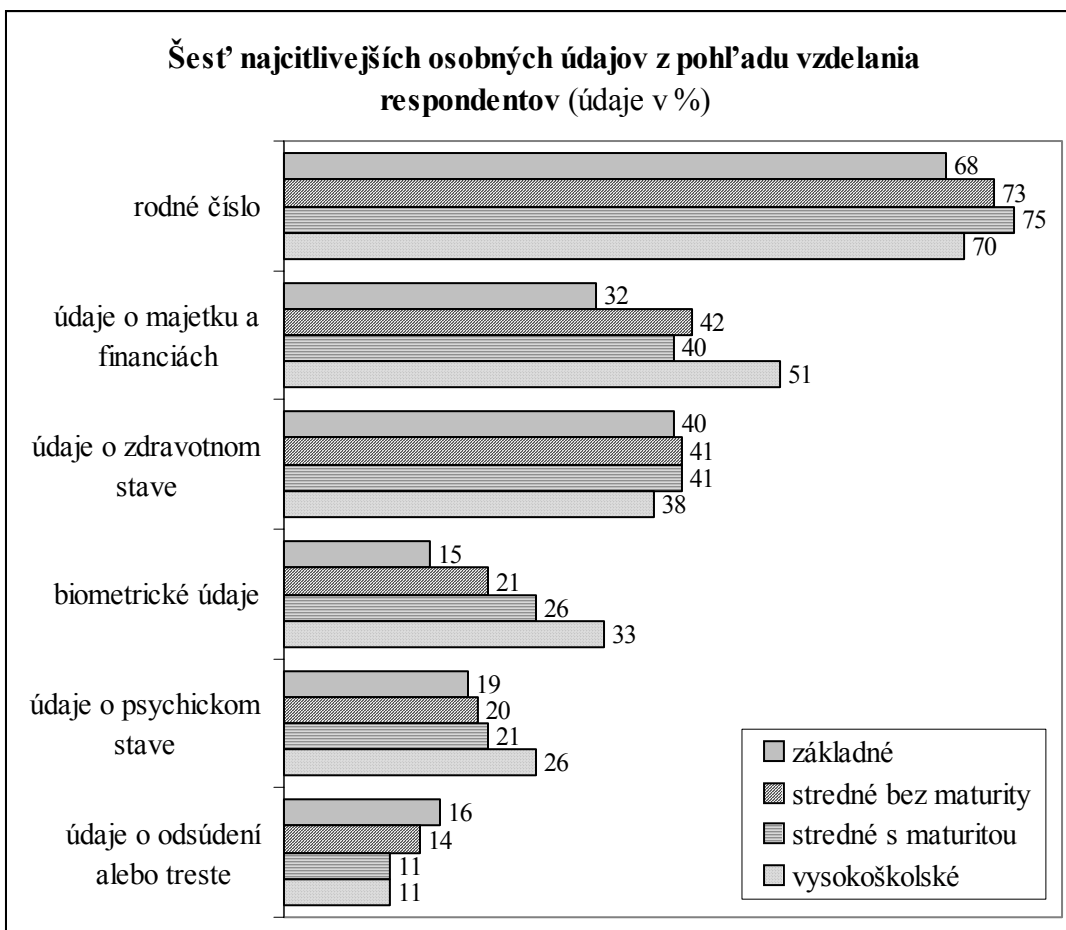
Z oslovených podnikateľov si 36 % myslí, že biometrické údaje sú najcitlivejšie z pohľadu ich zneužitia, čo je o 14 percentuálnych bodov viac ako celoslovenský priemer. Obavy zo zneužitia sa vo zvýšenej miere prejavili aj u respondentov v mladších vekových kategóriách – 18 až 24 rokov (27 %) a 25 až 29 rokov (29 %), ďalej u občanov maďarskej národnosti (28 %), vysokoškolsky vzdelaných respondentov a u obyvateľov Košického kraja (po 33 %). Na druhej strane, najmenšiu citlivosť možnosti zneužitia tomuto údaju prikladajú respondenti nad 60 rokov (12 %), so základným vzdelaním (15 %) a obyvatelia Žilinského kraja (16 %).

O významnejšej možnosti zneužitia údajov o psychickom stave sú v porovnaní s celoslovenským priemerom presvedčení najmä respondenti s vysokoškolským vzdelaním (26 %), oslovení žijúci v mestách s 50 až 100 tisíc obyvateľmi (27 %) a taktiež obyvatelia Košického (27 %) a Žilinského kraja (32 %). O možnosti zneužitia týchto údajov sú najmenej presvedčení príslušníci obcí s 2 až 10 tisíc obyvateľmi (14 %).

O možnosti zneužitia údajov o odsúdení alebo treste sú presvedčení najmä nekvalifikovaní robotníci (21 %) a nezamestnaní respondenti (19 %). Štatisticky významnejšie diferencie od celoslovenského priemeru sa u ostatných skupín obyvateľstva nepreukázali.

Výraznú diferenciu ukázal výskum pri možnosti zneužitia údaju o národnosti. Zatiaľ čo o možnosti zneužitia tohto údaju sú presvedčené 3 % občanov slovenskej národnosti, možnosť zneužitia údaju o národnosti predpokladá takmer pätina občanov maďarského pôvodu (19 %).

Graf č. 4

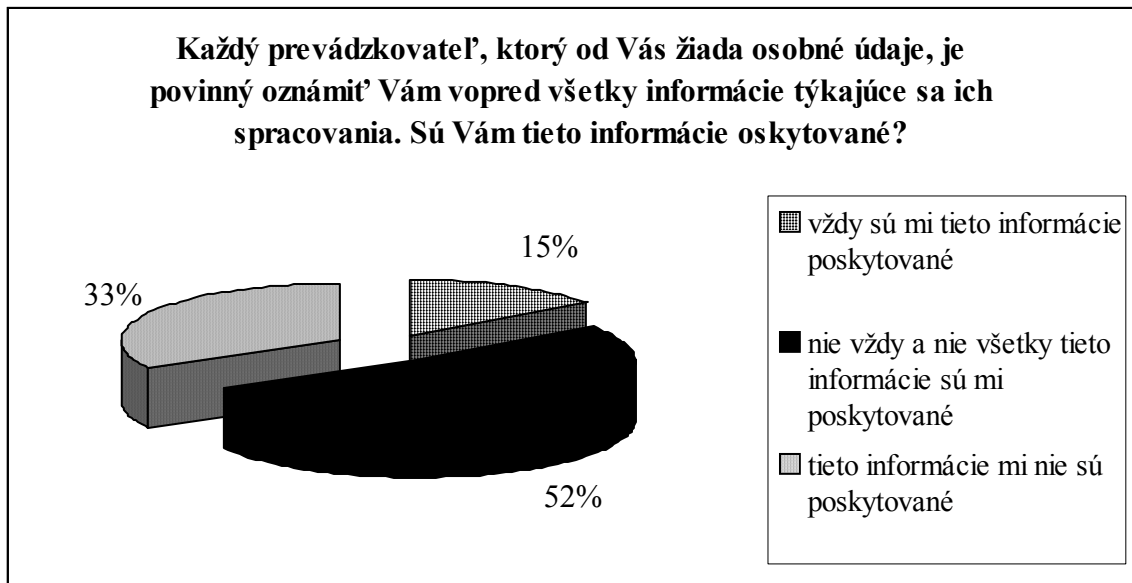

Údaje o odsúdení alebo treste považujú za najcitlivejšie respondenti so základným vzdelaním, údaje o zdravotnom stave oslovení so stredným vzdelaním bez maturity, ale aj so stredoškolským vzdelaním s maturitou. Údaj o rodnom čísle je najcitlivejší pre opýtaných so stredným vzdelaním s maturitou a údaje o majetku a financiách, údaje o psychickom stave a biometrické údaje pre vysokoškolsky vzdelaných respondentov.

5.1.5. Vedomosti občanov o povinnosti oprávnenej osoby oznámiť vopred všetky informácie týkajúce sa spracovania osobných údajov

Aktuálny výskum taktiež zisťoval, či prevádzkovateľ, ktorý od občana žiada osobné údaje ústne alebo na formulári, mu vopred oznámi všetky informácie týkajúce sa ich spracovania, ako to predpisuje § 10 zákona č. 428/2002 Z. z. Z celého súboru oslovených občanov pätina respondentov (21 %) uviedla, že dosiaľ nikto nechcel spracovať ich osobné údaje. Zvyšné štyri pätiny občanov sa vyjadrovali k tomu, či im informácie o spracovaní osobných údajov boli od prevádzkovateľa poskytnuté. Z nich viac než polovica respondentov potvrdila, že nie vždy a nie všetky informácie sú im vopred poskytované (52 %), tretina uviedla, že informácie im nie sú poskytované (33 %) a iba zvyšná šestina sa vyjadrila, že sú im vždy všetky tieto informácie vopred poskytnuté. Rozdelenie z celoslovenského pohľadu je v grafe č. 5.

Graf č. 5

Všetky informácie týkajúce sa spracovania osobných údajov sú vždy vopred poskytované najmä podnikateľom (21 %), respondentom bývajúcim v Žilinskom (20 %) a Nitrianskom kraji (21 %). Najzriedkavejšie sú všetky informácie týkajúce sa spracovania vopred poskytované nekvalifikovaným robotníkom a obyvateľom Banskobystrického kraja (po 9 %).

Odpoveď, že nie vždy a nie všetky informácie súvisiace so spracovaním osobných údajov občana sú vopred poskytované, uviedli najmä 30 – 39 roční a 40 – 49 roční (po 57 %), respondenti s vysokoškolským vzdelaním (62 %), podnikatelia (57 %), zamestnanci (58 %) a nekvalifikovaní robotníci (62 %). Z hľadiska trvalého bydliska bola táto odpoveď typická najmä pre obyvateľov Bratislavského kraja (58 %) a z obcí od 2 do 10 tisíc obyvateľov (59 %). Menej sú poskytované 60 a viac ročným (40 %) a respondentom so základným vzdelaním (41 %).

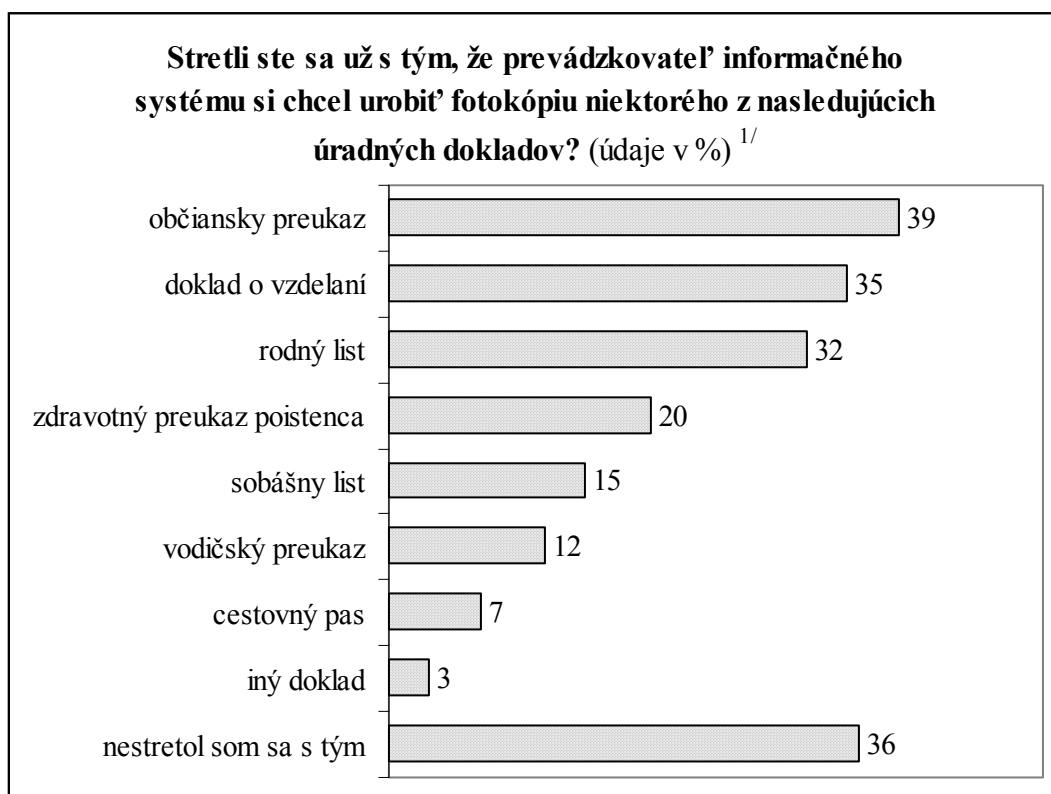
Neposkytnutie informácií vopred o spracúvaní požadovaných osobných údajov deklarovali častejšie ako je zistený celoslovenský priemer prevažne respondenti starší ako 60 rokov (45 %), so základným vzdelaním (43 %), kvalifikovaní robotníci (39 %), nezamestnaní (40 %) a ostatní ekonomicky neaktívni občania, ako sú napr. študenti alebo ženy v domácnosti (42 %). Informácie týkajúce sa spracovania osobných údajov neboli vopred poskytnuté vo zvýšenej miere aj občanom z obcí do 2 tisíc obyvateľov, zo sídiel s 50 až 100 tisíc obyvateľmi (po 38 %) a respondentom z Trnavského kraja (43 %), zatiaľ čo z podnikateľov tieto informácie nedostalo 22 %.

5.1.6. Skúsenosti občanov s vyžiadanim fotokópie úradného dokladu na spracúvanie

Na základe § 10 ods. 6 zákona č. 428/2002 Z. z. môže osobné údaje ten, kto ich od občanov žiada, získať kopírovaním úradných dokladov len vtedy, ak s tým občania písomne súhlasia alebo ak to osobitný zákon výslovne umožňuje aj bez ich súhlasu. V aktuálnom prieskume sme zisťovali, či sa oslovení občania už stretli alebo nestretli s tým, že prevádzkovateľ informačného systému si chcel urobiť fotokópiu niektorého úradného dokladu, a ktorý doklad to bol.

Viac než tretina respondentov (36 %) uviedla, že sa ešte doposiaľ nestretla s tým, že by si chcel niekto urobiť kópiu niektorého ich úradného dokladu. Spomedzi respondentov, ktorí však takú skúsenosť majú bol najčastejšie uvádzaným dokladom, ktorého kópiu si chceli prevádzkovatelia spraviť, občiansky preukaz, potvrdili to takmer dve pätiny oslovených (39 %). Približne tretina občanov má skúsenosť s tým, že prevádzkovatelia si chceli spraviť kópiu ich dokladu o vzdelaní (35 %) a rodného listu (32 %). Vzhľadom k tomu, že respondenti mali možnosť uviesť viacero úradných dokladov, ktorých kópiu od nich prevádzkovatelia požadovali, súčet percent v nasledujúcom grafe prevyšuje 100 %.³

Graf č. 6

Medzi „inými“ úradnými dokladmi opýtaní najčastejšie uvádzali živnostenský list, list vlastníctva a výmer o dôchodku.

Pri podrobnejšej analýze odpovedí oslovených občanov sme zaznamenali štatisticky významnejšie odchýlky od celoslovenského priemeru v niektorých sociodemografických kategóriách.

- Kópiu občianskeho preukazu prevádzkovatelia informačných systémov požadovali, častejšie ako je celoslovenský priemer, najmä od 25 až 29 ročných (46 %), 30 až 39 ročných (44 %), ďalej občanov maďarskej národnosti, vysokoškolsky vzdelaných (po 45 %), podnikateľov (52 %), nekvalifikovaných robotníkov (48 %), respondentov z Trnavského (52 %) a Nitrianskeho kraja (47 %) a zo sídiel nad 100 tisíc obyvateľov (48 %).
- Skúsenosť s poskytnutím kópie dokladu o vzdelaní majú najmä oslovení vo vekových kategóriách 25 až 29 rokov (46 %) a 30 až 39 rokov (47 %), ďalej občania maďarskej národnosti (46 %), s úplným stredným (46 %) a vysokoškolským vzdelaním (54 %),

³ Súhrn všetkých odpovedí prevyšuje 100 %, pretože respondenti mohli uviesť tri odpovede

podnikatelia (51 %), zamestnanci (45 %), nekvalifikovaní robotníci (42 %). Z pohľadu trvalého bydliska respondentov takúto skúsenosť potvrdili hlavne obyvatelia Bratislavského (55 %) a Trnavského kraja (41 %) a respondenti žijúci v sídlach nad 100 tisíc obyvateľov (54 %).

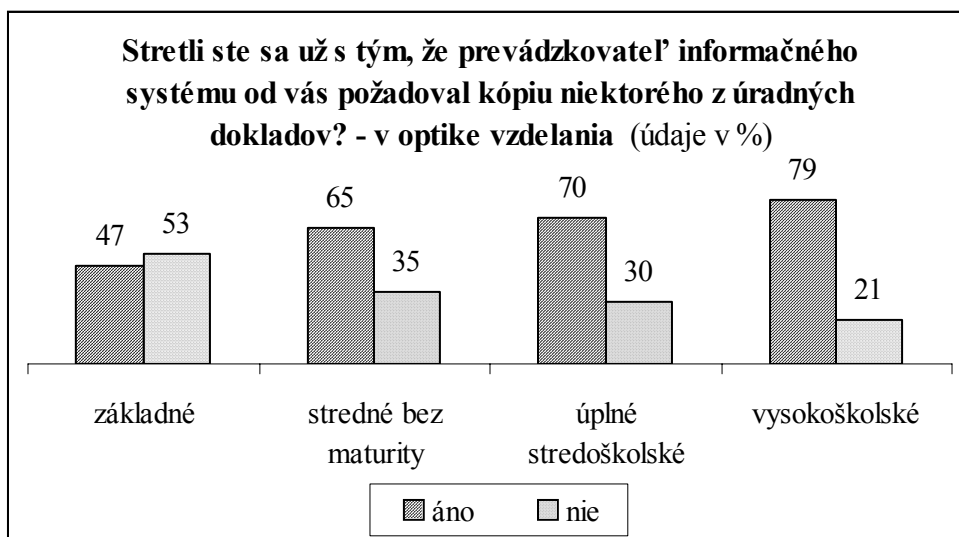
- Rodný list si chceli prevádzkovatelia služieb častejšie, ako je celoslovenský priemer, okopírovať od 18-24 ročných (37 %), 25-29 ročných, 30-39 ročných (po 39 %), občanov maďarskej národnosti (40 %), oslovených s vyšším dosiahnutým vzdelaním (úplné stredné a vysokoškolské po 38 %), podnikateľov (45 %) a ostatných ekonomicky neaktívnych občanov ako sú napr. ženy v domácnosti a študenti (41 %). S požiadavkou poskytnutia kópie rodného listu sa vo zvýšenej miere stretli najmä obyvatelia Trnavského kraja (44 %) a občania z obcí do 2 tisíc obyvateľov (37 %) a sídiel nad 100 tisíc obyvateľov (39 %).

Na základe analýzy odpovedí respondentov môžeme vo všeobecnosti skonštatovať, že skúsenosť s poskytnutím kópie akéhokoľvek úradného dokladu majú najmä nasledovné skupiny obyvateľstva: 25-29 roční, 30-39 roční, občania maďarskej národnosti, s úplným stredným alebo vysokoškolským vzdelaním, podnikatelia, zamestnanci v súkromnom alebo verejnom sektore, nekvalifikovaní robotníci, pochádzajúci zo sídiel nad 100 tisíc obyvateľov a z Bratislavského a Trnavského kraja.

- Občania, ktorí sa vyjadrili, že doposiaľ od nich nikto fotokópiu nejakého úradného dokladu nevyžadoval, boli zastúpení hlavne v starších vekových kategóriách – 50 až 59 rokov (41 %), nad 60 rokov (53 %), ďalej medzi respondentami so základným vzdelaním (53 %) a nezamestnanými (41 %). Fotokópiu úradného dokladu nemuseli zatiaľ poskytnúť hlavne občania z obcí od 2 do 10 tisíc obyvateľov (43 %) a pochádzajúci z Banskobystrického, Prešovského (po 43 %) a Žilinského kraja (47 %). Naopak, menej častejšie sa táto odpoveď vyskytla u obyvateľov Bratislavského kraja (22 %).

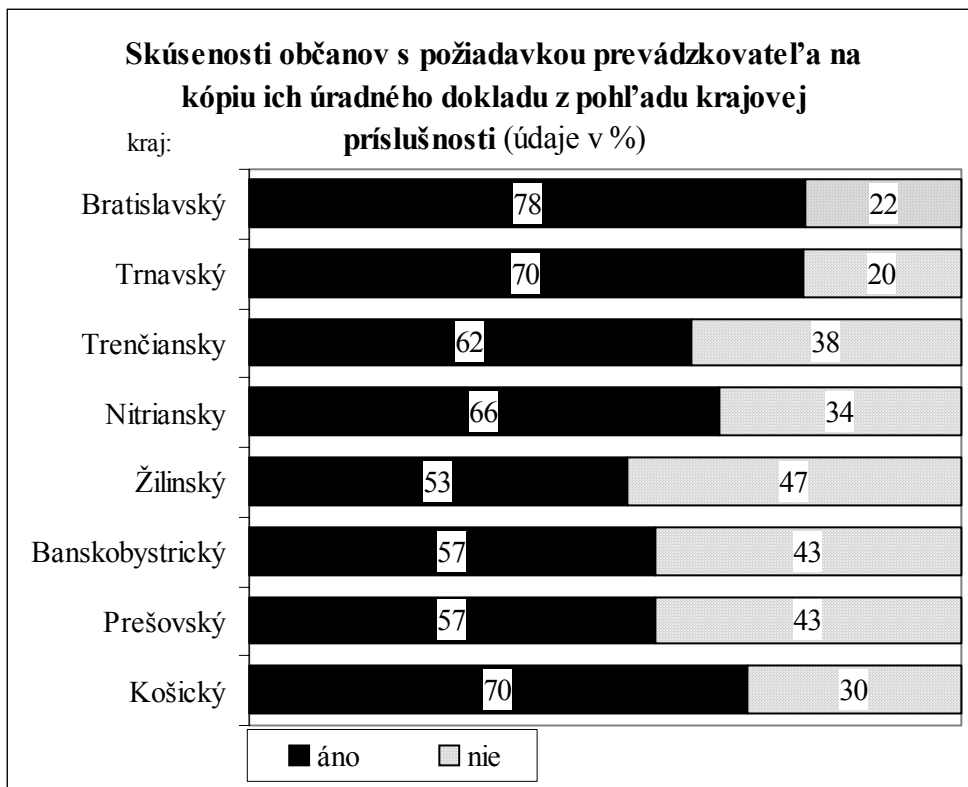
Najväčšie diferencie v odpovediach respondentov sme zaznamenali v kategórii dosiahnutého vzdelania a podľa krajovej príslušnosti oslovených, tak ako to zobrazujú nasledujúce grafy.

Graf č. 7

So zvyšujúcim sa vzdelaním respondentov je vidieť nárast podielu pozitívnych odpovedí, podľa ktorých mali občania nejakú skúsenosť s vyžiadanim fotokópie ich úradného dokladu. Čím nižšie bolo dosiahnuté vzdelanie oslovených, tým častejšie od nich doposiaľ nikto fotokópiu nevyžadoval.

Graf č. 8

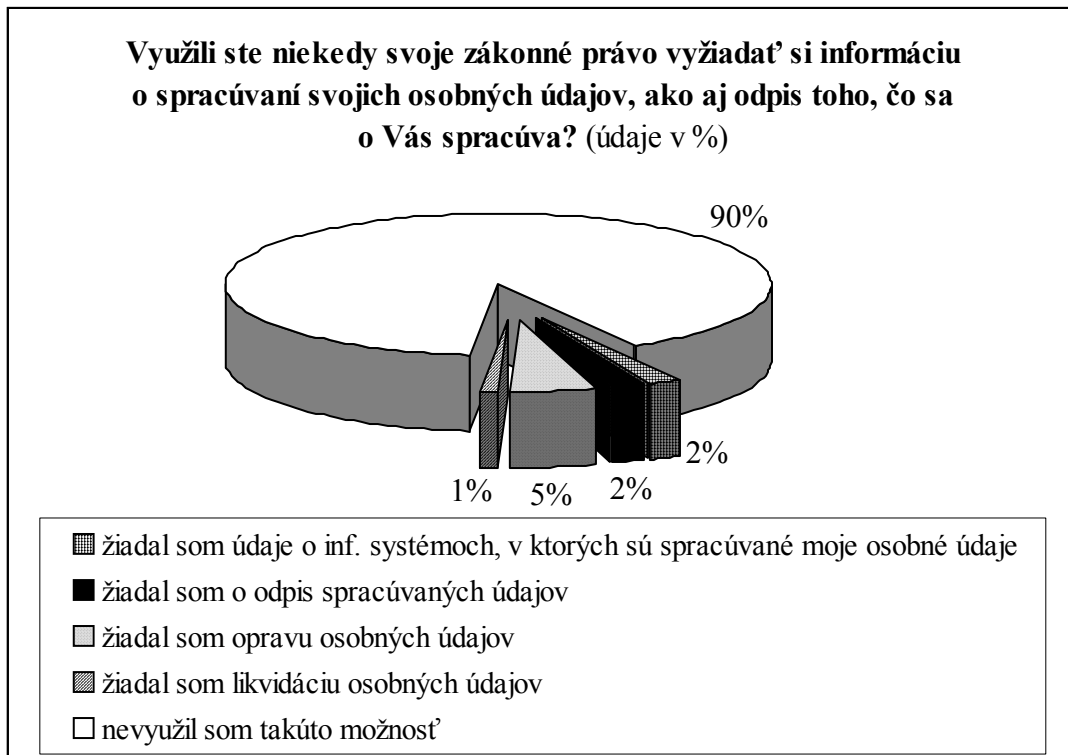
V Žilinskom, Banskobystrickom a Prešovskom kraji sa v porovnaní s celoslovenským priemerom častejšie vyskytovala odpoveď respondentov, že od nich doposiaľ nikto fotokópiu úradných dokumentov nežiadal. Naopak, vyžiadanie kópie úradných dokladov sa najčastejšie vyskytovalo v Bratislavskom, Trnavskom a Košickom kraji.

5.1.7. Miera využitia práva občanmi vyžiadať si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov

Podľa § 20 zákona č. 428/2002 Z. z. má osoba, ktorej osobné údaje sa už za nejakým účelom spracúvajú, okrem iného právo písomne si vyžiadať informácie o stave spracúvania svojich osobných údajov, odpis spracúvaných osobných údajov, ako aj opravu príp. likvidáciu toho, čo sa o nich spracúva. V prieskume sme zisťovali, či oslovení občania už niekedy využili alebo nevyužili toto svoje zákonné právo.

Deväť z desiatich respondentov (90 %) ešte nevyužilo svoje zákonné právo a nevyžiadalo si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov, ako aj odpis toho, čo sa o nich spracúva. Spomedzi občanov, ktorí toto svoje zákonné právo využili, je najväčšia skupina tých respondentov, ktorí požiadali o opravu svojich osobných údajov (5 %), menší podiel respondentov, ktorí žiadali buď o odpis spracúvaných údajov, alebo žiadali údaje o informačných systémoch, v ktorých sú spracúvané ich osobné údaje (po 2 %). Len 1 % oslovených potvrdilo, že žiadali likvidáciu svojich osobných údajov z informačných systémov prevádzkovateľov.

Graf č. 9

Pri analýze odpovedí oslovených občanov sme v porovnaní s celoslovenským priemerom zistili nasledovné tendencie:

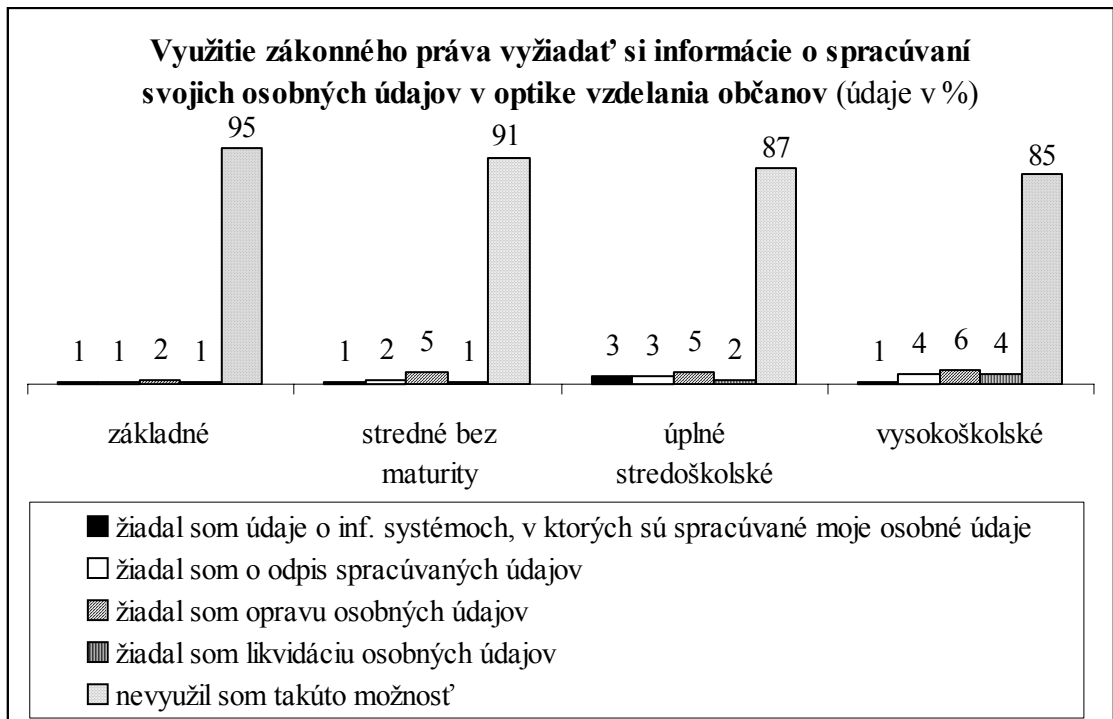
- zvýšený podiel občanov, ktorí ešte nevyužili svoje zákonné právo a nevyžiadali si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov, vrátane ich ochrany, ako aj odpis toho, čo sa o nich spracúva, sme zaznamenali v najstaršej vekovej kategórii – nad 60 rokov (94 %) a u respondentov so základným vzdelaním (95 %). V ostatných sociodemografických kategóriách odpovede respondentov oscilujú okolo celoslovenského priemeru;
- zákonné právo písomne si vyžiadať informácie o spracúvaní svojich osobných údajov využili častejšie ako je celoslovenský priemer respondenti vo vekovej kategórii 30 až 39 rokov (14 %), s vysokoškolským vzdelaním (15 %), podnikatelia (25 %) a obyvatelia Prešovského kraja (16 %).

Vzhľadom na nízke absolútne početnosti odpovedí tých občanov, ktorí uviedli, že využili svoje zákonné právo, uvádzame len orientačne, ktoré skupiny respondentov, o čo žiadali:

- údaje o informačných systémoch, v ktorých sú spracúvané ich osobné údaje, žiadali najmä podnikatelia. Naopak, túto možnosť vôbec nevyužili obyvatelia Bratislavského kraja;
- o odpis spracúvaných údajov žiadali prevažne 25 až 29 roční, vysokoškolsky vzdelaní a zamestnanci;
- opravu osobných údajov požadovali najčastejšie podnikatelia;
- o likvidáciu svojich osobných údajov požiadali častejšie ako celoslovenský priemer vysokoškolsky vzdelaní občania a respondenti žijúci v Prešovskom kraji.

Ako sa premieta výška dosiahnutého vzdelania, vek a socioprofesionálne zameranie oslovených respondentov na ich odpovediach prezentuje nasledujúci graf a tabuľky.

Graf č. 10

Čím nižšie bolo dosiahnuté vzdelanie oslovených respondentov, tým častejšie uvádzali, že ešte nevyužili svoje zákonné právo a nevyžiadali si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov, nepožiadali o ich opravu a ani o odpis toho, čo sa o nich spracúva. Môžeme skonštatovať, že so zvyšujúcim sa vzdelaním občanov sa zároveň zvyšuje aj intenzita využitia ich zákonného práva, čo môže súvisieť s hĺbkou ich právneho vedomia.

Využitie zákonného práva vyžiadať si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov v optike veku (údaje v %)

Vek:	žiadal som údaje o inf. systémoch	žiadal som odpis	žiadal som opravu	žiadal som likvidáciu	nevyužil som takúto možnosť
18 – 24	2	1	5	0	92
25 – 29	4	4	3	1	88
30 – 39	2	3	6	3	86
40 – 49	3	1	6	2	88
50 – 59	1	3	4	1	91
60 a viac rokov	0	1	4	1	94
Celoslovenský priemer	2	2	5	1	90

Frekventovanejší výskyt odpovede „nevyužil som takúto možnosť“ je príznačný pre respondentov z najmladšej a najstaršej vekovej kategórie.

Využitie zákonného práva vyžiadať si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov v optike <i>socio-profesijného zamerania</i> (údaje v %)					
Socio-profesijná skupina:	žiadal údaje o inf. systémoch	žiadal som odpis	žiadal som opravu	žiadal som likvidáciu	nevyužil som takúto možnosť
podnikatelia	7	2	13	3	75
zamestnanci	2	4	4	2	88
kvalifikovaní robotníci	1	2	5	2	90
nekvalif. robotníci	0	0	6	1	93
nezamestnaní	2	3	4	1	90
dôchodcovia	0	1	3	1	95
ostatní ekonomicky neaktívni	3	2	3	0	92
Celoslovenský priemer	2	2	5	1	90

Prieskum zaznamenal významne väčší podiel oslovených, ktorí využili svoje zákonné právo a vyžiadali si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov v skupine podnikateľov. Nevyužitie tohto práva bolo charakteristické hlavne pre dôchodcov a nekvalifikovaných robotníkov.

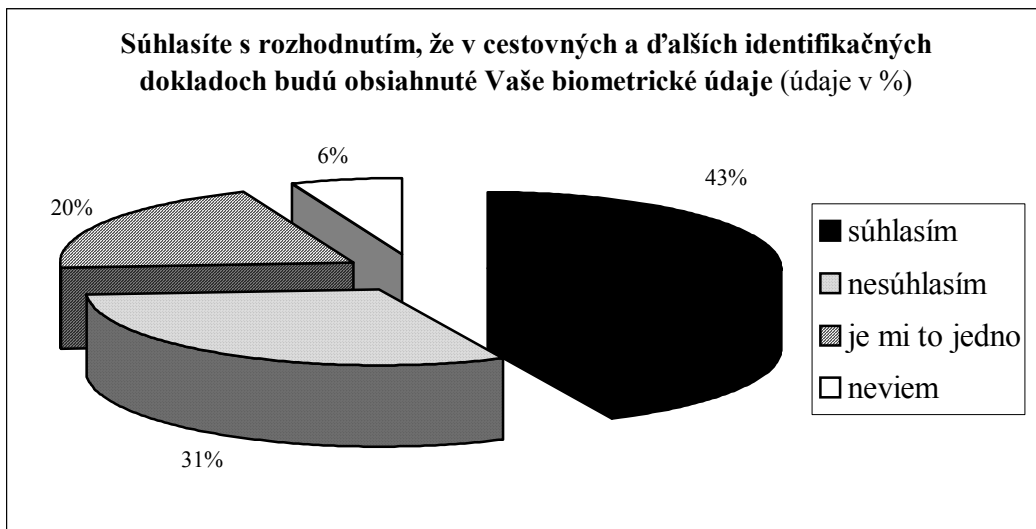
5.1.8. Súhlas občanov s rozhodnutím o zaradení ich biometrických údajov do cestovných a ďalších identifikačných dokladov

Od začiatku roka 2005 je platné nariadenie Rady ministrov Európskej Únie, ktoré zaviazalo členské štáty používať v cestovných a ďalších identifikačných dokladoch biometrické znaky v elektronickej podobe. Do 18 mesiacov od schválenia presnej technickej špecifikácie budú krajiny EÚ povinné zaviesť do pasov digitálnu podobu tváre a o ďalších 18 mesiacov aj druhý biometrický údaj – odtlačok prsta.

V Slovenskej republike na základe zákona č. 428/2002 Z. z. rozumieme pod biometrickým údajom osobný údaj fyzickej osoby, na základe ktorého je jednoznačne a nezameniteľne určiteľná, napr. odtlačok prsta, odtlačok dlane, analýza deoxyribonukleovej kyseliny, profil deoxyribonukleovej kyseliny.

Viac než dve pätiny oslovených respondentov (43 %) súhlasia s rozhodnutím, že v cestovných a ďalších identifikačných dokladoch budú obsiahnuté ich biometrické údaje (odtlačok prsta, očné pozadie, digitálna fotografia). Naopak, približne tretina občanov zastáva opačný názor a nesúhlasí so zaradením ich biometrických údajov do identifikačných dokladov (31 %). Jednej pätine oslovených je to jedno (20 %) a 6 % nevedelo zaujať stanovisko v tejto otázke.

Graf č. 11⁴

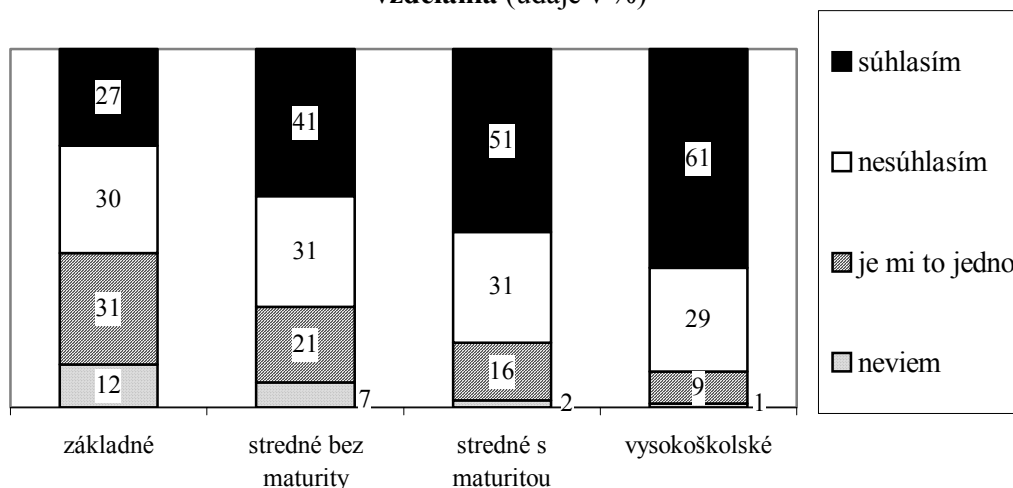
- So zaradením vlastných biometrických údajov, ako sú napr. odtlačok prsta, očné pozadie alebo digitálna fotografia, do identifikačných dokladov súhlasia vo zvýšenej miere ako je celoslovenský priemer najmä respondenti vo vekových kategóriách 25-29 rokov (47 %), 30-39 rokov (50 %) a 40-49 rokov (48 %), ďalej oslovení s vyšším dosiahnutým vzdelaním – s úplným stredoškolským (51 %), vysokoškolským (61 %), podnikatelia (49 %), zamestnanci (54 %), občania z Bratislavského (56 %) a Prešovského kraja (50 %). Z hľadiska veľkostných skupín obcí vyjadrili svoj súhlas v zvýšenej miere opýtaní z miest od 10 do 50 tisíc obyvateľov (51 %) a zo sídiel nad 10 tisíc obyvateľov (60 %).
- Svoj nesúhlas so zaradením biometrických údajov do cestovných a iných identifikačných dokladov vyjadrili častejšie ako bol priemer za celoslovenský súbor respondenti v najmladšej vekovej kategórii – 18 až 24 rokov (35 %), občania maďarskej národnosti (36 %), podnikatelia (38 %), nekvalifikovaní robotníci, oslovení žijúci v obciach od 2 do 10 tisíc obyvateľov, a príslušníci Košického (po 36 %) a Nitrianskeho kraja (37 %).
- Otázka zaradenia biometrických údajov do cestovných a ďalších identifikačných údajov je ľahostajná najmä respondentom nad 60 rokov, so základným vzdelaním (po 30 %), nezamestnaným (29 %), osloveným z najmenších obcí do 2 tisíc obyvateľov (25 %) a z Trenčianskeho kraja (27 %).
- K použitiu osobných biometrických údajov v identifikačných dokladoch nevedeli zaujať stanovisko najmä občania nad 60 rokov (14 %) a respondenti so základným vzdelaním (12 %).

Najväčšie diferencie v odpovediach respondentov sme zaznamenali v kategórii dosiahnutého vzdelania, veľkostnej skupiny obcí a podľa krajovej príslušnosti oslovených, tak ako to zobrazujú nasledujúce tri grafy.

⁴ pod „súhlasím“ sú zlúčené odpovede „súhlasím“ a „viac súhlasím ako nesúhlasím“; pod „nesúhlasím“ sú zlúčené odpovede „viac nesúhlasím ako súhlasím“ a „nesúhlasím“

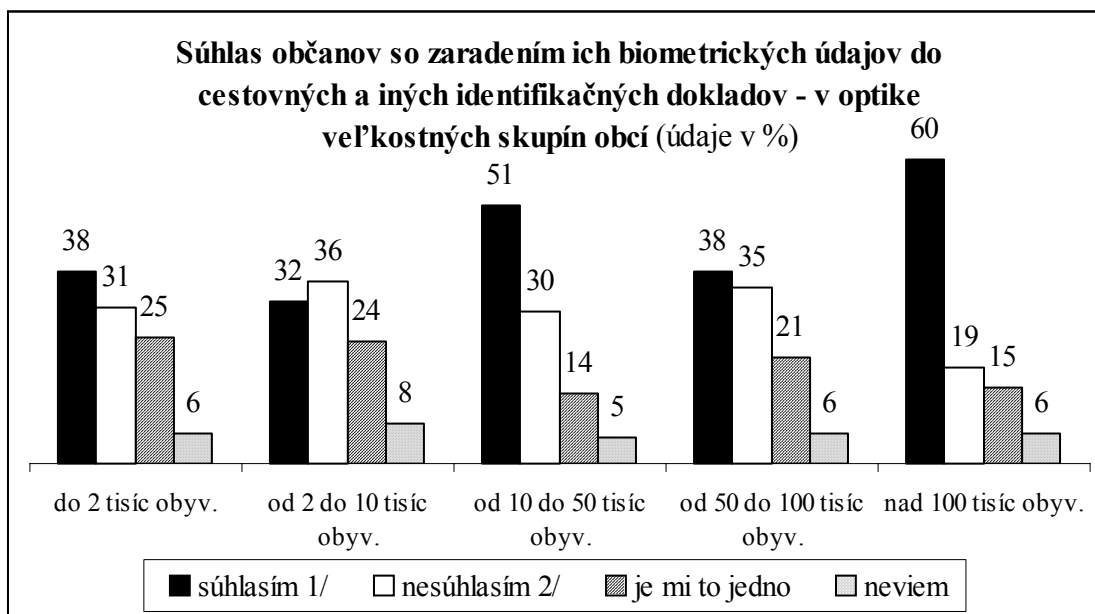
Graf č. 12⁵

Súhlas občanov so zaradením ich biometrických údajov do cestovných a iných identifikačných dokladov v optike vzdelania (údaje v %)

So zvyšujúcim sa vzdelaním respondentov zároveň stúpa podiel odpovedí občanov, ktorí súhlasia so zaradením ich biometrických údajov do cestovných a ďalších identifikačných dokladov, potvrdilo to až 51 % respondentov s úplným stredoškolským a 61 % oslovených s vysokoškolským vzdelaním. Najväčší počet oslovených, ktorým to bolo jedno, resp. nevedeli zaujať stanovisko k danej problematike mali ukončené len základné vzdelanie.

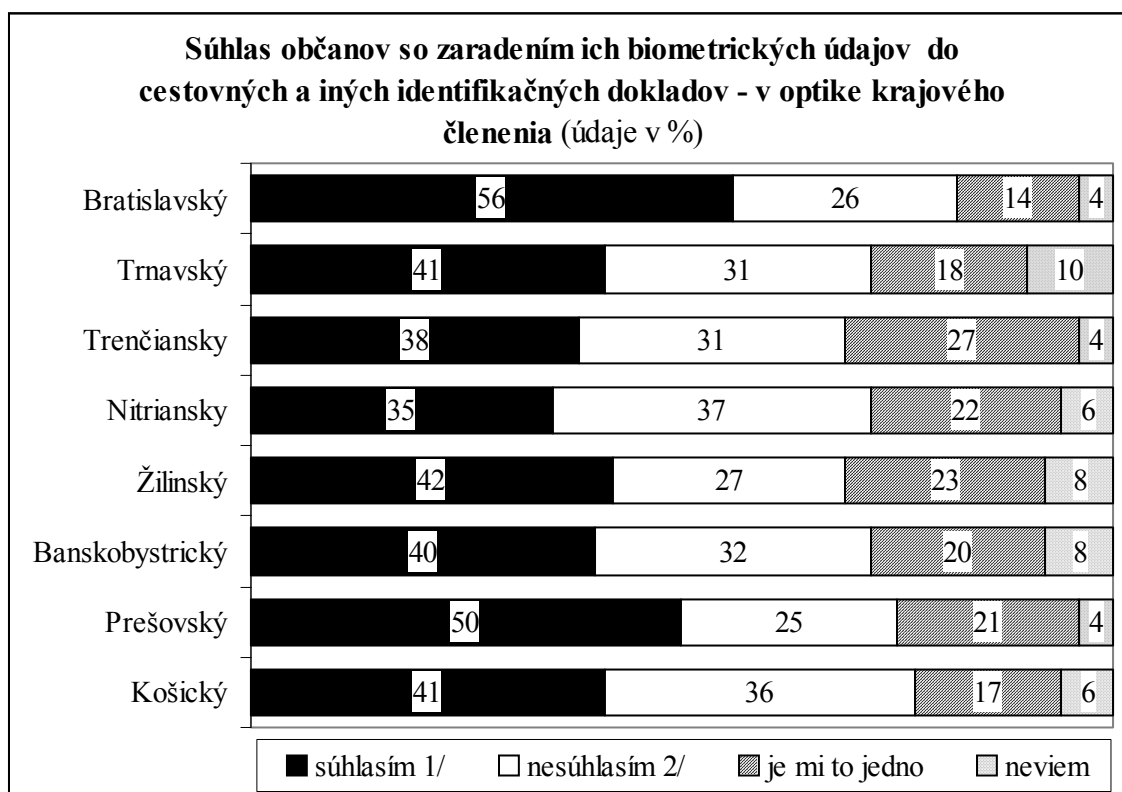
Graf č. 13

⁵ pod „súhlasím“ sú zlúčené odpovede „súhlasím“ a „viac súhlasím ako nesúhlasím“; pod „nesúhlasím“ sú zlúčené odpovede „viac nesúhlasím ako súhlasím“ a „nesúhlasím“

Súhlas so zaradením biometrických údajov jednotlivcov do ich identifikačných a cestovných dokladov prevládal u občanov v mestách s vyšším počtom obyvateľov. Naopak, respondenti z malých obcí a miest vo zvýšenej miere tvrdili, že im je to jedno.

Graf č. 14⁶

So zaradením biometrických údajov (odtlačok prsta, očné pozadie, digitálna fotografia) do cestovných a ďalších identifikačných dokladov súhlasili v najväčšej miere obyvatelia Bratislavského a Prešovského kraja. Opačný názor zastávali a svoj nesúhlas prejavili častejšie občania žijúci v Košickom a Nitrianskom kraji. Obyvateľom Trenčianskeho kraja to bolo väčšinou jedno a respondenti Trnavského kraja nevedeli v tejto otázke zaujať stanovisko.

5.1.9. Dôvera občanov k jednotlivým prevádzkovateľom informačných systémov

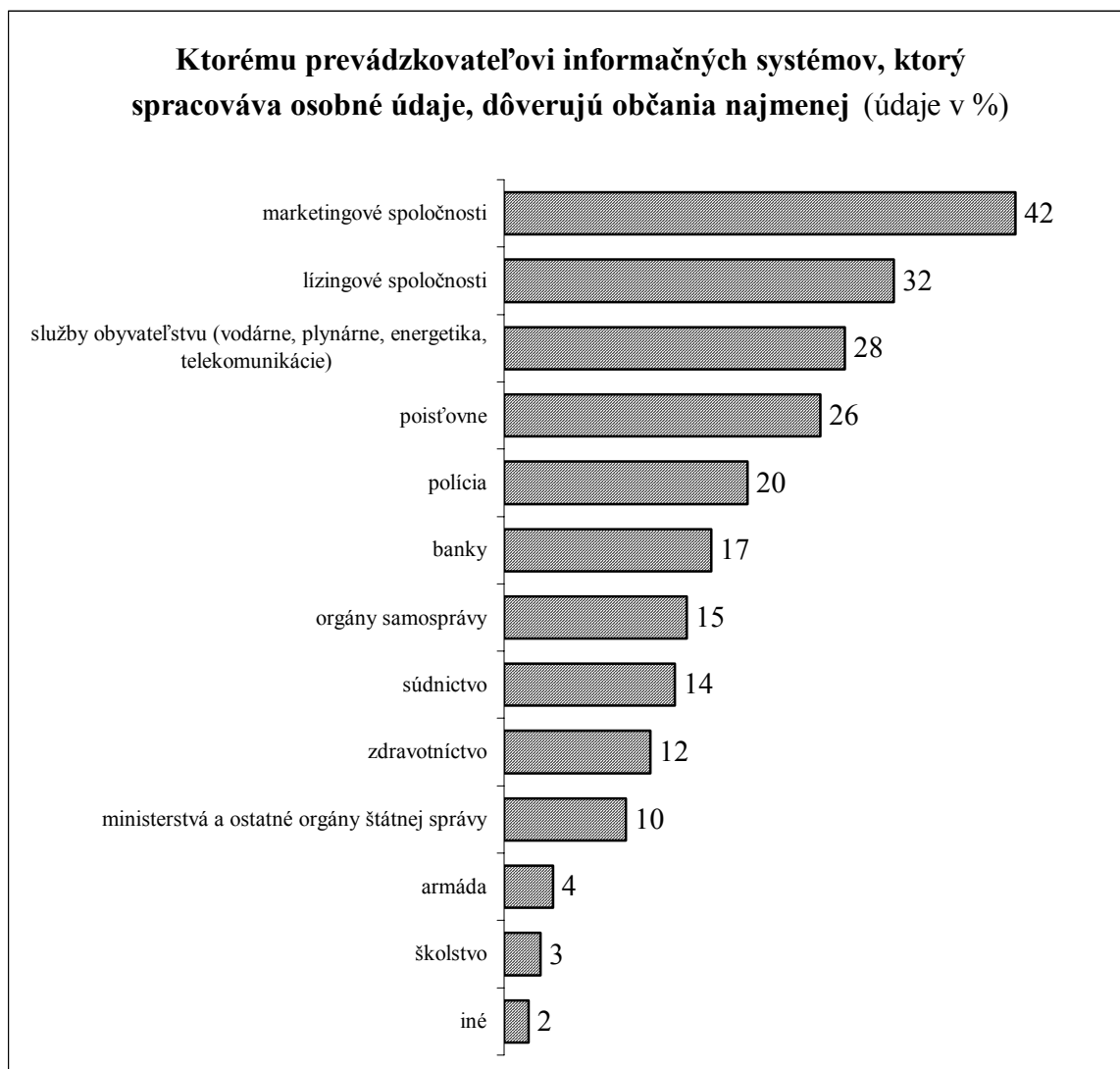
Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z. je prevádzkovateľom informačných systémov orgán štátnej správy, orgán územnej samosprávy, iný orgán verejnej moci alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá určuje účel a prostriedky spracúvania osobných údajov. Medzi oslovenými respondentami sme zisťovali, ktorému prevádzkovateľovi informačných systémov, ktorý spracováva ich osobné údaje, dôverujú najmenej. Oslovení mali možnosť uviesť najviac tri odpovede z ponúknutého zoznamu možných prevádzkovateľov informačných systémov.

Až dve pätiny oslovených občanov (42 %) deklarovali, že z uvedených prevádzkovateľov informačných systémov, ktorí spracovávajú osobné údaje, najmenej dôverujú marketingovým spoločnostiam. Na druhom mieste v poradí sa umiestnili lízingové

⁶ pod „súhlasím“ sú zlúčené odpovede „súhlasím“ a „viac súhlasím ako nesúhlasím“; pod „nesúhlasím“ sú zlúčené odpovede „viac nesúhlasím ako súhlasím“ a „nesúhlasím“

spoločnosti (32 %) a na treťom mieste prevádzkovatelia zabezpečujúci služby obyvateľstvu, ako sú napr. vodárne, plynárne, energetika a telekomunikácie (28 %). Naopak, najnižší počet hlasov nedôverujúcich respondentov sme zaznamenali pri školstve (3 %). Z nasledujúceho grafu je zrejmé, že respondenti viac dôverujú prevádzkovateľom, ktorí úplne alebo z väčšej časti spadajú do pôsobnosti štátnej správy (školstvo – 3 %, armáda – 4 %, ministerstvá a ostatné orgány štátnej správy - 10, zdravotníctvo – 12 %, súdnictvo – 14 %). Naopak, pri prevádzkovateľoch súkromného charakteru sa prejavila vyššia miera nedôvery (marketingové spoločnosti – 42 %, lízingové spoločnosti – 32 %).

Graf č. 15⁷

Oslovení mali možnosť použiť aj „inú“ odpoveď a špecifikovať ďalšieho prevádzkovateľa, ktorému dôverujú najmenej. V tejto kategórii sa najčastejšie vyskytovali nasledovné odpovede: „verím všetkým prevádzkovateľom“, „neverím ani jednému“, „neviem sa vyjadriť“, „nebankové subjekty“, „doplňkové dôchodkové poisťovne“, „odbory“.

Pri následnej analýze sme sa snažili vyšpecifikovať skupiny respondentov, ktorí oveľa častejšie ako celoslovenský priemer deklarovali, že niektorý prevádzkovateľ nemá ich dôveru.

⁷ Súhrn všetkých odpovedí prevyšuje 100 %, pretože respondenti mohli uviesť tri odpovede

Prinášame sociodemografickú charakteristiku piatich prevádzkovateľov informačných systémov, ktorí získali najviac hlasov vyjadrujúcich nedôveru oslovených občanov:

Marketingovým spoločnostiam najmenej dôverujú v porovnaní s celoslovenským priemerom najmä respondenti vo veku 25-29 rokov (52 %), 30-39 rokov (51 %), občania maďarskej národnosti (47 %), oslovení s vyšším vzdelaním – úplným stredoškolským (47 %) a vysokoškolským (57 %), ďalej podnikatelia (51 %), zamestnanci (54 %), kvalifikovaní robotníci (48 %), obyvatelia Bratislavského (51 %) a Žilinského kraja (52 %) a opýtaní zo sídiel nad 100 tisíc obyvateľov (49 %).

Lízingové spoločnosti nie sú dôveryhodné najmä pre respondentov s vysokoškolským vzdelaním (38 %), podnikateľov (49 %), kvalifikovaných robotníkov (44 %), a obyvateľov Prešovského kraja (39 %).

Služby obyvateľstvu (napr. vodárne, plynárne, energetika, telekomunikácie) sú menej dôveryhodným prevádzkovateľom spracujúcim osobné údaje predovšetkým pre kvalifikovaných robotníkov (33 %) a obyvateľov Žilinského kraja (32 %).

Štvrtina respondentov uviedla, že najmenej dôverujú poisťovniam. V tejto skupine boli nadpriemerne zastúpení 30 až 39 roční (30 %), so stredným vzdelaním bez maturity (31 %), kvalifikovaní robotníci (33 %), nezamestnaní (35 %), opýtaní žijúci v obciach do 2 tisíc obyvateľov, v Trenčianskom a Prešovskom kraji (po 30 %).

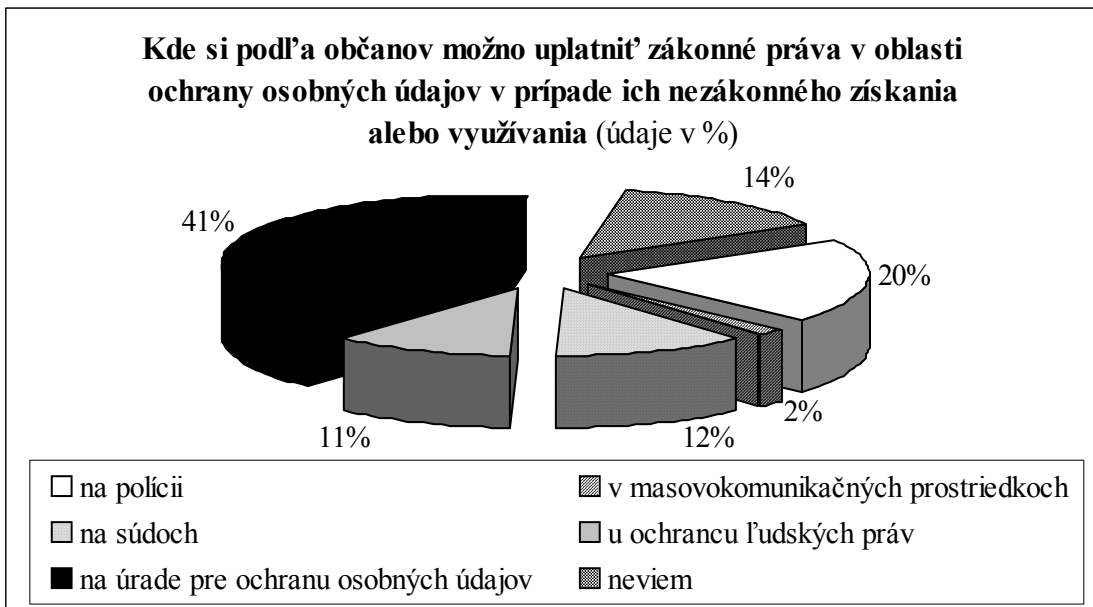
Polícii prejavujú najmenšiu dôveru vo zvýšenej miere, ako je celoslovenský priemer 40 až 49 roční (24 %), občania maďarskej národnosti (25 %), oslovení so základným vzdelaním (27 %), nezamestnaní (28 %), respondenti z miest od 2 do 10 tisíc obyvateľov (24 %) a žijúci v Trnavskom kraji (38 %).

5.1.10. Vedomosti občanov o možnosti uplatnenia zákonného práva v oblasti ochrany osobných údajov

Kategória osobných údajov, ako súčasť základných ľudských práv a slobôd je v Slovenskej republike upravená zákonom č. 428/2002 Z. z. V zmysle tohto zákona dozor nad ochranou osobných údajov vykonáva Úrad so sídlom v Bratislave, ktorý je nezávislým orgánom štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou na čele s predsedom, ktorého na návrh vlády Slovenskej republiky volí a odvoláva Národná rada SR.

V aktuálnom výskume sme okrem iného zisťovali, či oslovení občania vedia, kde si môžu uplatniť svoje zákonné práva v oblasti ochrany osobných údajov pri podozrení, že boli ich osobné údaje nezákonne získané alebo využívané. Približne dve pätiny občanov (41 %) správne uviedli, že svoje zákonné práva v oblasti ochrany osobných údajov si môžu uplatniť na Úrade údajov a 14 % respondentov priznalo, že nevedia, kde by si tieto svoje práva mohli uplatniť. Ostatní oslovení mylne uvádzali nasledovné inštitúcie, tak ako to dokresľuje aj nasledujúci graf: 20 % by sa obrátilo na políciu, 12 % na súdy, 11 % na ochrancu ľudských práv a 2 % občanov na masovokomunikačné prostriedky (televízia, rozhlas, denná tlač).

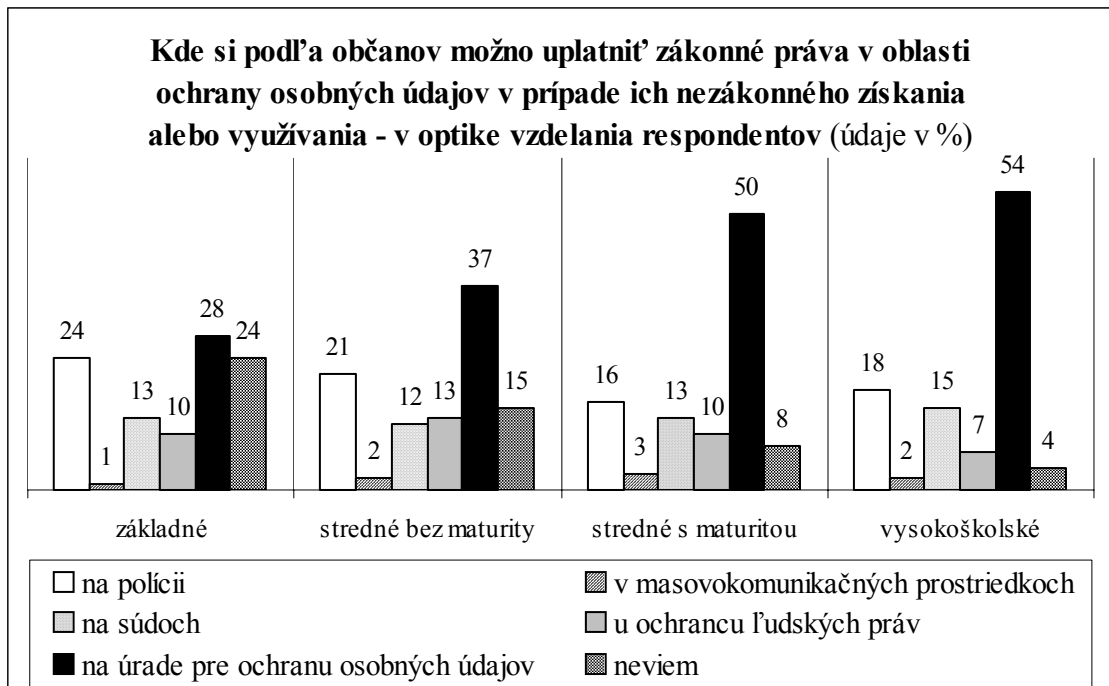
Graf č. 16

- Na Úrade by si správne uplatnili svoje zákonné práva v oblasti ochrany osobných údajov pri podozrení, že boli ich osobné údaje nezákonne získané alebo využívané, hlavne 25-29 roční (46 %), 30-39 roční (50 %), respondenti s vyšším dosiahnutým vzdelaním – úplným stredoškolským (50 %) a s vysokoškolským (54 %), ďalej podnikatelia (52 %), zamestnanci (49 %), obyvatelia Trenčianskeho (52 %) a Žilinského kraja (53 %).
- S požiadavkou ochrany svojich osobných údajov by sa obrátili na políciu, vo zvýšenej miere ako je celoslovenský priemer, občania maďarskej národnosti (31 %), nekvalifikovaní robotníci (26 %), obyvatelia Trnavského (25 %) a Nitrianskeho kraja (28 %).
- To, že práva v oblasti ochrany osobných údajov si možno uplatniť na súdoch sa domnievajú najmä podnikatelia a respondenti pochádzajúci zo Žilinského kraja (po 16 %).
- Názor, že oblasť ochrany osobných údajov zastrešuje ochranca ľudských práv, bol typický predovšetkým pre oslovených vo vekovej kategórii 40 až 49 rokov a občanov žijúcich v mestách s 10 až 50 tisíc obyvateľmi (po 14 %).
- Občania, ktorí by sa pri uplatňovaní svojich práv v oblasti ochrany osobných údajov obrátili na masovokomunikačné prostriedky, boli rovnomerne zastúpení vo všetkých socio-demografických kategóriách.
- Respondentov, ktorí nevedia, kde si môžu uplatniť svoje práva v oblasti ochrany osobných údajov, nachádzame hlavne v skupine oslovených nad 60 rokov (26 %), ďalej medzi občanmi maďarskej národnosti (25 %), so základným vzdelaním (24 %), v obciach od 2 do 10 tisíc obyvateľov (20 %) a v Trnavskom kraji (21 %).

Výrazné diferencie v odpovediach respondentov sme zaznamenali v kategórii dosiahnutého vzdelania, tak ako to zobrazuje nasledujúci graf.

Graf č. 17

So zvyšujúcim sa vzdelaním respondentov zároveň stúpa podiel tých občanov, ktorí majú vedomosť o tom, kde si môžu uplatniť svoje zákonné práva v oblasti ochrany ľudských práv v prípade ich nezákonného získania alebo využívania (u respondentov so základným vzdelaním iba 28 %-ný podiel, so stredným bez maturity – 37 %, stredným s maturitou 50 % a u vysokoškolsky vzdelaných až 54 %). Naopak, čím nižšie bolo dosiahnuté vzdelanie oslovených, tým častejšie uvádzali nesprávnu inštitúciu, na ktorú sa možno obrátiť vo veci ochrany ich osobných údajov. Občania so základným vzdelaním oveľa častejšie, ako bol celoslovenský priemer si mysleli, že sa môžu obrátiť v tejto veci na políciu (24 %), prípadne nevedeli vôbec posúdiť, že v koho kompetencii je táto problematika (24 %).

5.1.11. Zhrnutie

- Od apríla 2003 do marca 2005 sa významnejšie nezmenil podiel dospeljej populácie, ktorý pozná svoje práva na ochranu osobných údajov vyplývajúcich zo zákona č. 428/2002 Z. z. - poklesol o 1 percentuálny bod (zo 46 % na 45 %).
- So zvyšujúcim sa vzdelaním rastie podiel respondentov poznajúcich svoje práva v oblasti ochrany osobných údajov, diferencia medzi respondentmi so základným a vysokoškolským vzdelaním je až 50 percentuálnych bodov.
- Za najcitlivejšie osobné údaje z pohľadu možnosti zneužitia sú považované rodné číslo (72 %), údaje o majetku a financiách (40 %) a údaje o zdravotnom stave (40 %).
- Oprávnená osoba je povinná oznámiť vopred všetky informácie týkajúce sa spracovania osobných údajov. Z celého súboru oslovených občanov pätina respondentov (21 %) uviedla, že dosiaľ nikto nechcel spracovať ich osobné údaje. Zo zvyšných respondentov sa 15 % vyjadrilo, že sú im vopred poskytované všetky informácie týkajúce sa spracovania ich osobných údajov, 33 % nie sú poskytované a viac než polovici respondentov (52 %) nie vždy a nie všetky informácie o spracovaní sú vopred poskytované.
- Viac než tretina respondentov (36 %) uviedla, že sa ešte doposiaľ nestretla s tým, že by si chcel niekto urobiť kópiu niektorého ich úradného dokladu. Spomedzi respondentov, ktorí

však takú skúsenosť majú bol najčastejšie uvádzaným dokladom, ktorého kópiu si chceli prevádzkovatelia spraviť, občiansky preukaz.

- Deväť z desiatich respondentov (90 %) ešte nevyužilo svoje zákonné právo a nevyžiadalo si informácie o spracúvaní svojich osobných údajov, ako aj odpis toho, čo sa o nich spracúva. Avšak so zvyšujúcim sa vzdelaním občanov sa zároveň zvyšovala aj intenzita využitia ich zákonného práva, čo môže súvisieť s hĺbkou ich právneho vedomia.
- Viac než dve pätiny oslovených respondentov (43 %) súhlasia s rozhodnutím, že v cestovných a ďalších identifikačných dokladoch budú obsiahnuté ich biometrické údaje. Približne tretina občanov zastáva opačný názor (31 %), jednej pätine oslovených je to jedno (20 %) a 6 % nevedelo zaujať stanovisko v tejto otázke. Súhlas so zaradením biometrických údajov jednotlivcov do ich identifikačných a cestovných dokladov prevládala u občanov v mestách s väčším počtom obyvateľov a s vyšším dosiahnutým vzdelaním.
- Respondenti viac dôverujú prevádzkovateľom, ktorí úplne alebo z väčšej časti spadajú do pôsobnosti štátnej správy (školský úrad – 3 %, armáda – 4 %, ministerstvá a ostatné orgány štátnej správy – 10, zdravotníctvo – 12 %, súdnictvo – 14 %). Naopak, pri prevádzkovateľoch súkromného charakteru sa prejavila vyššia miera nedôvery (marketingové spoločnosti – 42 %, lízingové spoločnosti – 32 %).
- Približne dve pätiny občanov (41 %) správne uviedli, že svoje zákonné práva v oblasti ochrany osobných údajov si môžu uplatniť na Úrade a 14 % respondentov priznalo, že nevedia, kde by si tieto svoje práva mohli uplatniť. Ostatní oslovení mylne uvádzali nasledovné inštitúcie: 20 % by sa obrátilo na políciu, 12 % na súdy, 11 % na ochrancu ľudských práv a 2 % občanov na masovokomunikačné prostriedky (televízia, rozhlas, denná tlač).

5.2. Internetová stránka Úradu – www.dataprotection.gov.sk

K významným aktivitám Úradu radíme prevádzkovanie internetovej stránky ako moderného elektronického prezentačného nástroja.

Pri jej návrhu ako aj v priebehu jej realizácie sa kládol dôraz na vzájomné skĺbenie jednotlivých rovín riešenia, a to obsahovej, používateľského komfortu, grafického dizajnu a spôsobu navigácie návštevníkov stránky a správy internetovej stránky Úradu.

5.2.1. Vymedzenie obsahu internetovej stránky Úradu

Obsahom internetovej stránky Úradu sú informácie, ktoré:

- zodpovedajú požiadavkám na informácie, ktoré podľa § 5 zákona č. 211/2000 Z. z. sú orgány štátnej správy, orgány územnej samosprávy a verejnoprávne organizácie povinné zverejňovať na internetových stránkach,
- vyplývajú tiež z postavenia a úloh, ktoré Úrad zo zákona plní voči verejnosti,
- sú určené odbornej verejnosti, najmä prevádzkovateľom informačných systémov obsahujúcich osobné údaje,
- sú poskytované partnerským a medzinárodným organizáciám so sídlom v zahraničí, monitorujú situáciu v oblasti ochrany osobných údajov zahraničí.

Na základe vyššie uvedených informačných požiadaviek je obsah internetovej stránky rozvrhnutý do šiestich sekcií.

Sekcia 1: O Úrade

Účelom sekcie je poskytnúť základné informácie charakterizujúce Úrad (vedúci zamestnanci Úradu, organizačná štruktúra Úradu, základné úlohy, ktoré zo zákona v oblasti

ochrany súkromia občanov pri spracúvaní ich osobných údajov plní). Ďalej sú v tejto časti zverejnené stanoviská predsedu úradu k aktuálnym prípadom porušovania ustanovení zákona o ochrane osobných údajov a odporúčania prevádzkovateľom informačných systémov, tlačové správy týkajúce sa prípadov porušovania práv dotknutých osôb a konania Úradu. Podrobný prehľad o činnosti Úradu za uplynulé obdobia poskytnú správy o stave ochrany osobných údajov. Posledná časť „Kontakt“ obsahuje poštovú adresu, spojové kontakty (telefonické a faxové čísla), e-mailovú adresu a mapu časti Bratislavy s vyznačením miesta sídla Úradu a s uvedením spojov MHD. Na účely elektronickej komunikácie odbornej verejnosti a dotknutých osôb je zaradený kontaktný formulár .

Sekcia 2: Legislatíva

Sekcia obsahuje:

- zákon č. 90/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 425/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov,
- úplné znenie zákona č. 428/2002 Z. z.,
- právne dokumenty EÚ a Rady Európy, ktoré predstavujú štandardy v oblasti ochrany osobných údajov platné v krajinách EÚ,
- súvisiace dokumenty (zoznam odporúčaní Rady Európy pre ochranu osobných údajov v rôznych sektoroch) s výhľadom zverejnenia textov týchto odporúčaní v slovenskom jazyku a odkazov na internetovej stránke Rady Európy prípadne Európskej komisie, kde sa texty odporúčaní dajú získať v anglickom jazyku,
- nadväznú legislatívu (prehľad základných právnych predpisov) upravujúcich ochranu osobných údajov v Slovenskej republike.

Sekcia 3: Zásady ochrany osobných údajov

Zámerom sekcie je poskytnúť prevádzkovateľom informačných systémov a verejnosti prístupným a zrozumiteľným spôsobom pohľad na ochranu osobných údajov. Tomu zodpovedá aj členenie na časti:

- slovník pojmov,
- práva a povinnosti prevádzkovateľov IS obsahujúcich osobné údaje,
- práva a povinnosti dotknutých osôb.

Sekcia 4: Registrácia informačných systémov

Zameranie sekcie sa týka najmä prevádzkovateľov tých informačných systémov, ktoré podľa kritérií uvedených v § 25 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z. podliehajú registrácii. Obsahom sekcie sú:

- informácie týkajúce sa registračnej povinnosti prevádzkovateľov IS a povinnosti nahlasovania zmien,
- podrobné informácie o registrácii informačných systémov a výnimkách z registrácie,
- vzory aktuálnych registračných formulárov vrátane pokynov na ich vyplnenie, s možnosťou ich stiahnutia z internetovej stránky Úradu a vytlačenia na počítači prevádzkovateľmi.

Sekcia 5: Služby verejnosti

Obsahom sekcie sú informácie a služby ponúkané verejnosti. Ide najmä o:

- informácie o Úrade v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. (napr. informácie o organizačnej štruktúre Úradu, o zozname interných smerníc, ktorými sa upravujú vnútorná činnosť Úradu a pod.),

- uverejnenie informácií o spôsobe a postupe vybavovania podaní a sťažností vrátane kontaktného formulára, prostredníctvom ktorého návštevníci internetovej stránky môžu komunikovať s Úradom a poskytnúť do systému svoje kontaktné údaje.

Sekcia 6: Zahraničie

Sekcia poskytuje návštevníkom internetovej stránky Úradu možnosť získať informácie o stave ochrany osobných údajov v zahraničí a to priamym prístupom internetových adries :

- medzinárodných inštitúcií,
- zahraničných partnerských organizácií (dozorných orgánov na ochranu osobných údajov), Európskej komisie a Rady Európy, na ktorých sa nachádza prehľad legislatívy upravujúcej oblasť ochrany osobných údajov v Európskom spoločenstve, kde získajú informácie o harmonizácii legislatívy členských krajín Rady Európy a prístupní k medzinárodným zmluvám a Dohovorom Rady Európy, informujúcich o odborných podujatiach usporadúvaných v zahraničí,
- zahraničných vydavateľstiev odborných časopisov zaoberajúcich sa právnymi aspektmi ochrany osobných údajov a pod.

Ďalej sú tu zverejnené tiež informácie o účasti zástupcov Úradu a ich aktivitách v zahraničných výboroch, komisiách, pracovných skupinách a na podujatiach organizovaných Európskou komisiou a Radou Európy.

5.2.2. Funkcie internetovej stránky Úradu, grafická realizácia a spôsob navigácie

Stránka poskytuje funkcie pre podporu používateľov a funkcie podporujúce správu a prevádzku internetovej stránky Úradu. Popis týchto funkcií ako aj grafická realizácia a spôsob navigácie je podrobnejšie spracovaný v predošlej správe o stave ochrany osobných údajov. Za povšimnutie stojí fakt, že odkazy na nové dokumenty, ktoré sú na internetovú stránku pridané, sa hneď po vložení týchto dokumentov objavia na stránkach v ľavom navigačnom menu. Tak návštevníci internetovej stránky hneď môžu vidieť najnovšie pridané dokumenty.

Názornú ukážku grafickej realizácie internetovej stránky približuje Príloha č. 3.

Nenahradí to však priamy vstup na internetovú stránku, adresa ktorej je:

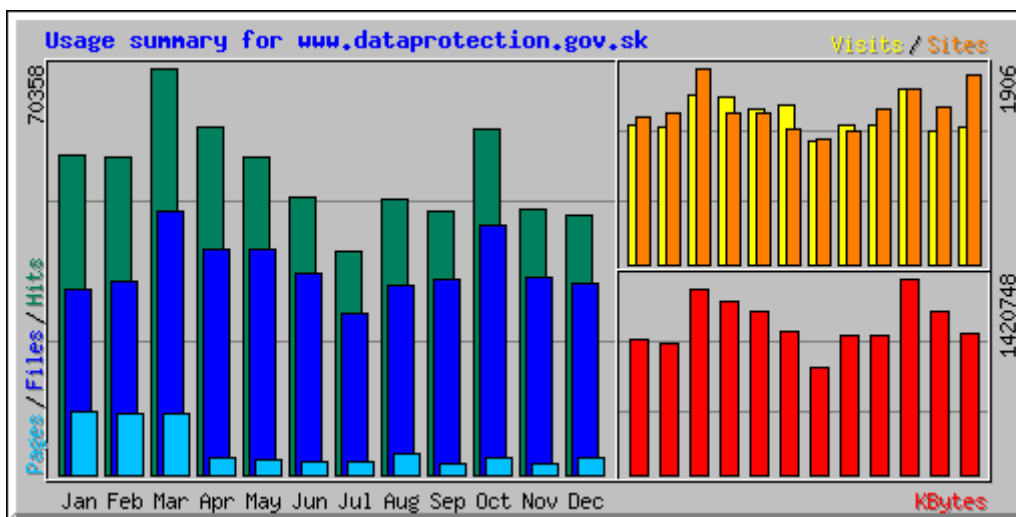
www.dataprotection.gov.sk, resp. www.pdp.gov.sk

Súčasťou internetovej stránky je tiež jej anglická verzia s obsahom orientovaným najmä na zahraničie, ktorá zahŕňa sekcie: about (o Úrade), legislation (legislatíva) a foreign (zahraničie). Slovenská, aj anglická verzia internetovej stránky navyše obsahuje sekciu mapa stránok (site map), prostredníctvom ktorej je možné zobrazíť si hierarchickú štruktúru internetovej stránky. Každá položka mapy stránok je zároveň linkou na príslušnú časť internetovej stránky, resp. dokument.

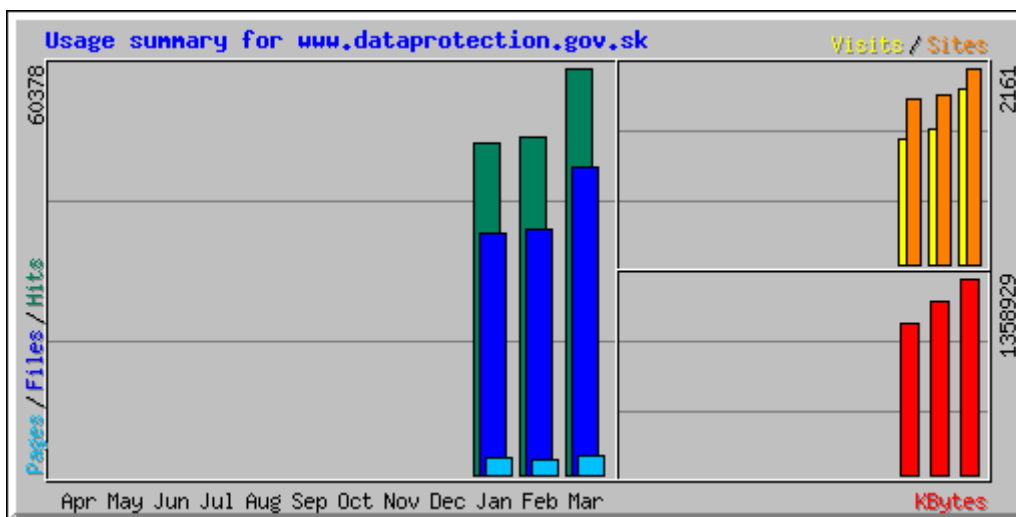
5.2.3. Návštevnosť

Od spustenia ostrej prevádzky internetovej stránky začiatkom roku 2003 bolo možné sledovať jej návštevnosť pomocou rôznych analyzátorov protokolov návštevnosti. Bolo možné sledovať celkový počet návštev, priemerný denný a mesačný počet návštev, najnavštevovanejšie stránky, najnavštevovanejšie dokumenty, návštevnosť v priebehu dňa, percentuálnu návštevnosť podľa jednotlivých krajín a pod.

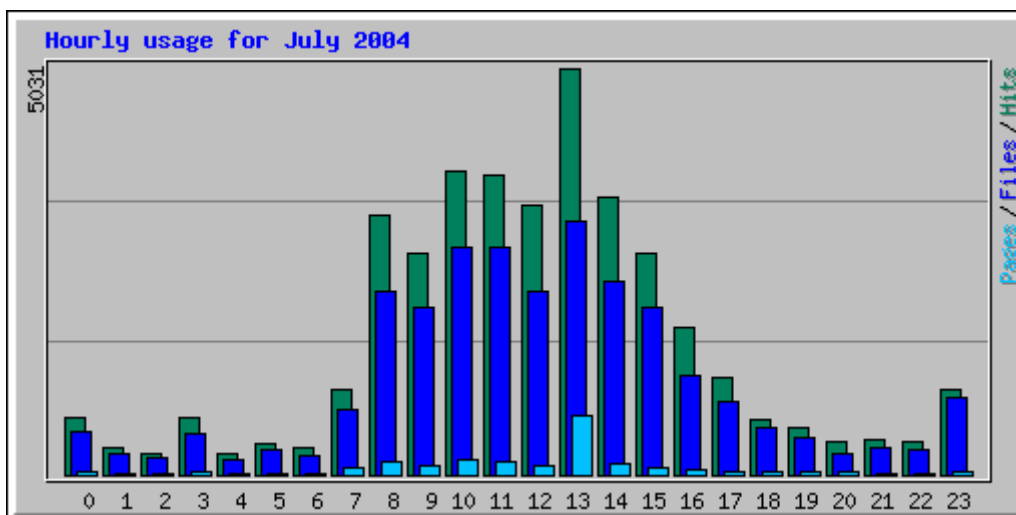
V ďalšom texte sú bližšie popísané štatistiky návštevnosti celého roka 2004, ale aj štatistiky od januára do marca roka 2005.

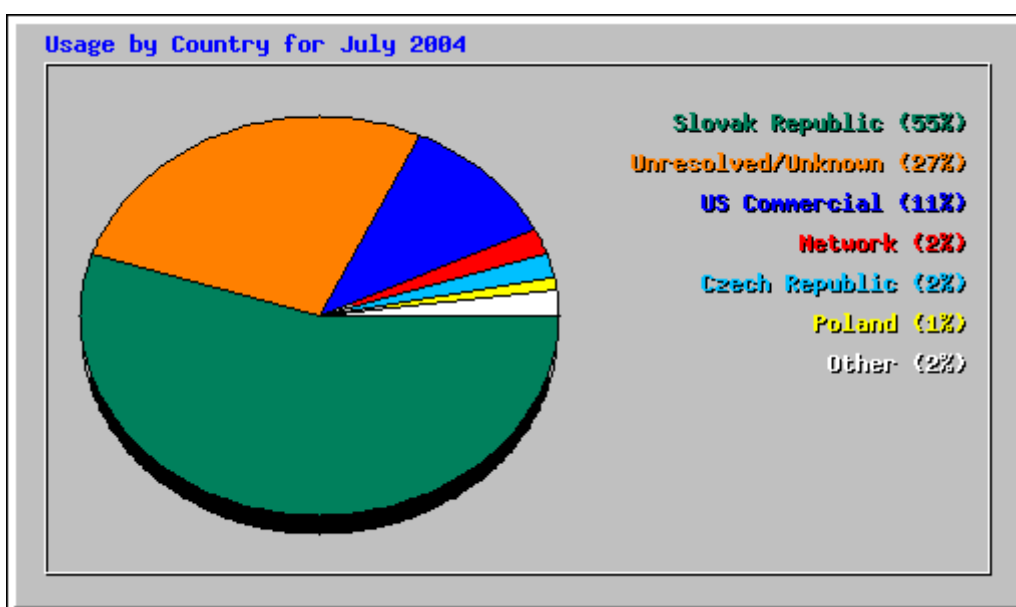
Na obrázku je vývoj mesačnej návštevnosti internetovej stránky za celý rok 2004. Zelené stĺpce grafu vyjadrujú počty zásahov (kliknutí) na internetovej stránke. Tmavomodré stĺpce grafu vyjadrujú počty prezeraní dokumentov. Bledomodré stĺpce grafu zobrazujú počty zobrazených stránok. Žlté stĺpce v grafe zobrazujú počet návštev za mesiac a napokon červené stĺpce vyjadrujú množstvo prenesených dát (v KBytes) v rámci jednotlivých mesiacov roka 2004. Z grafu je možné vidieť variabilnú mesačnú návštevnosť internetovej stránky v rámci roka ako aj to, že návštevníkov zaujímajú najmä dokumenty, ktoré sú na internetovej stránke vystavené.

Obrázok zobrazuje mesačný vývoj návštevnosti od januára do konca marca 2005.

Graf obsahuje údaje o dennej vyťažnosti internetového servera. Nasledovný graf znázorňuje krajiny, z ktorých pochádzajú návštevníci internetovej stránky.

Zelená farba reprezentuje percentuálne množstvo návštevníkov, ktorý pochádzajú zo Slovenska, resp. sa pripájajú na internet z domény .sk. Oranžová farba označuje návštevníkov z neznámych domén, resp. z domén, ktoré analyzátor nevedel zistiť. Tmavomodrá farba označuje návštevníkov z domény .com, červená farba návštevníkov domény .gov.sk (govnet), bledomodrá z domény .cz, žltá z domény .pl a bielou farbou sú reprezentovaní návštevníci ostatných domén.

Súčasťou stránky je aj anketa, ktorá sa návštevníkov pýta prečo stránku navštívili, resp. v akej pozícii vystupujú vo vzťahu k Úradu (prevádzkovateľ IS, dotknutá osoba). Výsledky ankety je možné vidieť v nasledovnej tabuľke:

z profesijného záujmu ako prevádzkovateľ IS	 (72.7 %)
ako dotknutá osoba	 (17.1 %)
náhodne	 (10.2 %)

Z tabuľky vidno, že internetové stránky Úradu navštevujú viac prevádzkovatelia IS (72,5 %) ako dotknuté osoby (17,1 %). 10,2 % návštevníkov uvádza, že stránku navštívili náhodne. Fakt, že stránky navštevujú hlavne prevádzkovatelia IS, vyplýva najmä z toho, že prevádzkovatelia hľadajú na stránkach informácie týkajúce sa registrácie IS a nahlasovania zodpovedných osôb a tiež z toho, že na stránkach sú vyvesené registračné formuláre pre registráciu IS, osobitnú registráciu IS a formulár pre nahlasovanie zodpovedných osôb.

5.2.4. Pripravované zmeny

Každá súkromná organizácia, ale aj organizácia verejnej správy v súčasnosti nevyhnutne potrebuje elektronický prezentačný nástroj, akým je internetová stránka. Malo by ísť pritom o internetovú stránku, ktorá čo najlepšie vie poskytnúť požadované informácie pre jej užívateľov (návštevníkov). Odozva časti verejnosti na internetovú stránku však nie je celkom podľa predstáv Úradu.

Po hlbšej analýze internetovej stránky ako aj po reakciách verejnosti na súčasnú internetovú stránku sa Úrad rozhodol stránku v blízkej budúcnosti nanovo prepracovať a dať jej tak nový dizajn a jednoduchšiu navigáciu ako má internetová stránka v súčasnosti. To by mohlo dopomôcť lepšiemu informovaniu verejnosti ako v súčasnosti, pretože množstvo rôznych otázok (písomných, telefonických, e-mailových) sa neustále zvyšuje a zaťažuje vo veľkej miere zamestnancov Úradu. K riešeniu tohto problému by mohlo dopomôcť zaradenie sekcie FAQ (frequently asked questions – najčastejšie otázky) na internetovú stránku, čím by sa čiastočne znížil počet otázok na Úrad, pretože verejnosť by mala možnosť nájsť odpovede na svoje najčastejšie otázky práve v tejto sekcii internetovej stránky.

6. Zahraničné aktivity Úradu

Zahraničné aktivity Úradu v hodnotenom období vychádzali zo zákona č. 428/2002 Z. z. ako aj z požiadaviek vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná a týkali sa najmä:

- záväzkov Slovenskej republiky voči EÚ a jej orgánom (predovšetkým Európskej komisii), Rade Európy a príslušným pracovným komisiám a výborom,
- účasti Úradu na významných medzinárodných konferenciách a seminároch,
- aktívnej účasti Úradu na pravidelných stretnutiach splnomocnencov na ochranu osobných údajov kandidátskych krajín pripravujúcich sa na vstup do EÚ (Stretnutia komisárov CEEC),
- účasti zamestnancov Úradu na pracovných seminároch zameraných na riešenie špecifických otázok súvisiacich so spracúvaním osobných údajov a bilaterálnej spolupráce s partnerskými dozornými orgánmi.

6.1. Aktivity Úradu vo vzťahu k EÚ a Rade Európy

Základnou medzinárodnou zmluvou, ktorá rozhodujúcou mierou vplývala na činnosť Úradu v období pred vstupom Slovenskej republiky do EÚ, bola Európska asociačná dohoda. V súvislosti s jej plnením Úrad zabezpečoval v rámci svojej pôsobnosti, podľa § 38 ods. 1 písm. m) zákona č. 428/2002 Z. z., harmonizáciu národnej legislatívy a jej uplatňovanie v praxi v súlade právom Európskych spoločenstiev tzv. *acquis communautaire* a pripravil nové znenie zákona č. 428/2002 Z. z. formou euronovely.

Po vstupe Slovenskej republiky do EÚ od 1. 5. 2004 sa okruh záväzkov rozširuje okrem základných zmlúv o založení Európskeho spoločenstva a EÚ aj na právne dokumenty tvoriace sekundárne právo EÚ. Ide o záväzné právne akty v rámci *acquis communautaire* (nariadenia, smernice, rozhodnutia). Pre oblasť ochrany osobných údajov treba spomenúť najmä smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES týkajúcu sa spracovávanía osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách) (ďalej ako „smernica 2002/58/ES“) a rozhodnutie komisie 2004/915/ES o zavedení alternatívneho súboru o štandardných zmluvných doložkách na prenos údajov do tretích krajín.

Čo sa týka smernice 2002/58/ES, jej premietnutie do zákona č. 610/2003 Z. z. zabezpečovalo Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR v súčinnosti s Úradom. Povinnosť pre prevádzkovateľov postupovať pri vypracúvaní poverenia pre spracúvanie osobných údajov sprostredkovateľmi v cudzine v súlade so štandardnými zmluvnými podmienkami (2001/497/ES) bola zakotvená už v § 23 zákona č. 428/2002 Z. z.

Z hľadiska praktického získavania skúseností s uplatňovaním práva EÚ v oblasti ochrany osobných údajov a výmeny stanovísk a názorov s partnerskými dozornými orgánmi členských štátov EÚ k odborným materiálom pripravených Európskou komisiou bola účasť zamestnancov Úradu na rokovaní Pracovnej skupiny zriadenej podľa čl. 29 smernice 95/46/ES (ďalej ako „Working Party 29“). Citovaná pracovná skupina je poradným orgánom Európskej komisie v oblasti ochrany osobných údajov s nezávislým štatútom a účasť zástupcov z Úradu (hoci v pozícii pozorovateľa) v predvstupovom období im umožnila oboznámiť sa s prípravou a schvaľovaním základných dokumentov upravujúcich ochranu osobných údajov.

V hodnotenom období sa zástupcovia Úradu zúčastnili na 11 zasadaniach Working Party 29. Z dôležitých dokumentov prerokovaných na týchto zasadaniach treba spomenúť napr. stanovisko k získavaniu osobných údajov prostredníctvom kamerových záznamových

systémov, stanovisko k poskytovaniu osobných údajov cestujúcich z rezervačných systémov leteckých spoločností – záznam podľa mena cestujúceho (PNR), k nevyžiadaným e-mailovým správam pre marketingové účely (tzv. spamy), stanovisko k otázkam zavádzania biometrických údajov do cestovných dokladov a pod.

Ďalšou príležitosťou na získanie skúseností a priestorom pre spoločné riešenie problémov na pôde Európskej komisie je účasť zamestnancov Úradu na zasadaniach výboru pre ochranu osobných údajov zriadeného podľa článku 31 smernice 95/46/ES (ďalej ako „Výbor 31“), s ktorým Európska komisia konzultuje všetky rozhodnutia a opatrenia v oblasti ochrany osobných údajov. V priebehu rokov 2003 - 2004 sa zamestnanci Úradu zúčastnili na ôsmich zasadaniach Výboru 31. K najdôležitejším dokumentom, ku ktorým Výbor 31 poskytoval svoje stanoviská, patrilo hodnotenie primeranej úrovne ochrany osobných údajov v tretích krajinách súvisiacej s prenosom údajov z členských štátov EÚ do týchto krajín, návrh na zavedenie alternatívnych štandardných zmluvných doložiek na prenos údajov do tretích krajín vypracovaných asociáciou podnikateľov, hodnotenie implementácie smernice 95/46/ES v členských krajinách EÚ a pod.

Z hľadiska posudzovania primeranej úrovne ochrany osobných údajov a ochrany súkromia je dôležitý Dohovor RE 108, ktorý pre Slovenskú republiku nadobudol účinnosť 1. 1. 2001. Dohovor RE 108 zaväzuje signatárov na rešpektovanie zásad pri spracúvaní osobných údajov, poskytovanie záruk dotknutým osobám pri uplatňovaní svojich práv na súkromie a výkon kontroly nezávislým dozorným orgánom. Postavenie dozorných orgánov a poskytovanie osobných údajov do zahraničia je predmetom Dodatočného protokolu k Dohovoru o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracúvaní osobných údajov týkajúceho sa orgánov dozoru a cezhraničných tokov údajov (ETS 181), ktorý Slovenská republika ratifikovala v roku 2002 a účinnosť nadobudol 1. 7. 2004.

Na pôde Rady Európy bol v roku 2003 zriadený Konzultatívny Výbor v zmysle Dohovoru RE 108 – T-PD (predtým pracovná skupina na ochranu údajov CJ-PD), ktorý je najvyšším orgánom Rady Európy zaoberajúcim sa problematikou ochrany osobných údajov. V priebehu rokov 2003/2004 sa zamestnanci Úradu zúčastnili dvoch plenárnych rokovaní, na ktorých sa prerokovávali pracovné verzie významných dokumentov, a to: Aplikácie zásad Dohovoru RE 108 pri zhromažďovaní a spracúvaní biometrických údajov, a uplatňovaní zásad ochrany dát a súkromia v podmienkach celosvetovej telekomunikačnej siete.

Princípy z Dohovoru RE 108 prevzala EÚ tiež pre oblasť spravodlivosti a vnútra t. j. pre tretí pilier implementácia zásad v praxi spolu s odporúčaním č. R (87)15 Výboru ministrov Rady Európy o používaní osobných údajov v policajnom sektore sú nevyhnutným predpokladom pre nadobudnutie účinnosti osobitných dohovorov, ktorými sa upravuje medzinárodná policajná spolupráca v členských krajinách EÚ. Máme tu na mysli najmä Dohovor o Europole, Dohovor o Schengenskom informačnom systéme (ďalej ako „SIS“) a Dohovor o používaní informačných technológií na colné účely. Dozor nad činnosťou príslušných medzinárodných policajných orgánov (Europol, Ústredná jednotka SIS a Colného informačného systému) v súvislosti so spracúvaním osobných údajov zabezpečujú spoločné dozorné orgány zriadené v rámci Európskej komisie, a to Spoločný dozorný orgán nad Europolom (Joint Supervisory Body of Europol), Spoločná dozorná autorita nad SIS (Joint Supervisory Authority of Schengen) a Spoločná dozorná autorita nad Colným informačným systémom (Joint Supervisory Authority of Customs).

Dozor nad národnými jednotkami (úradmi) príslušných medzinárodných policajných organizácií v zmysle príslušných Dohovorov vykonávajú nezávislé národné dozorné úrady. Príprava Úradu na plnenie týchto náročných úloh sa zamerala na oboznámenie sa zamestnancov Úradu s príslušnou legislatívou a jej uplatňovaním v praxi (účasť zástupcov

Úradu v hodnotenom období na pravidelných štvrtročných rokovaníach Spoločných dozorných orgánov pri Európskej komisii so štatútom pozorovateľa) ako aj vytvorenia pracovných vzťahov s príslušnými policajnými orgánmi v SR (spolupráca s Ministerstvom vnútra SR a Colným riaditeľstvom SR pri vypracúvaní interných smerníc pre spracúvanie osobných údajov, pravidelné hodnotenia plnenia Schengenského akčného plánu a pod.). Od 1. 9. 2004, po nadobudnutí účinnosti Dohovoru o Europole, má Slovenská republika plnoprávne zastúpenie v tomto dozornom orgáne a jeho odvolacom výbore. Z ďalších zahraničných aktivít Úradu týkajúcich sa spracúvania osobných údajov políciou, resp. orgánmi činnými v trestnom konaní možno spomenúť:

- seminár pracovnej skupiny pre políciu (Police Working Party) k otázkam použitia moderných monitorovacích technológií políciou pri spracúvaní biometrických údajov na účely prevencie proti trestnej činnosti, 1. - 2. 10. 2003, Manchester, Veľká Británia,
- seminár pracovnej skupiny pre políciu (Police Working Party) k otázkam súdneho použitia DNA údajov s ohľadom na ochranu osobných údajov, 26. 11. 2003, Birmingham, Veľká Británia,
- medzinárodný seminár o ochrane údajov v policajných informačných systémoch (Europol, Schengenský a colný IS) poriadaný českým úradom na ochranu osobných údajov v spolupráci so španielskym úradom na ochranu údajov (Agencia Española de Protección de Datos), 11. - 12. 3. 2004, Praha, Česká republika,
- konferencia „Sloboda a ochrana údajov – želania a skutočnosť v EÚ“ venovaná otázkam spracúvania osobných údajov policajnými orgánmi a národnými ústredňami Europolu a Schengenského informačného systému v Maďarsku, 1. 12. 2004, Budapešť,
- bilaterálne rokovanie na Úrade splnomocnenca pre kontrolu Europolu (národnej ústredne) týkajúce sa vzájomnej spolupráce a výmeny skúsenosti pri vzdelávaní policajných orgánov v oblasti ochrany osobných údajov, 24. - 25. 2. 2005, Budapešť, Maďarsko,
- inšpekčná návšteva Europolu zameraná na kontrola spracúvania osobných údajov zástupcami JSB Europol, 14. - 17. 3. 2005, Haag, Holandsko.

6.2. Účast' zamestnancov Úradu na medzinárodných konferenciách a seminároch

K významným medzinárodným podujatiam, na ktorých sa zúčastňujú zástupcovia Úradu patria každoročné európske a celosvetové konferencie splnomocnencov na ochranu osobných údajov. Sú miestom pre širokú výmenu názorov k otázkam ochrany osobných údajov a súkromia dotknutých osôb medzi splnomocnencami a predsedami dozorných orgánov z Európy, ako aj príležitosťou na získanie poznatkov o stave ochrany údajov v ostatných krajinách sveta a prístupov k ich riešeniu. Sú taktiež fórom, na ktorom sa prijímajú strategické dokumenty a vznikajú nové iniciatívy, ktoré výraznou mierou ovplyvňujú ďalšie smerovanie ochrany osobných údajov a súkromia jednotlivcov. Z dokumentov, ktoré sa prijali na poslednej medzinárodnej konferencii vo Wroclavi možno uviesť Rezolúciu na podporu zavedenia ISO štandardov podporujúcich ochranu súkromia pri využívaní informačných technológií alebo Rezolúciu ohľadom automatizovanej aktualizácie softvéru a pod.

V hodnotenom období sa zástupcovia Úradu zúčastnili:

- Jarnej konferencie európskych splnomocnencov na ochranu osobných údajov, 3. - 4. 4. 2003 v Seville,
- Jarnej konferencie európskych splnomocnencov na ochranu osobných údajov, 21. - 23. 4. 2004 v Rotterdame,
- 26. medzinárodnej konferencie o súkromí a ochrane osobných údajov, 14. - 17. 9. 2004 vo Wroclavi.

6.3. Stretnutia komisárov kandidátskych krajín pripravujúcich sa na vstup do EÚ

Medzi úspešné zahraničné aktivity Úradu možno zaradiť tiež aktívnu účasť zamestnancov Úradu na pravidelných pracovných poradoch splnomocnencov kandidátskych krajín pre vstup do EÚ, t.j. splnomocnencov z krajín strednej a východnej Európy a pobaltských republík (tzv. Central and East European Countries meetings). Predmetom pracovných porád je výmena skúseností z oblasti harmonizácie národnej legislatívy, ako aj skúsenosti s uplatňovaním sekundárneho práva EÚ pri tvorbe právnych predpisov v jednotlivých sektoroch národného hospodárstva. V hodnotenom období sa stretnutia konali v Budapešti a v Berlíne (2003) a v Rige (2004). Z prerokovaných tém možno na ilustráciu uviesť: uplatňovanie smernice 2002/58/ES, problémy telekomunikačného sektoru, nové technológie v praxi (biometrika, MMS, RFID), sprístupňovanie archívov štátnej bezpečnosti, získavanie a poskytovanie údajov pre zdravotné databanky a pod.

6.4. Ostatné zahraničné aktivity Úradu

K ťažiskovým úlohám Úradu patria výkon kontroly prevádzkovateľov informačných systémov a vybavovanie sťažností občanov. K výmene skúseností a rozvoju pracovných vzťahov medzi partnerskými dozornými orgánmi členských krajín EÚ v tejto oblasti slúžia pravidelné pracovné rokovania zamerané na riešenie sťažností tzv. „Complaints handling workshops“, ktorých sa zúčastňujú zamestnanci sekcie inšpekcie ochrany osobných údajov. V hodnotenom období sa uskutočnili štyri pracovné rokovania, na ktorých sa účastníci zaoberali otázkami aplikácie sekundárneho práva EÚ a národnej legislatívy upravujúcej nakladanie s osobnými údajmi v jednotlivých sektoroch (telekomunikácie, internet, elektronická komunikácia s verejným sektorom a identifikácia fyzických osôb, služby mobilných operátorov, prenosy obrazu (MMS, monitorovanie osôb na pracovisku)) a jej dopad na vybavovanie sťažností.

Z ďalších zahraničných akcií súvisiacich s činnosťou Úradu, na ktorých sa zástupcovia Úradu aktívne zúčastnili, možno uviesť:

- pracovné stretnutie zástupcov Úradu a Úradu na ochranu osobných údajov Českej republiky k otázkam implementácie zásad Dohovoru RE 108 v národných právnych predpisoch a výmena skúsenosti pri riešení sťažností občanov, 30. 11. - 2. 12. 2003, Praha, Česká republika,
- 16. stretnutie Pracovnej skupiny pre bezpečnosť informácií a súkromia týkajúce sa smernice OECD pre bezpečnosť informačných systémov a elektronických sietí, 30. - 31. 3. 2004, Paríž, Francúzsko,
- seminár k otázkam poskytovania informácii leteckými spoločnosťami cestujúcim do USA súvislosti s splnením záväzkov vyplývajúcich zo Zmluvy medzi USA a EÚ o spracúvaní a prenose PNR údajov kompetentným orgánom v USA, 16. 7. 2004, Rím, Taliansko,
- pracovné stretnutie partnerov projektu „Virtuálneho úradu na ochranu osobných údajov“ k otázkam informovania verejnosti o problematike ochrany osobných údajov prostredníctvom internetových stránok úradu, 31. 8. 2004, Kiel, Nemecko,
- medzinárodná konferencia „Práva a zodpovednosť dátových subjektov“ poriadaná českým Úradom na ochranu osobných údajov a Radou Európy, 14. - 15. 10. 2004, Praha, Česká republika,
- „ad hoc“ porada zástupcov krajín EÚ v spoločných dozorných orgánoch Európskej komisie (JSB Europol a JSA Schengen) k otázkam vytvorenia spoločného právneho rámca pre spracúvanie osobných údajov v 3. pilieri (organizovaná DG1 - JAI - generálnym riaditeľstvom Európskej komisie pre spravodlivosť a vnútro), 28. - 29. 11. 2004, Brusel, Belgicko,

- európska konferencia „Data to promote equality“ venovaná otázkam antidiskriminácie v súvislosti so spracúvaním osobných údajov vypovedajúcich o rasovom, resp. etnickom pôvode, 9. - 10. 12. 2004, Helsinky, Fínsko,
- pracovná porada národných expertov k otázkam zlepšenia výmeny informácií medzi orgánmi činnými v trestnom konaní v rámci EÚ (organizovaná DG1- JAI - generálnym riaditeľstvom Európskej komisie pre spravodlivosť a vnútro), 11. 1. 2005, Brusel, Belgicko,
- 37. zasadnutie Medzinárodnej pracovnej skupiny na ochranu osobných údajov v telekomunikáciách (IWGDPT), 31. 3. - 1. 4. 2005 v Madeire (Funchal), Portugalsko.

7. Záver

Táto Správa, v poradí už štvrtá správa o stave ochrany osobných údajov, podáva relatívne stručný prehľad o pôsobení Úradu za uplynulé hodnotené obdobie, o dosiahnutých výsledkoch ako aj problémoch či nedostatkoch, ale predovšetkým o stave a podmienkach výkonu tejto rozhodne dôležitej právnej agendy v prostredí rozvíjajúceho sa demokratického a právneho štátu v čase jeho prípravy, ako aj v prvých mesiacov integrovania sa do európskych štruktúr.

Medzi dosiahnutými výsledkami, okrem výsledkov spomenutých už v príhovore predsedu v úvodnej časti tejto Správy, možno spomenúť nasledovné:

a) došlo k ďalšiemu zvýšeniu právneho vedomia občanov SR v oblasti ochrany osobných údajov, ako to vyplýva aj z výsledkov posledne vykonaného prieskumu verejnej mienky príslušným ústavom Štatistického úradu SR;

b) pripomienková činnosť Úradu vo vzťahu k legislatívnym návrhom (legislatívnej činnosti) ostatných rezortov sa značne rozvinula v uplynulom období, najmä v roku 2004 a stala sa každodennou činnosťou Úradu;

c) opatrenia Úradu, ním vydané záväzné stanoviská a odporúčania boli, až na malé výnimky, rešpektované a v praxi uplatnené;

d) za uplynulé obdobie Úrad zaznamenal zvýšený záujem tlačených a elektronických médií o jeho činnosť a stanoviská, ktorý je, dá sa povedať, pravidelný, občas však výrazne zvýšený pri vzniku rôznych káuz súvisiacich s osobnými údajmi. Pri objektívnych interpretáciách vykonaných rozhovorov je to v prospech fungovania ako aj povesti Úradu, v každom prípade však napomáha Úradu pri informovaní verejnosti o jeho existencii a činnosti;

e) podarilo sa mierne zvýšiť počet zamestnancov Úradu na 33 pracovných miest (obsadiť sa však podarilo len 29) a nájsť príslub Úradu vlády SR na ďalších 5 pracovných miest;

f) od mesiaca august 2003 Úrad sídli už v nových rekonštruovaných priestoroch v centre mesta, ktoré sú prenajaté od Jednotného majetkového fondu na dlhšiu dobu. Tieto priestory sú pre potreby Úradu zatiaľ dostatočné, umožňujú však vo väčšine prípadov iba obsadzovanie kancelárií dvoma zamestnancami;

g) Úrad vo svojej každodennej činnosti pri výkone dozoru nad ochranou osobných údajov vždy dôsledne uplatňoval zákon č. 428/2002 Z. z. v súlade s Ústavou SR ako aj v duchu súvisiacich medzinárodných právnych dokumentov a dohôd, ktorými je Slovenská republika viazaná. Rešpektoval pri tom všetky relevantné platné právne predpisy SR;

Na druhej strane je potrebné povedať, že existujú aj zatiaľ neriešené problémy, ktorých vyriešenie už nie je možné naďalej odkladať, pretože predstavujú zdroj rizík a hrozbu pri plnení zákonných úloh Úradu, a tým aj ohrozenie prestíže Slovenskej republiky v rámci EÚ.

Ide predovšetkým o malý počet vysoko kvalifikovaných, skúsených odborných zamestnancov Úradu, na ktorých sa kladú vysoké požiadavky pokiaľ ide o odbornosť, vrátane vzdelania, praxe, jazykového vybavenia. Súvisí to s finančným zabezpečením Úradu v určitom obmedzenom rozsahu, ktorý nemá vlastnú rozpočtovú kapitolu. Popritom Úrad má celoštátnu pôsobnosť a plní úlohy v rámci celej Slovenskej republiky, ale aj v medzinárodnom meradle, na najvyššej úrovni v danej odbornej oblasti. Pretože Úrad nie je ústredným orgánom štátnej správy a nevykonáva ani štátne záležitosti, a keďže disponuje

s rozhodovacou právomocou, vzťahuje sa naň v zmysle platnej právnej úpravy iba 9 stupňová platová stupnica.

Z hľadiska obsadzovania štátnozamestnaneckých miest, čo zahŕňa všetky vyššie odborné pozície na Úrade, agenda zabezpečovania výberových konaní patrí do kompetencie Úradu pre štátnu službu SR.

Obidve vyššie spomenuté záležitosti sú svojím spôsobom obmedzením nezávislosti Úradu vo finančnej, resp. personálnej oblasti, ktorý nedostatok dlhodobo pripomínajú experti Európskej komisie a ktorý ostáva stále nevyriešený, napriek veľkej snahe Úradu aj pri príprave euronovely, pre nepochopenie dôležitosti tohto základného atribútu zo strany príslušných rezortov či úradov.

Vyššie spomenutý problém sa prejavuje, okrem iného, aj v obmedzenej možnosti Úradu zúčastniť sa na medzinárodných podujatiach – konferenciách a pod., organizovaných vo vzdialenejších krajinách, ale aj pri účasti na povinných zasadnutiach stálych výborov Európskej komisie v zmysle smernice 95/46/ES. Je stále vážnejší vzhľadom k zintenzívneniu týchto aktivít po vstupe SR do EÚ.

Aj cudzojazyčná korešpondencia dosahuje nevídaného rozsahu, čo žiada takých zamestnancov, ktorí by ju vedeli kvalitne a včas vybaviť.

Majúc na zreteli vážnosť problematiky ochrany osobných údajov pri ich spracúvaní na území Slovenskej republiky i členských štátoch EÚ, ako aj v tzv. tretích krajinách, vedenie Úradu využije všetky právne prostriedky a možnosti, aby tento stav zmenil k lepšiemu. Žiada to však okrem iného reálnejší pohľad na danú problematiku aj zo strany ostatných orgánov, rezortov i ľudí, ktorí majú možnosť veci pomôcť.

8. Zoznam skratiek

Úrad	Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky
Národná rada SR	Národná rada Slovenskej republiky
EÚ	Európska únia
SR	Slovenská republika
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ÚVVM	Ústav pre výskum verejnej mienky pri ŠÚ SR
OR PZ	Okresné riaditeľstvo Policajného zboru
CEEC	Central and East European Countries
CJPD	Project Group on Data Protection
T-PD	Conculative Committee of the Convention for the Protection on Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data
MMS	multimedial messages service
RFID	Radio Frequency Identification technology
VZN	všeobecne záväzné nariadenie
IS	informačný systém
Working Party 29	Pracovná skupina zriadená podľa článku 29 smernice 95/46/ES
Výbor 31	Výbor pre ochranu osobných údajov zriadeného podľa článku 31 smernice 95/46/ES
SIS	Schengenský informačný systém

Ostatné skrátania:

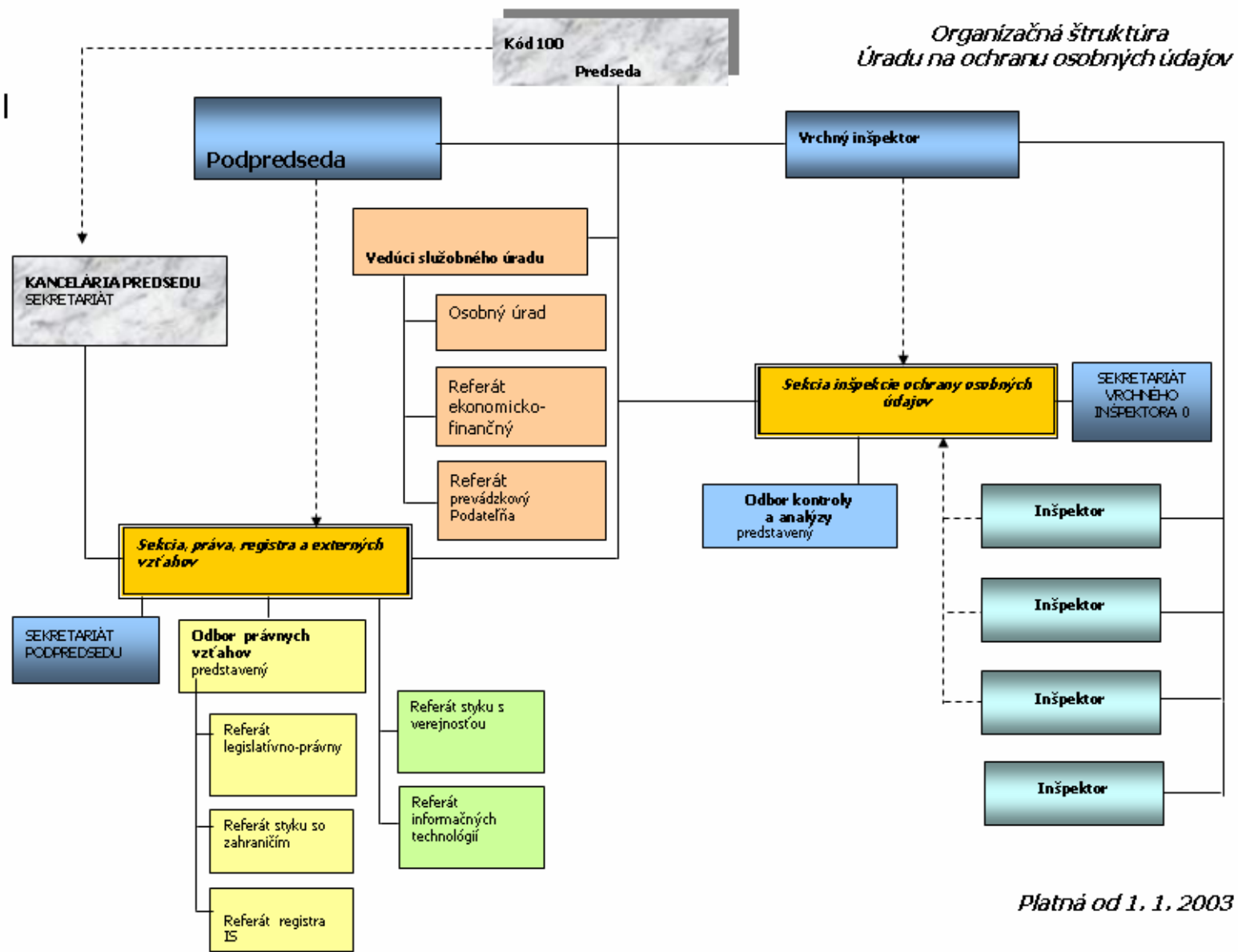
Správa	Správa o stave ochrany osobných údajov za obdobie jún 2003 až marec 2005
hodnotené obdobie	od 1. júna 2003 do 31. marca 2005
zákon č. 428/2002 Z. z.	zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov
zákon č. 52/1998 Z. z.	zákon č. 52/1998 Z. z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch v znení zákona č. 241/2001 Z. z.
Dohovor RE 108	dohovor Rady Európy č. 108 o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov v znení dodatkov (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 49/2001 Z. z.)
smernica 95/46/ES	smernica Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES o ochrane jednotlivcov pri spracúvaní osobných údajov a voľnom

pohybe týchto údajov

smernica 2002/58/ES	smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES týkajúca sa spracovávania osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách)
euronovela	zákon č. 90/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov
zákon č. 135/1982 Zb.	zákon č. 135/1982 Zb. o hlásení a evidencii pobytu občanov v znení zákona č. 441/2001 Z. z.
zákon č. 372/1990 Zb.	zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov
zákon č. 162/1993 Z. z.	zákon č. 162/1993 Z. z. o občianskych preukazoch v znení neskorších predpisov
zákon č. 351/1997 Z. z.	zákon 351/1997 Z. z. Branný zákon v znení neskorších predpisov
zákon č. 195/1998 Z. z.	zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov
zákon č. 195/2000 Z. z.	zákon č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení zákona č. 308/2000 Z. z.
zákon č. 211/2000 Z. z.	zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií)
zákon č. 312/2001 Z. z.	zákon č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov
zákon č. 320/2002 Z. z.	zákon č. 320/2002 Z. z. o brannej povinnosti v znení neskorších predpisov
zákon č. 553/2002 Z. z.	zákon č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939 - 1989 a o založení Ústavu pamäti národa a o doplnení niektorých zákonov (zákon o pamäti národa)
zákon č. 610/2003 Z. z.	zákon č. 610/2003 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov

9. Prílohy

1. Organizačná štruktúra Úradu platná v hodnotenom období
2. Záväzné stanovisko Úradu 1/2004 z 12. mája 2004
3. Internetová stránka Úradu

2. Závazné stanovisko 1/2004

Úrad na ochranu osobných údajov

ZÁVÄZNÉ STANOVISKO

1/2004

z 12. mája 2004

vydané podľa § 38 ods. 1 písm. c) zákona č. 428/2002 Z. z.

o ochrane osobných údajov

Úrad na ochranu osobných údajov v súlade s § 6 ods. 5 zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení zákona č. 602/2003 Z. z. vo veci pochybnosti o tom, či osobné údaje o vzdelaní, vojenskej službe a druhu bývania žiadateľa, spoludlžníka a ručiteľa uvedené v jednotných formulároch žiadosti o poskytnutie úveru pre všetky typy úverov, resp. v žiadosti o poskytnutie spotrebného úveru ako aj v ďalších formulároch, ktoré je nevyhnutné vyplniť na účel poskytnutia úveru spracúvané bankami pôsobiacimi na území Slovenskej republiky svojím rozsahom, obsahom a spôsobom spracúvania a využívania zodpovedajú účelu ich spracúvania, či sú s daným účelom spracúvania zlučiteľné alebo sú časovo a vecne neaktuálne vo vzťahu k tomuto účelu, takto

r o z h o d l :

Majúc na zreteli Dohovor Rady Európy 108 o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov s dodatkami (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 49/2001 Z. z.) a zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení zákona č. 602/2003 Z. z. (ďalej ako zákon č. 428/2002 Z. z.) a vychádzajúc z ustanovení zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej ako „zákon č. 483/2001 Z. z.“), Úrad na ochranu osobných údajov konštatuje, že

a) získavanie a následné spracúvanie osobných údajov o vzdelaní a vojenskej službe žiadateľa o úver, spoludlžníka a ručiteľa uvedených v jednotných formulároch žiadosti o poskytnutie úveru pre všetky typy úverov, resp. v žiadosti o poskytnutie spotrebného úveru, ako aj v ďalších formulároch, ktoré je nevyhnutné vyplniť na účel poskytnutia úveru bankami, svojím rozsahom, obsahom a spôsobom spracúvania a využívania nezodpovedá účelu ich spracúvania a je vecne neaktuálne;

b) získavanie a následné spracúvanie osobných údajov o druhu bývania žiadateľa o úver, spoludlžníka a ručiteľa uvedených v jednotných formulároch žiadosti o poskytnutie úveru pre všetky typy úverov, resp. v žiadosti o poskytnutie spotrebného úveru, ako aj v ďalších formulároch, ktoré je nevyhnutné vyplniť na účel poskytnutia úveru bankami, svojím rozsahom, obsahom a spôsobom spracúvania a využívania nezodpovedá účelu ich spracúvania a je vecne neaktuálne s výnimkou prípadu, ak úver bude zabezpečený zriadením záložného práva k nehnuteľnosti určenej na bývanie, ktorá je vo vlastníctve žiadateľa o úver, spoludlžníka alebo ručiteľa.

Odôvodnenie:

Úrad na ochranu osobných údajov v súvislosti s vydaním tohto záväzného stanoviska vykonal podrobnú analýzu relevantných dokumentov a právnych predpisov vo vzťahu k ustanoveniam Dohovoru Rady Európy 108 a zákona č. 428/2002 Z. z.

Súbor údajov o vzdelaní, vojenskej službe a druhu bývania žiadateľa o úver, spoludžníka a ručiteľa v spojitosti s ostatnými osobnými údajmi uvedenými v jednotných formulároch žiadosti o poskytnutie úveru pre všetky typy úverov, resp. v žiadosti o poskytnutie spotrebného úveru, ako aj v ďalších formulároch, ktoré je nevyhnutné vyplniť na účel poskytnutia úveru bankami je nevyhnutné považovať za osobné údaje v zmysle ustanovenia § 3 zákona č. 428/2002 Z. z. podľa ktorého sú osobnými údajmi údaje týkajúce sa určenej alebo určiteľnej fyzickej osoby, pričom takou osobou je osoba, ktorú možno určiť priamo alebo nepriamo, najmä na základe všeobecne použiteľného identifikátora alebo na základe jednej či viacerých charakteristík alebo znakov, ktoré tvoria jej fyzickú, fyziologickú, psychickú, mentálnu, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu.

Ustanovenie § 6 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z. ustanovuje: ak účel spracúvania osobných údajov neustanovuje osobitný zákon, prevádzkovateľ pred začatím spracúvania jednoznačne vymedzí účel a zabezpečí, aby sa nespracúvali osobné údaje, ktoré svojím rozsahom a obsahom sú nezlučiteľné s daným účelom spracúvania, alebo sú časovo alebo vecne neaktuálne vo vzťahu k účelu spracúvania. Pre banky účely spracúvania osobných údajov, ako aj rozsah osobných údajov, ustanovuje § 93a zákona č. 483/2001 Z. z.

Okrem dodržiavania zákona č. 483/2001 Z. z. sú banky povinné rešpektovať aj ustanovenia zákona č. 428/2002 Z. z.

Podľa § 6 ods. 3 zákona č. 428/2002 Z. z. platí „Spracúvať možno len také osobné údaje, ktoré svojím rozsahom a obsahom zodpovedajú účelu ich spracúvania. Spôsob spracúvania a využívania osobných údajov musí zodpovedať účelu ich spracúvania.“

Spracúvanie osobných údajov bankami v danom prípade svojim rozsahom, obsahom a spôsobom spracúvania a využívania nezodpovedá účelu spracúvania a ich spracúvanie je vecne neaktuálne vo vzťahu k účelu spracúvania:

a) osobné údaje o vzdelaní a vojenskej službe žiadateľa, spoludžníka alebo ručiteľa uvedené v jednotných formulároch žiadosti o poskytnutie úveru pre všetky typy úverov, resp. v žiadosti o poskytnutie spotrebného úveru, ako aj v ďalších formulároch, ktoré je nevyhnutné vyplniť na účel poskytnutia úveru, nemajú vzťah k danému účelu spracúvania; nie sú nevyhnutné na dosiahnutie účelu spracúvania. Pri poskytovaní úveru sú dôležité predovšetkým osobné údaje o ekonomickej identite žiadateľa, spoludžníka alebo ručiteľa, tie však nie sú závislé od dosiahnutého vzdelania žiadateľa, spoludžníka alebo ručiteľa. V súčasnej trhovej ekonomike napr. dosiahnutie vysokoškolského vzdelania nie merítkom ktoré by preukazovalo schopnosť splácania úveru a naopak dosiahnutie nižšieho stupňa vzdelania nemusí znamenať, že daná osoba nie je schopná úver splácať. Osobné údaje o ekonomickej identite žiadateľa, spoludžníka alebo ručiteľa nie sú závislé ani od toho, či žiadateľ, spoludžník alebo ručiteľ absolvoval/neabsolvoval vojenskú službu, resp. či je vojak/nevojak.

b) osobné údaje o druhu bývania žiadateľa, spoludžníka alebo ručiteľa (vlastný dom/byt, prenajatý dom/byt, štát./družstevný byt, s rodičmi, iné bývanie, doba bývania v rokoch, resp. nehnuteľnosť vo vlastníctve bez hypotéky, vo vlastníctve s hypotékou a pod.) uvedené v jednotných formulároch žiadosti o poskytnutie úveru pre všetky typy úverov, resp. v žiadosti o poskytnutie spotrebného úveru, ako aj v ďalších formulároch, ktoré je nevyhnutné vyplniť na účel poskytnutia úveru, svojim rozsahom a obsahom nezodpovedajú účelu

spracúvania, ak ide o spotrebné úvery, ktorých splácanie nie je zabezpečené zriadením záložného práva k nehnuteľnosti určenej na bývanie, ktorá je vo vlastníctve žiadateľa, spoludlžníka alebo ručiteľa.

Úrad bude akceptovať spracúvanie osobného údajov o druhu bývania bankou

v jednotných formulároch žiadosti o poskytnutie úveru pre všetky typy úverov, resp. v žiadosti o poskytnutie spotrebného úveru, ako aj v ďalších formulároch, ktoré je nevyhnutné vyplniť na účel poskytnutia úveru, len v prípade, ak dom/byt žiadateľa, spoludlžníka alebo ručiteľa bude slúžiť ako zábezpeka úveru, t. j. ak ku konkrétnej nehnuteľnosti určenej na bývanie bude zriadené záložné právo v prospech banky a len v primeranom rozsahu (napr. ak nehnuteľnosť určená na bývanie, ku ktorej bude zriadené záložné právo v prospech banky bude vo vlastníctve žiadateľa, banka už nebude spracúvať osobné údaje o druhu bývania ručiteľa).

So spracúvaním vyššie uvedených osobných údajov na účel poskytnutia úveru neráta ani ustanovenie § 93a zákona č. 483/2001 Z. z.

Podľa § 6 ods. 4 zákona č. 428/2002 Z. z. ďalej platí „Od dotknutej osoby možno vyžadovať len také osobné údaje, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie účelu spracúvania. K takýmto osobným údajom môže prevádzkovateľ alebo sprostredkovateľ priradiť ďalšie osobné údaje dotknutej osoby, ktoré bezprostredne súvisia s daným účelom spracúvania, len ak na ne dotknutú osobu upozorní a táto s tým písomne súhlasí. Tento súhlas si prevádzkovateľ ani sprostredkovateľ nesmú vynucovať a ani podmieňovať hrozbou odmietnutia zmluvného vzťahu, služby, tovaru alebo povinnosti ustanovenej prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi zákonom.“

Vyššie uvedený rozsah osobných údajov nachádzajúcich sa v jednotných formulároch žiadosti o poskytnutie úveru pre všetky typy úverov, resp. v žiadosti o poskytnutie spotrebného úveru, ako aj v ďalších formulároch, ktoré je nevyhnutné vyplniť na účel poskytnutia úveru, však na daný účel nie je nevyhnutný a s daným účelom bezprostredne nesúvisí.

Na základe uvedeného je nevyhnutné vykonať úpravu formulárov žiadosti o poskytnutie úveru pre všetky typy úverov, resp. žiadosti o poskytnutie spotrebného úveru ako aj ďalších formulárov, ktoré je nevyhnutné vyplniť na účel poskytnutia úveru, ktoré vyššie vymedzený rozsah osobných údajov obsahujú a to tak, aby neprichádzalo k ich spracúvaniu. Zároveň odporúčame bankám vykonať likvidáciu získaných osobných údajov vo vyššie vymedzenom rozsahu v súlade so zákonom č. 428/2002 Z. z.

Poučenie:

Na rozhodovanie o pochybnostiach podľa § 6 ods. 5 zákona č. 428/2002 Z. z. sa nevzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov podľa § 51 ods. 2 písm. a) zákona č. 428/2002 Z. z.

Proti tomuto záväznému stanovisku nemožno podať opravný prostriedok. Záväzné stanovisko nadobúda účinnosť dňom jeho vydania.

Gyula Veszelei
predseda úradu

3. internetová stránka Úradu

Úrad
na ochranu
osobných
údajov

| o úrade | legislatíva | zásady ochrany | registrácia | služby | zahraničie | mapa stránok

rubriky

vyhľadávanie

hľadať

nové dokumenty

[22. marec 2005]
Stanovisko úradu k problematike uverejňovania zväzkov bývalej štátnej bezpečnosti

[22. december 2004]
Aj človeka treba vidieť v spleti záujmov

[16. december 2002]
Smernica európskeho parlamentu a rady 95/46/EC z 24.októbra 1995

[22. november 2002]
Kontaktný formulár

[21. november 2002]
Dodatky k dohovoru o ochrane

Vážení občania,
prevádzkovatelia informačných systémov s osobnými údajmi, ctená odborná verejnosť, ako aj všetci záujemcovia o našu prácu.

Život v spoločnosti nutne prináša potrebu spracovania osobných údajov, pri čom sa prirodzene vynára aj otázka ich ochrany pred zneužitím.

Kategória osobných údajov, ako súčasť základných ľudských práv a slobôd predstavuje tú najosobnejšiu, často najintímnejšiu sféru života. Ochrana súkromia je nepopierateľným právom každého človeka.

V Slovenskej republike túto problematiku upravuje zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov, v znení zákona č. 602/2003 Z. z. Zákon je účinný od 1. 9. 2002.

V zmysle zákona č. 428/2002 Z. z. dozor nad ochranou osobných údajov vykonáva Úrad na ochranu osobných údajov so sídlom v Bratislave, ktorý je nezávislým orgánom štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou na čele s predsedom, ktorého na návrh vlády Slovenskej republiky volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky.

Aktuálne
Aj človeka treba vidieť v spleti záujmov
Vyjadrenie Úradu na ochranu osobných údajov k článku "Zákon, ktorý treba obchádzať, je nanič." Zverejnené: Trend, 16. decembra 2004